

Karlova univerzita v Praze

Fakulta právnická

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Rigorózní práce

**PRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY PRÁVA
AUTORSKÉHO A PRÁV SOUVISECÍCÍCH**

**LEGAL INSTRUMENTS OF PROTECTION OF COPYRIGHT
AND THE RELATED RIGHTS**

Autorka: Mgr. Lenka Tomková

Konzultant diplomové práce: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Praha 2015

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, říjen 2015

.....
Mgr. Lenka Tomková

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala svému konzultantovi JUDr. Tomáši Dobřichovskému, Ph.D. za jeho cenné rady, názory a vstřícný přístup a také JUDr. Vojtěchu Filipovi za podporu a pomoc při psaní práce.

OBSAH

1. Úvod	1
2. Obsah autorského práva a práv souvisejících	5
2. 1. Základní pojmy	5
• Autorské právo	5
• Autor	6
• Dílo	6
• Věcná a místní příslušnost autorského zákona	8
• Licenční smlouva	8
• Autorské dílo jako věc v právním slova smyslu	9
2. 2. Výlučná osobnostní a majetková práva	10
• Osobnostní práva	11
• Majetková práva	11
2. 3. Prameny práva autorského a práv souvisejících	16
3. Civilní pojetí ochrany autorského práva a práv souvisejících	23
3. 1. Vybrané formy porušování autorského práva a práv souvisejících	30
3. 1. 1. Hudební pirátství	30
3. 1. 1. 1. Bootleg	30
3. 1. 1. 2. Pirátské kopie	31
3. 1. 1. 3. Identické padělků	32
3. 1. 1. 4. Hudební soubory nabízené v rámci sítě Peer-to-peer	32
3. 1. 2. Pirátství audiovizuálních děl	33
3. 1. 3. Výrobní plagiátorství	33
3. 1. 4. Softwarové pirátství	35
3. 1. 5. Internetové pirátství	37
3. 1. 6. Neoprávněný zásah do technických prostředků	40
3. 1. 7. Nedovolené změny informací	40
3. 2. Možnosti ochrany duševního vlastnictví	41
3. 3. Předběžná opatření	47
4. Administrativně správní pojetí ochrany autorského práva a práv souvisejících	49

4. 1. Organizace se vztahem k duševnímu vlastnictví	54
4. 2. Opatření na hranicích	72
5. Trestní pojetí ochrany autorského práva a práv souvisejících	74
6. Předběžné otázky z oblasti autorského práva a práv souvisejících	80
6. 1. Řízení o předběžné otázce	80
6. 2. Vybrané předběžné otázky	85
• C - 282/06 <i>Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním vs. Miloslav Lev</i>	85
• C - 467/08 <i>Padawan (SGAE)</i>	88
• C – 393/09 <i>Bezpečnostní softwarová asociace (BSA) proti Ministerstvu kultury</i>	89
• C – 462/09 <i>Stichting de Thuiskopie</i>	90
• C – 271/10 <i>VEWA</i>	91
• C – 70/10 <i>Scarlet Extended</i>	92
• C – 5/11 <i>Donner</i>	93
• C – 457/11 až C – 460/11 <i>VG Wort a další</i>	94
• C – 351/12 <i>Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o. s. (OSA) vs. Léčebné lázně Mariánské Lázně, a. s.</i>	95
• C – 170/12 <i>Peter Pinckney vs. KDG Mediatech AG</i>	96
7. Analýza porušování autorského práva a práv souvisejících	99
7. Vybraná judikatura v oblasti autorského práva v rámci Evropské unie	111
• C – 005/08 <i>Infopaq International</i>	114
• C – 518/08 <i>Gala – Salvador Dalí et Visual Entidad de Gestión de Arstistas Plásticos</i>	115
• C – 135/10 <i>SCF Consorzio Fonografici</i>	116
• C – 461/10 <i>Bonner Audio</i>	117
• C – 466/12 <i>Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman a Pia Gadd vs. Retriever Sverige AB</i>	118
• C-311/14 <i>P Longevity Health Inc., vs. OHIM</i>	119
• T-434/12 <i>Steiff vs. OHIM</i>	121

• C – 12/12 Colloseum Holding AG vs. Levi Straus & Co.	121
• C – 117/13 Technische Universität Darmstadt vs. Eugen Ulmer KG	122
9. Vybraná judikatura v oblasti autorského práva v rámci České republiky	125
• Rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 69/06 ze dne 15. 4. 2014	128
• Rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 69/06 ze dne 12. 10. 2006	131
• Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 5 Tdo 1191/2007 ze dne 24. 10. 2007	133
• Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 30 Cdo 376/2007 ze dne 20. 11. 2008	136
10. De lege ferenda	138
11. Závěr	147
Seznam zkratk	149
Seznam literatury a pramenů	151
Resumé	156
Abstrakt	158
Abstract	159
Klíčová slova	160
Key words	160
Přílohy	161

1. ÚVOD

Tématem této rigorózní práce jsou „právní prostředky ochrany práva autorského a práv souvisejících“. Hlavním zákonem upravujícím autorské právo a práva související je zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ze dne 7. 4. 2000. Právo autorské a práva s ním související jsou řazena mezi práva duševního vlastnictví. Hlavním znakem duševního vlastnictví je jeho nezávislost na hmotném substrátu, jsou užívána a také vnímána nezávisle na věci, jejímž prostřednictvím jsou pouze hmotně vyjádřena. Jako práva související s právem autorským jsou označována práva jako právo výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu a mnoho dalších, která jsou součástí platné právní úpravy, stejně jako ochrana práva autorského.

Hlavním cílem této práce je zabývání se formami porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským a možnosti ochrany před takovým porušováním, poukázání na současné nedostatky v oblasti autorských práv a nastínění možného řešení. Vedlejším cílem je poskytnutí náhledu do vybraných předběžných otázek a judikatury v oblasti autorského práva, a to v rámci ČR i EU, včetně analýzy porušování autorského práva a práv souvisejících.

K dosažení výše uvedených cílů budu využívat zejména vědecké metody jako je komparace, jako srovnávací metoda, dále metodu analogie, v rámci vyplňování mezer v předmětné právní úpravě, nebude vynechána ani metoda analytická, pomocí které je proveden rozbor konkrétního stavu, problému či skutečnosti. A v neposlední řadě bude využita i metoda dedukce, usuzování od předpokladu ke konkrétnímu závěru.

Práce je rozdělena do devíti stěžejních bodů. Prvním bodem je *obsah autorského práva a práv souvisejících*. Zde se zmiňuji o počátcích práva autorského a o hlavních základních pojmech jako je autorské právo, autor, dílo, věcná a místní příslušnost autorského zákona a licenční

smlouva. V této části je popsán rozdíl mezi osobnostními a majetkovými právy autora. Jsou uvedena některá osobnostní a majetková práva.

Druhý bod je nazván *civilní pojetí ochrany autorského práva a práv souvisejících*. V úvodu této kapitoly je popsán vývoj ochrany práva duševního vlastnictví, v krátkosti zmíněna příslušnost soudu v rámci civilního řízení ve věci autorského práva a práv z průmyslového vlastnictví. Část této kapitoly je taktéž věnována NOZ a příslušným ustanovením týkajících se práva autorského. Dále jsou uvedeny formy porušování práva autorského, jako jsou jednotlivé formy hudebního pirátství, pirátství audiovizuálních děl, výrokové plagiátorství, softwarové pirátství, internetové pirátství a další formy porušování autorského práva a práv souvisejících a také jsou uvedeny možnosti ochrany duševního vlastnictví. Závěr této kapitoly je věnován předběžným opatřením v rámci porušování práva autorského a práv souvisejících.

Třetím bodem je *administrativně správní pojetí ochrany autorského práva a práv souvisejících*. V této části popisují jednotlivé správní delikty fyzických a právnických osob v oblasti autorského práva a možné sankce za tyto delikty. Poměrně velká část je věnována organizacím se vztahem k duševnímu vlastnictví, a to zejména celní správě a České obchodní inspekci, kdy jsou poměrně podrobným způsobem popsány jednotlivé pravomoci těchto správních orgánů. V závěru kapitoly jsou zmíněna opatření na hranicích, jako nedílná součást ochrany práva duševního vlastnictví.

Čtvrtým bodem je kapitola s názvem *trestní pojetí ochrany autorského práva a práv souvisejících*, kde jsou uvedeny jednotlivé trestné činy dle platné právní úpravy ČR a možné sankce za tyto trestné činy.

Pátý bod nese název *předběžné otázky z oblasti autorského práva a práv souvisejících*. V této části se zabývám v úvodu samotným řízením o předběžné otázce a dále už jsou zhodnoceny jednotlivé předložené otázky v rámci práva duševního vlastnictví, které považuji za důležité a přínosné pro danou problematiku.

Šestým bodem je *analýza porušování autorského práva a práv souvisejících*. V této části je zpracováno několik grafů, a to zejména soulad vyjádření ČR s rozhodnutím Soudního dvora EU, soulad vyjádření ČR se stanovisky generálních advokátů nebo počet zahájených řízení v rámci podaných předběžných otázek v oblasti duševního vlastnictví. Druhá část této kapitoly je věnována tématice kriminality trestných činů, kdy předmětné grafy analyzují uvedené trestné činy v rámci celé ČR, počet zjištěných trestných činů, počet objasněných trestných činů a procento objasnění a mnoho dalších.

Sedmý bod této práce je nazván *judikatura v oblasti autorského práva v rámci Evropské unie*. V úvodu je objasněn pojem judikatura a judikát, jeho vázanost soudy, dále je popsáno kontinentální právo a angloamerické právo, základní rozdíly mezi těmito právními systémy. V kapitole je zmíněno pět zásadních judikátů v rámci Evropské unie.

Osmý bod nese název *vybraná judikatura v oblasti autorského práva v rámci České republiky*. Jak nese samotný název kapitoly, jedná se o zásadní rozhodnutí soudů České republiky, a to včetně Ústavního soudu, v rámci rozhodování o porušení práva autorského a práv souvisejících.

Posledním bodem práce je *de lege ferenda*. Tuto poslední část využívám ke zmínce o nedávné novele autorského zákona a poukazuji na současné nedostatky platné právní úpravy autorského zákona a navrhuji jeho možná řešení či způsoby odstranění nedostatků. Taktéž je zmíněna otázka harmonizace práva EU a snahám o reformu autorského práva v Unii a s tím související otázky.

Při zpracování této práce jsem použila aktuální právní literaturu, literaturu právních dějin, zahraniční literaturu a články, platné právní předpisy, velké množství směrnic či uzavřených mezinárodních smluv, články z odborných časopisů a důvodové zprávy k platným zákonům a také množství internetových zdrojů.

Toto téma rigorózní práce jsem si vybrala, protože se jedná o téma stále aktuální, diskutované ale ne příliš povědomé společnosti, co se týče jeho hlubšího prostudování a samotné ochrany autorského práva. Pro mě samotnou je toto téma tématem, kterému bych se v budoucnu chtěla i nadále věnovat. Využila jsem tedy možnost podívat se na tuto problematiku trochu blíže a doufám, že má práce pomůže vytvořit ucelený názor na dané téma, a to nejen mně, ale i ostatním, kteří se v budoucnu s touto prací setkají.

2. OBSAH AUTORSKÉHO PRÁVA A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH

Na úvod této práce považuji za velmi důležité objasnit základní pojmy, které se vztahují k celému tématu této práce.

2. 1. Základní pojmy

AUTORSKÉ PRÁVO

„Počátky autorského práva a práv souvisejících jsou kladeny do roku 1886, kdy byla poprvé podepsána první mezinárodní smlouva týkající se této oblasti práva, tedy Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl. Od tohoto roku byla mnohokrát revidována a doplňována. Už ve druhé polovině 19. století bylo sepsání Bernské úmluvy výrazem snahy o mezinárodní sjednocení autorského práva. Zejména šlo a stále jde o rozdíly mezi angloamerickým a kontinentálním pojetím.“¹ Autorské právo a práva s ním související řadíme mezi práva duševního vlastnictví, respektive mezi tzv. práva k nehmotným statkům. Duševním vlastnictvím rozumíme majetek nehmotné povahy, tedy nehmotné statky, které jsou výsledkem tvůrčí činnosti lidí. Hlavním znakem duševního vlastnictví je jeho nezávislost na hmotném substrátu, mohou být užívána a vnímána nezávisle na věci, jejímž prostřednictvím jsou pouze hmotně vyjádřena. Obecně se pojem autorského práva vykládá ve dvojím smyslu, a to ve smyslu objektivním a ve smyslu subjektivním. „Ve smyslu objektivním se autorským právem rozumí soubor právních norem, které upravují společenské vztahy, které vznikají z tvorby a společenského uplatňování děl literárních, vědeckých a uměleckých, přičemž se nejedná jen o právní normy obsažené v autorském zákoně.“² Zatímco v subjektivním smyslu se autorským právem rozumí jednotlivá oprávnění, která náleží autorovi díla a která může ve vztahu ke svému dílu realizovat.

Jako práva autorská jsou také označována tzv. práva související s právem autorským, jimiž rozumíme právo výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,

¹ Jurmanová Volemanová, V. *Digitální knihovny z pohledu autorského práva*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Fakulta filosofická, 2005. ISBN 80-210-3646-X. s. 7.

² Madar, Z. a kolektiv. *Slovník českého práva*. Praha: nakl. Linde, 1995. ISBN 80-85647-62-1. s.102.

právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání, právo zveřejnitelů k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv, právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu, taktéž právo pořizovatele k jím pořízené databázi, jako zvláštní právo, právo *sui generis*. Součástí platné právní úpravy je ochrana těchto výše uvedených práv, stejně tak jako kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících.

AUTOR

Za autora díla je vždy označována pouze fyzická osoba, osoba právnická nemůže být dle platného českého práva označena za autora díla. V souladu s kontinentálním pojetím práva je autorem pouze fyzická osoba, protože pouze fyzická osoba má tvůrčí schopnosti vytvořit dílo, které bude odpovídat znakům uvedeným v autorském zákoně. Právnické osobě může být svěřen např. výkon právo autorského, nikoliv samotné autorské právo (právnická osoba může nabýt právo k užití díla od autora na základě smlouvy s autorem).

DÍLO

Za předmět autorského práva je považováno autorské dílo, které je vymezeno v zákoně č. 121/2000 Sb., autorský zákon, v ustanovení § 2 jako dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam. Za předmět díla je tedy považováno dílo slovesné, vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo audiovizuální, dílo výtvarné, dílo malířské, dílo fotografické a dále všechny díla, jež splňují zákonem požadované znaky. „Rozhodujícím znakem pro splnění podmínky ochrany podle autorského zákona je, že dílo musí být výsledkem tvůrčí činnosti autora jako fyzické osoby a nepřihlíží se přitom

k formě vyjádření díla, ani k účelu nebo hodnotě výsledku této činnosti.“³ Dílo musí být vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě, musí být srozumitelné alespoň určité skupině osob, např. dílo zapsané Brailovým písmem či vyjádřené pomocí znakové řeči je taktéž považováno za dílo a je pod ochranou autorského zákona.

„Autorské dílo jako takové je již ze své podstaty určeno k tomu, aby bylo uplatněno ve společnosti a přispívalo k rozvoji kultury v nejširším smyslu. Každé dílo je výrazem osobnosti svého autora, ale každý tvůrce zároveň ve své osobité autorské činnosti vychází ze širšího kontextu kulturního povědomí a kulturních souvislostí daného prostředí a dané doby.“⁴

Jedním ze základních osobnostních autorských práv je právo autora rozhodnout se, zda bude dílo uveřejněno pod jeho pravým jménem či nikoliv. Pokud bude dílo uveřejněno bez udání jména autora, a to na základě projevu jeho svobodné vůle, jedná se o dílo anonymní. Pokud je dílo uveřejněno pod uměleckou značnou či pod krycím jménem, jedná se o dílo pseudonymní, ovšem není dovoleno bez souhlasu autora odhalit jeho pravou totožnost.

Autorské dílo může taktéž vzniknout společnou činností dvou či více autorů, kdy se jedná o dílo spoluautorů a autorské právo přísluší všem společně a nerozdílně. Za společnou činnost není považováno poskytnutí pomoci, rady a to povahy technické, administrativní nebo odborné. Právní úkony týkající se díla spoluautorů zavazují a opravňují všechny autory stejně a nerozdílně. O nakládání s takovýmto dílem rozhodují spoluautoři společně a jednomyslně.

Dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů, je vytvářeno na podnět a pod vedením fyzické či právnické osoby a je uvedeno na veřejnost pod jejím jménem je považováno za dílo kolektivní. Z hlediska platné právní úpravy je za dílo kolektivní považováno dílo zaměstnanecké, a to i

³ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, vydán pod č. 121/2000 Sb. v částce 36/2000 Sb. dne 12. 5. 2000.

⁴ Knap, K. *Autorský zákon a předpisy související komentář*. Praha: nakl. Linde, 1996. ISBN 80-7201-049-2. s. 15.

v případě, že bude vytvořeno na objednávku. „Kolektivní dílo musí naplňovat určité znaky, které jsou z hlediska naší legislativy důležité: na díle se zásadně musí podílet větší množství autorů, podnět k vytvoření díla musí vzejít z osoby investora, investor musí autory při vytváření díla vést, dílo je uvedeno na trh pod jménem osoby, která dílo *zastřešila* a zainvestovala a jednotlivé příspěvky nejsou schopny samostatného využití.“⁵ Jako příklad kolektivních děl lze uvést slovníky, encyklopedie.

VĚCNÁ A MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST AUTORSKÉHO ZÁKONA

Autorské právo a práva související jsou založena na zásadě teritoriality. Působnost autorského zákona se vztahuje na díla autorů, kteří jsou státními občany České republiky, ať bylo dílo vytvořeno či zveřejněno kdekoliv. Rozhodující je státní příslušnost autora. V případě, že bude na území České republiky užito dílo zahraničního autora, poté je nutné postupovat dle platné právní úpravy České republiky, tedy dle zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. Ale v případě užití v zahraničí není možné aplikovat českou právní úpravu, tedy autorský zákon, ale bylo by nutné použít vnitrostátní právní úpravu v tom kterém státě. „Působení zásady teritoriality je možno vykládat v tom smyslu, že mezinárodní autorské vztahy vzniklé na území určitého státu se řídí zásadně právem tohoto státu, a to ohledně všech prvků daného autorskoprávního vztahu. Je tedy vždy rozhodující právo státu, kde nastala právní skutečnost, na jejímž základě se autorské právo v daném případě uplatňuje. Zásada teritoriality je vázána pouze na prvky autorskoprávního vztahu a nikoli na obecné závazkové vztahy s nimi související, pro které platí zásady mezinárodního soukromého práva.“⁶

LICENČNÍ SMLOUVA

„Licenční smlouvou uděluje poskytovatel v rámci svého výlučného absolutního práva k nehmotnému statku nabyvateli svolení (licenci)

⁵ Šulc, P., Bartoš, A. *Autorské právo v otázkách a odpovědích*. Havlíčkův Brod: nakl. Pierot, 2012. ISBN 978-80-7353-223-9. s. 35

⁶ Knap, K. *Autorský zákon a předpisy související komentář*. Praha: nakl. Linde, 1996. ISBN 80-7201-049-2. s. 17.

k užívání nehmotného statku nebo nakládáním s ním.“⁷ Ke každému užití díla je vyžadován souhlas autora, a to formou licenční smlouvy. Licenci lze poskytnout jako výhradní či nevýhradní, uzavřena může být v písemné i ústní formě. Jednou ze zásadních náležitostí licenční smlouvy je určení způsobu a rozsahu užití díla. Autorské právo je považováno za právo výlučné, užití díla je tedy možné jen se souhlasem autora díla, který má výlučné právo rozhodovat jakým způsobem bude s jeho dílem nakládáno. Prolomením zásady výlučnosti autorského práva je např. bezúplatná zákonná licence.

Dle znění důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku⁸ má zařazení úpravy licence do NOZ pouze systematický účel a z větší části přejímá úpravu dle autorského zákona, úprava licence k předmětům práva duševního vlastnictví má pouze obecný charakter a slouží k jakémusi zastřešení speciální úpravy. V důsledku se největší změny dotkly zejména licencí poskytovaným k právům průmyslového vlastnictví, kdy jako příklad poslouží skutečnost, že dochází k posílení nabyvatele licence. Původní úprava určovala poskytovatele licence jako osobu oprávněnou domáhat se ochrany před porušováním průmyslového vlastnictví. Nabyvatel se v původní úpravě nemohl sám aktivně bránit a musel se spolehnout na poskytovatele.⁹ Nicméně skutečný vztah ustanovení NOZ, jež upravují problematiku licence, a ustanovení speciálních právních předpisů prověří až jejich praktická aplikace.

AUTORSKÉ DÍLO JAKO VĚC V PRÁVNÍM SLOVA SMYSLU

NOZ se navrátil k širokému pojetí věci, kdy za věc v právním smyslu označuje „vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.“¹⁰ Vymezení věci v právním smyslu zahrnuje jak hmotné, tak i nehmotné věci, věci, které nevyhovují definici hmotné věci, jsou pak a contrario věcmi nehmotnými. Výslovné podřazení nehmotných statků pod věc v právním slova smyslu znamená výrazný posun od úpravy předchozí.

⁷ Madar, Z. a kolektiv. *Slovník českého práva*. Praha: nakl. Linde, 1995. ISBN 80-85647-62-1. s. 439

⁸ Dále jen NOZ.

⁹ Ustanovení § 515 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹⁰ Ustanovení § 489, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Autorka se zabývá otázkou, zda dílo autora lze podřadit pod definici věci jako nehmotný statek. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník hovoří o tom, že věcí v právním smyslu je to, čeho se mohou týkat subjektivní majetková práva, především tedy právo vlastnické. Obecně lze přisvědčit tomu, že typické pro věc je možnost si ji přivlastnit. Ovšem autorské právo, potažmo autorské dílo „je chápáno jako výsledek tvůrčí duševní činnosti autora, tedy specifický výsledek, ve kterém se projevuje autorova osobnost – jedinečnost, bez které by tento výsledek nikdy nevznikl.“¹¹ Z důvodu existence těchto osobnostních práv autora vedle jeho práv majetkových, není možné autorské dílo za věc v právním smyslu považovat. Nehmotnou věcí v právním slova smyslu jsou např. předměty průmyslového vlastnictví, jako ochranná známka, tedy práva duševního vlastnictví jiná, než autorská. Dále pod nehmotnou věc v právním slova smyslu lze podřadit autorskoprávní licenci, kdy dochází k dispozici pouze s majetkovými autorskými právy, přičemž osobnostní práva zůstávají nedotčena.

2. 2. Výlučná osobnostní a majetková práva

Autorské právo je založeno na tzv. dualistické koncepci, které zcela odpovídá kontinentálnímu pojetí práva. Dualistická koncepce byla do právního řádu České republiky zakotvena poměrně nedávno, a to konkrétně v roce 2000, zákonem č. 121/2000 Sb., autorský zákon. „Oproti právní úpravě zákonem č. 35/1965 Sb., podle níž osobnostní a majetková práva tvořila nedílný celek i z hlediska přechodu těchto práv pro případ smrti, se navrhovaná úprava vrací ke koncepci zákona č. 115/1953 Sb., tzn. k dualismu práv osobnostních a práv majetkových (tradiční koncepce francouzská na rozdíl od německé).“¹²

¹¹ Telc, I. *Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním slova smyslu*. Právní rozhledy, 2011, č. 12, s 444 – 450.

¹² Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, vydán pod č. 121/2000 Sb. v částce 36/2000 Sb. dne 12. 5. 2000

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

Pod pojem osobnostní práva autorská je zahrnuto právo na autorství, rozhodování o zveřejnění díla, a to i bez udání jména nebo s pseudonymem. Součástí osobnostních práv je právo na nedotknutelnost díla, udělovat svolení k jakýmkoli změnám nebo zásahům do autorského díla, stejně tak jako bránit takovému užití díla, kterým by došlo ke snížení jeho hodnoty. Osobnostní práva jsou v důsledku své nehmotné podstaty nepřevoditelná a nelze se jich vzdát.

Osobnostní autorská práva zanikají smrtí autora, a to z důvodu, že jsou povahově spjata s osobností autora. Osobám výslovně uvedeným v zákoně vzniká pouze právo, aby bylo uvedeno jméno autora a aby nebylo dílo užíváno způsobem, který by snižoval jeho hodnotu. Takováto ochrana práva je nazývána jako tzv. postmortální ochrana autorského práva, je časově neomezená a trvá i po uplynutí doby trvání autorských majetkových práv.

Oprávněnou osobou je osoba, která je po smrti autora oprávněna domáhat se ochrany díla. Může jimi být manžel(ka) autora, registrovaný partner, přímí potomci, přímí předkové, sourozenci, subjekt sdružující autory (Svaz českých spisovatelů, Unie českých spisovatelů, kolektivní správci autorského práva (Ochranný svaz autorský). Dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník lze za osobu blízkou od 1. 1. 2014 taktéž považovat dle ustanovení § 22 odst. 1 osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Výlučná osobnostní práva autorská je třeba odlišovat od osobnosti člověka dle ustanovení § 81 až § 83 dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, kde je chráněna osobnost člověka, zejména jeho život, důstojnost, vážnost, čest, soukromí a projevy jeho osobní povahy.

MAJETKOVÁ PRÁVA

Výlučná majetková práva autorská mají především význam ekonomický, zejména dílo užívat a udílet souhlas k jeho užití třetím

osobám. Majetková práva nelze postihnout výkonem rozhodnutí, s výjimkou pohledávek z takových majetkových práv vzniklých. Majetková autorská práva trvají po dobu života autora díla a 70 let po jeho smrti, jsou předmětem dědictví, v případě, že dědictví nenabude žádný dědic, nestává se dílo před uplynutím doby trvání majetkových práv autorských volným, nýbrž majetková práva nabude stát jako odúmrtí. Tato práva, která nabude stát, vykonává Státní fond kultury České republiky a pokud se jedná o díla audiovizuální, tak je vykonává Státní fond kinematografie. Příjmy z výkonu majetkových práv vykonávaných těmito fondy jsou příjmy těchto fondů.

V případě kdy se jedná o dílo spoluautorů, počítá se doba trvání majetkových práv od smrti posledního přeživšího autora. Majetková práva k dílům anonymním a pseudonymním trvají 70 let, počínaje od oprávněného zveřejnění díla. „Doba trvání majetkových práv k dílu audiovizuálnímu se počítá od smrti poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle.“¹³

Mezi majetková práva autorská patří nejen dílo užít v původní či ve zpracované nebo jinak změněné podobě, jak samostatně tak v souboru nebo ve spojení s jiným dílem. Autor má právo udělit souhlas k výkonu tohoto práva a jiná osoba může dílo užít bez takového oprávnění pouze v případech stanovených autorským zákonem.

Jednotlivé způsoby užití díla upravuje autorský zákon v ustanovení § 12 odst. 4, patří sem především právo na rozmnožování díla, právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny, právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny, právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny, právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny, právo na sdělování díla veřejnosti. Právem na sdělování díla veřejnosti je zejména právo na provozování díla živě ze záznamu a právo na přenos provozování díla, právo na vysílání díla rozhlasem nebo televizí, právo na přenos

¹³ Ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů. Dále jen autorský zákon.

rozhlasového či televizního vysílání díla, právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla.

Autorský zákon taktéž zmiňuje jiná majetková práva autora jako je právo na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého, např. obraz, fotografie nebo socha. „Toto právo autora je zachováváno tradičně od roku 1926 podle vzoru francouzského, toto právo je podle Bernské úmluvy fakultativní a může se ho domáhat jen občan členského státu Bernské unie v zemi, jejíž zákonodárství toto právo rovněž uznává.“¹⁴ Právo na odměnu při opětovném prodeji originálu díla je povinně kolektivně spravované právo.

Jako poslední majetkové právo autora je uvedeno v ustanovení § 25 autorského zákona právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu. Toto zvláštní majetkové právo je zakotveno v právním řádu jako odměna autora za omezení jeho výlučného práva a zákonném umožnění zhotovit si rozmnoženinu pro osobní potřebu fyzických osob. Nejedná se o poplatek za vytvoření kopie, nýbrž o náhradní odměnu za omezení autorského práva ve prospěch uživatele. „Zakotvení tohoto práva je výsledkem rozvoje techniky umožňující pořizovat rychle a kvalitně rozmnoženiny na přístrojích, které se staly masově snadno dosažitelným zbožím. Takto pořízené rozmnoženiny ohrožují v celosvětovém měřítku legální výrobce, kteří vydávají velké investice do rozmnožování a šíření děl. Ačkoli mezinárodní autorskoprávní smlouvy se zatím nezabývají danou problematikou, ponechává se na jednotlivých státech, aby dovolovaly rozmnožování autorských děl jen v takových zvláštních případech, které nenarušují normální využití díla a nezpůsobují neospravedlnitelnou újmu oprávněným zájmům autora.“¹⁵

¹⁴ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, vydán pod č. 121/2000 Sb. v částce 36/2000 Sb. dne 12. 5. 2000

¹⁵ Tamtéž.

Pro objasnění výlučných majetkových práv autora popíši v krátkosti některá majetková práva autora, která jsou vymezena v § 23 odst. 4 autorského zákona.

„Právem na rozmnožování díla se rozumí zhotovení dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmikoli prostředky a v jakékoli formě.“¹⁶ Jedná se např. o rozmnoženiny tiskové, zvukové, obrazové, fotografické. Na rozdíl od předešlé právní úpravy, kdy bylo rozmnožování díla chápáno jako jedno užití, současná právní úprava vymezuje rozmnožování díla jako užití díla.

Rozšiřováním díla se rozumí jeho zpřístupnění v hmotné podobě prodejem nebo převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla. S rozšiřováním díla je spojen termín tzv. vyčerpání práva, který vychází z evropské legislativy. Hmotné rozmnoženiny díla se nemohou bez souhlasu nositele práva paralelně dovážet z nečlenské země, i přesto že tam byly vyrobeny oprávněně.

Pronájmem rozumíme zpřístupnění díla ve hmotné podobě zařízením přístupným veřejnosti, ale nikoli za účelem přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny na dobu určitou. Hlavním znakem pronájmu dle autorského zákona je tedy pronájem s časovým omezením, tedy pronájem na dobu určitou, dalším znakem je zpřístupnění nájemci pro jeho soukromé užití, pronájem tedy nezahrnuje volné užití, jakým je např. předvedení filmu promítáním v kině. Právo na pronájem bylo autorům přiznáno na základě mezinárodních smluv, jimiž jsou Dohoda TRIPS a Smlouva WIPO o právo autorském. Právo na pronájem již ale dříve stanovovala směrnice 92/100/EHS z 19. 11. 1992.

Sdělováním veřejnosti se rozumí zpřístupnění autorova díla na veřejnosti v nehmotné podobě, a to buď živě nebo ze záznamu a po drátě nebo bezdrátově. Živým sdělením je zejména dílo živě prováděné výkonným umělcem, živě přednášené dílo literární, hudební s textem či bez textu, živě předváděné dílo choreografické či pantomimické. „Právo dílo vysílat rozhlasem nebo televizí a právo dílo šířit po kabelu vychází

¹⁶ Ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

z Bernské úmluvy. Za součást vysílání ve shodě se směrnicí 93/83/EHS ze dne 27. 9. 1993 se považuje jeho kabelové šíření, vysílání pomocí satelitu a dále vysílání, které veřejnosti zpřístupňuje původní vysílatel pomocí dekodéru.“¹⁷

Provozováním rozhlasového či televizního vysílání je míněno zpřístupňování díla vysílaného rozhlasem nebo televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového a televizního vysílání. Za zpřístupnění díla pomocí rozhlasového či televizního vysílání v rámci služeb, které jsou spojeny s ubytováním v prostorách k tomu určených, užívaných soukromými ubytovanými osobami, náleží autorům díla odměna, která je stanovena zvláštním zákonem. Výjimkou ovšem je zpřístupnění díla provozováním rozhlasového či televizního vysílání při poskytování zdravotnických služeb ve zdravotnických zařízeních, kdy není vybírán poplatek za jednotlivé přístroje.

Jak již bylo řečeno výše, autorské právo je právo výlučné, dílo lze užít jen se souhlasem autora a autor má právo rozhodnout, jakým způsobem bude s jeho dílem nakládáno. Výlučnost autorského práva je ale v jistých zákonech stanovených případech prolomena, jde o volné užití a bezúplatná zákonná licence. Dle ustanovení § 29 odst. 1 autorského zákona výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a to pouze tehdy pokud takové užití díla není v rozporu s běžným užitím díla a pokud jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Užití díla, které by nevyhovovalo byť pouze jediné z těchto výše uvedených podmínek, by bylo považováno za užití díla dle autorského zákona, ke kterému by byl vyžadován souhlas autora.

Výkonem autorského práva není užití díla pro osobní potřebu fyzické osoby. Výjimkou ze zásady volného užití je zhotovení rozmnoženiny počítačového programu, elektronické databáze nebo napodobeniny díla architektonického stavbou, které jsou vyloučeny z užití díla pro osobní potřebu. „Do práva autorského nezasahuje ten, kdo pro

¹⁷ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, vydán pod č. 121/2000 Sb. v částce 36/2000 Sb. dne 12. 5. 2000

svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.“¹⁸

Bezúplatná zákonná licence umožňuje za přesně vymezených podmínek užití díla bez souhlasu autora a bez povinnosti zaplatit za užití díla autorskou odměnu. Autor je povinen takové omezení strpět. Jedná se především o užití výňatku ze zveřejněného díla jiných autorů ve svém díle, užití díla při vyučování pro ilustrační účel, při vědeckém výzkumu, jejichž účelem není dosažení přímého či nepřímého hospodářského či obchodního prospěchu. Vždy je však nutno uvést jméno autora či osoby, pod jejímž jménem bylo dílo uvedeno na veřejnost, dále název díla a pramen. „Již v první verzi Bernské úmluvy z roku 1886 byla zavedena bezúplatná licence pro citace z díla, které bylo oprávněně zpřístupněno veřejnosti, včetně citací z novin a časopisů za podmínky, že jsou v rozsahu odůvodněném sledovaným účelem a v souladu s poctivými zvyklostmi. Podle dalších revizí Bernské úmluvy bylo možné citovat též pro potřeby vzdělávací a vyučovací.“¹⁹

2. 3. Prameny práva autorského a práv souvisejících

Autorské právo a práva související jsou v právním řádu České republiky upraveny zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen autorský zákon), který byl již několikrát novelizován, naposledy zákonem č. 156/2013 Sb., s účinností od 1. 7. 2013. Právní úprava práva autorského je komplexní úpravou, která se vytvářela taktéž v rámci mezinárodních úmluv a smluv, včetně úprav, které obsahují autorské zákony členských států EU. Jak již bylo řečeno, autorský zákon odpovídá kontinentálnímu pojetí práva.

Autorský zákon je v poměru speciality k občanskému zákoníku, z něhož přebírá zásadu občanského smluvního práva, zákonná úprava

¹⁸ Ustanovení § 30 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

¹⁹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, vydán pod č. 121/2000 Sb. v částce 36/2000 Sb. dne 12. 5. 2000

platí teprve tehdy, není-li smluvními stranami sjednáno jinak. K dotčení smluvní volnosti dochází v některých situacích, ve kterých není možné, aby se strany dohodly jinak, např. nemožnost vzdát se práva autorského, nemožnost převodu práva autorského. Oba předpisy jsou tedy formálně stejné právní síly, tudíž se při aplikaci těchto norem využije obecně platný princip subsidiarity. Rozlišení kogentní a dispozitivní normy je v NOZ upraveno v ustanovení § 1 odst. 2, kde je uvedeno, že nezakazuje-li zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti. Je tedy zcela zřejmé, že základním pravidlem je dispozitivní úprava, zatímco kogentní úprava je spíše výjimkou. V původní úpravě občanského zákoníku z roku 1964 tomu tak nebylo, tento předpis byl založen na zcela opačném principu, kdy všechna ustanovení jsou kogentní povahy, s výjimkou těch, která jsou výslovně stanovena, jak je možno se od nich odchýlit.

„Autorský zákon v zásadě obsahuje dispozitivní právní normy. Kogentní (donucující) právní normy stanoví např. pojmové znaky děl, právní povahu osobnostních autorských práv a majetkových autorských práv, trvání majetkových autorských práv aj. Kogentní právní normy převažují v kolektivní správě práv a při ochraně práv. Jinými slovy, kogentní právní normy převažují nebo jsou výlučné tam, kde to vyplývá z povahy věci nebo tam, kde stát klade zvláštní důraz na obecný či veřejný zájem.“²⁰ Generální klauzuli obsaženou v NOZ v ustanovení § 1 odst. 2 použijeme jako jakési vodítko k rozlišení kogentních norem, a to nejen v samotném NOZ, ale v soukromém právu obecně, za předpokladu, nestanoví-li NOZ nebo jiný soukromoprávní předpis něco jiného.

V případě řešení vztahů vzniklých v rámci autorského práva je proto zapotřebí vycházet z aplikační přednosti autorského zákona ve všech případech, kde tento zákon obsahuje přímou právní úpravu těchto vztahů. Pokud tato úprava není řešena v autorském zákoně, použije se úprava

²⁰ Telec, I. *Některé základní a obecné otázky nového českého autorského zákona (prvá část)*. Bulletin advokacie, 2001, č. 2. s. 34.

NOZ, pokud ani tento předpis úpravu neobsahuje, využije se princip per analogiam.

Mezi další prameny práva autorského a práv souvisejících patří mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána. Dle ustanovení článku 10 a 10a Ústavy České republiky jsou tyto mezinárodní smlouvy součástí právního řádu a stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Mezinárodními smlouvami z oblasti práva autorského a práv souvisejících jsou zejména:

- *Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 8. září 1886*

- *Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a televizních a rozhlasových organizací, uzavřená v Římě 26. října 1961*

- *Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen Dohoda TRIPS) uzavřená v rámci Dohody o Světové obchodní organizaci (WTO). Dohodu TRIPS uplatňuje Česká republika od 1. ledna 1996. „Dohoda o TRIPS má v článku 10 samostatné ustanovení o počítačových programech jakožto předmětech ochrany podle práva autorského, v němž jsou počítačové programy postaveny na roveň dílům literárním. Článek 11 Dohody o TRIPS o právu na komerční pronájem (minimálně počítačových programů a kinematografických děl) je novinkou, kterou Bernská úmluva nezná.“²¹*

- *Smlouva WIPO o právu autorském, Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech, které byly přijaty na diplomatické konferenci v roce 1996. „WIPO je mezinárodní organizace, jejímž účelem je starat se o to, aby všechny produkty duševního vlastnictví byly právem chráněny a autoři mohli požadovat za užití svých výtvorů náležitou odměnu. Práva duševního vlastnictví sice nejsou celosvětově*

²¹ Knap, K. *Autorský zákon a předpisy související komentář*. Praha: nakl. Linde, 1996. ISBN 80-7201-049-2. s. 522.

sjednocena, ale je zaručeno, že jsou produkty duševního vlastnictví alespoň na základní úrovni právně chráněny.“²²

Poté, co se Česká republika stala členem Evropské unie, se pro Českou republiku staly právně závazné též předpisy Evropského společenství, které bylo zapotřebí implementovat do našeho právního řádu. Mezi nejvýznamnější směrnice Evropského společenství patří zejména:

- *Směrnice 91/250/EHS, o právní ochraně počítačových programů*
- *Směrnice 92/100/EHS, o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem*
- *Směrnice 93/83/EHS, o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu*
- *Směrnice 93/98/EHS, o harmonizaci doby ochrany autorských práv a určitých práv souvisejících*
- *Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 96/9/ES, o právní ochraně databází*
- *Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.* „Každý stát Evropské unie musel tuto směrnici přijmout do svého vnitřního právního řádu. Česká republika na tento proces reagovala zákonem o autorském právu a právech s ním souvisejících, který byl přijat českým parlamentem dne 7. dubna 2000 (č. 121/2000 Sb.), ve znění zákonů č. 81/2005 Sb., č. 61/2006., č. 186/2006 Sb. a č. 216/2006 Sb.“²³
- *Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2001/84/ES o právu na opětovný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla*

²² Jurmanová Volemanová, V. *Digitální knihovny z pohledu autorského práva*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Filosofická fakulta, 2005. ISBN 80-210-3646-X. s. 35-36.

²³ Šulc, P., Bartoš, A. *Autorské právo v otázkách a odpovědích*. Havlíčkův Brod: nakl. Pierot, 2012. ISBN 978-80-7353-223-9. s. 7.

- *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví.*

V souvislosti s prameny práva autorského a práv souvisejících považuji za velmi důležité zmínit, že vláda České republiky předložila dne 20. 12. 2013 Sněmovně návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů. Návrh vládního zákona byl rozeslán poslancům jako sněmovní tisk 70/0, zástupcem navrhovatele je současný ministr kultury Mgr. Jiří Balvín.

Dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona, sněmovní tisk 70/0 je návrh předkládán v souvislosti povinnostmi, které vyplývají pro Českou republiku s členstvím v EU, a to konkrétně s povinností transponovat směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících a dále transponovat směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl.

„Deklarovaným cílem směrnice 2011/77/EU je řešit tíživou situaci četných výkonných umělců, zvláště studiových hudebníků, kteří ve svém pozdním, postproduktivním věku přicházejí uplynutím stávající doby ochrany o významné příjmy z dosud populárních nahrávek, na jejichž vzniku se v mládí podíleli. Uvedení výkonní umělci po skončení doby trvání majetkových práv k zaznamenaným uměleckým výkonům již nezískávají z těchto nahrávek žádné licenční odměny od příslušné nahrávací společnosti, naprosté většině z nich byla jejich práva vykoupena jednorázovou odměnou za odvedený výkon.“²⁴

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících prodlužuje

²⁴ Vládní návrh zákona, sněmovní tisk 70/0.

dobu trvání majetkových práv výkonných umělců k jejich uměleckým výkonům zaznamenaných na zvukové záznamy a majetkových práv výrobců zvukových záznamů k jejich záznamům z doby 50 let na dobu 70 let.

„Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl zavádí společnou unijní definici osiřelého díla“²⁵ Osířelá díla jsou díla, chráněná autorským právem, u kterých není autor nebo jiný nositel práv znám nebo se nedá dohledat. Takovéto dílo lze tedy jen užit způsobem formou zákonné licence. Z důvodu neexistence registrační povinnosti uvádění tzv. copyrightové doložky,²⁶ existuje taktéž i riziko ztížené dohledatelnosti autorů, jejichž užití se může jevit jako dosti problematické, a to hlavně z důvodu, že nelze kontaktovat autora za účelem získání souhlasu s užitím jeho díla. S otázkou osiřelých děl je spojena nemožnost chránit cenná umělecká a vědecká díla do budoucnosti, tzn. uchovávat je či je zpřístupňovat široké veřejnosti.

„Jedním z možných řešení problému osiřelých děl je vytvoření orgánu státní správy, který by za určitých podmínek poskytoval uživatelům souhlas ke konkrétnímu užití osiřelého díla, jehož autora není možno vypátrat ani po přiměřeně usilovném vyhledávání. Podle tohoto ustanovení musí potencionální uživatel při podání žádosti o udělení licence k užití konkrétního díla prokázat, že vyvinul přiměřené úsilí k vypátrání nositele tohoto práva.“²⁷ Takovýto způsob řešení osiřelých děl je využíván v Kanadě od roku 2008.

Maďarsko se stejně jako Kanada přiklonilo využití systému úplatné licence udělené po přezkoumání orgánem státní správy, v tomto konkrétním případě patentovým úřadem. Systém licence pro osiřelá díla je v Maďarsku zaveden novelou autorského zákona z roku 2010.

²⁵ Vládní návrh zákona, sněmovní tisk 70/0.

²⁶ Označující zajišťující ochranu autorských práv k dílu autorskému, uvedené v publikovaných dílech znakem ©, dále jménem autora a rokem prvního vydání dokumentu.

²⁷ Kříž, J., a kolektiv. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. ISBN 978-80-87146-41-5. s. 43-45.

Dánsko řešilo problém zavedení licencí pro osiřelá díla již od roku 2007, kdy byla v Dánsku vytvořena tzv. speciální skupina, skládající se z odborníků zabývajících se digitalizací kulturního dědictví. Tato skupina navrhla novelu autorského zákona, která zavedla systém licencí pro osiřelá díla, prostřednictvím rozšířené kolektivní správy.

3. CIVILNÍ POJETÍ OCHRANY AUTORSKÉHO PRÁVA A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH

„Ochrana práv duševního vlastnictví v České republice navazuje na tradice rakouského práva a práva Československé republiky z let 1918 až 1938. Vývoj tohoto právního odvětví byl přerušen po druhé světové válce, kdy byl potlačován význam duševního vlastnictví, ostatně stejně jako význam soukromého vlastnictví jako celku, které mělo časem zcela vymizet.“²⁸ Obnovení a zaručení ochrany duševního vlastnictví se navrátilo zpět až počátkem 90. let, kdy tato ochrana byla zaručena ústavní úrovní. Od počátku 90. let taktéž dochází ke zlepšení legislativních norem zasahujících do oblasti duševního vlastnictví, významný vliv na tomto vývoji mělo zcela jistě Evropské společenství. Postupem času taktéž došlo ke zdokonalení práce orgánů činných v trestním řízení, stejně tak nové úpravě se museli podřídit i majitelé duševního vlastnictví, a to zejména v souvislosti s tím, kdy duševní vlastnictví dostalo pojmu soukromoprávního charakteru, a s tím požadavky na ochranu a zajištění práv duševního vlastnictví.

Práva z duševního vlastnictví postupem času nabývají v častých případech velké ekonomické hodnoty a s tím souvisí i navýšení motivace pachatelů, kteří porušují právo duševního vlastnictví. Nutno podotknout, že ruku v ruce s tímto vývojem jde i vývoj zabezpečení práv z duševního vlastnictví a stejně tak i požadavky vůči státním orgánům na zabezpečení ochrany těchto vztahů.

Lze konstatovat, že v současné době existuje srovnatelné prostředí ochrany duševního vlastnictví jako v ostatních zemích EU a množství prostředků pro postižení porušení práv z duševního vlastnictví. Existuje celá řada organizací, jež se zabývají ochranou duševního vlastnictví, stejně tak organizace se vztahem k duševnímu vlastnictví. Jednotlivé organizace budou podrobně představeny v dalších kapitolách této práce. Jediným současným problémem v oblasti ochrany duševního vlastnictví je poměrně dlouhá doba civilního soudního řízení či vůbec doba, než je soudem samotné jednání nařízeno.

²⁸ Zdroj: <http://pravniradce.ihned.cz/prirucka>

Porušování autorského práva a práv souvisejících se v posledních letech stalo běžnou součástí života a společností je ve většině případů tolerováno. Porušování autorských práv není většinou společností vnímáno jako něco závažného, alarmujícího, ale spíše jako něco zcela běžného a pochopitelného. Jako hlavní důvod porušování autorských práv lze označit masivní technologický pokrok, který usnadnil přístup k mnohým autorským dílům a učinil je jednoduše přístupnými pro širokou veřejnost. Snadné a dostupné šíření autorských děl umožnil především v posledních letech internet, a s tím spojené pronikání výpočetní techniky do celé společnosti. Spolu s nárůstem výpočetní techniky v obchodní sféře, ale také v domácnostech dochází k nárůstům porušování autorských práv a práv souvisejících. Jedná se především o porušování autorského práva formou neoprávněného užívání softwaru (pronájem nebo půjčování software bez předchozího souhlasu autora, instalace softwarového vybavení na více počítačích, než jak umožňuje licenční politika v návaznosti na počtu legálně užívaných licencí, užívání softwaru bez souhlasu autora), neoprávněné šíření softwaru (instalace nelegálního softwaru do výpočetní techniky a jejich následný prodej, pronájem či půjčování, pořizování kopií z nelegálně drženého softwaru pro potřebu třetích osob či pro potřebu vlastní, neoprávněné zveřejňování, tedy šíření softwaru prostřednictvím počítačové sítě Internet).

Autorská práva bývají často porušována třetími osobami, ale také jinými autory, kteří si osobují práva jiných autorů nebo do nich zasahují, k takovému porušování může docházet vědomě nebo nevědomě. Vědomé jednání, které umožní jinému přímo porušit předpisy práva autorského lze označit za nepřímé porušení autorského práva. K porušování autorských práv dochází velmi často za účelem hospodářského či obchodního prospěchu a zisku.

Jak již bylo řečeno výše, veřejná počítačová síť Internet je zneužívána ke zpřístupnění softwarů, který je dále využíván k tzv. *softwarovému pirátství*²⁹. V současné době narůstá možnost přímého

²⁹ Pojem pirátství se poprvé začal užívat v souvislosti s tzv. pirátskými rozhlasovými stanicemi, tzv. pirate radio, která vysílala díla z lodí, které kotvily v mezinárodních vodách, tak aby se mohly vyhnout povinnostem, právním předpisům dané země. Prvním takto označeným rádiem bylo

stáhnutí a následného nezákonného užívání softwaru, čímž tedy dochází k porušování autorských práv. „Pirátstvím rozumíme neoprávněné nakládání autorskými díly a ostatními předměty ochrany podle práv souvisejících s právem autorským takovým způsobem, který přísluší pouze nositelům práv k těmto dílům a ostatním předmětům. Pirátství je parazitování na duševním vlastnictví někoho jiného a to především za účelem zisku.“³⁰

Poškozeným je zejména nositel práv ke konkrétnímu dílu, ale též spotřebitel, který si zakoupí dílo, které považuje za originál, zaplatí za něj cenu obdobnou originálu, ale tento produkt je nekvalitní a bez možnosti reklamace. Pirátstvím je poškozována také celé společnost, černým trhem je snižován legální zisk, ze kterého jsou odváděny daně. „V oblasti filmového průmyslu má pirátství i další negativní dopady. Komerční pirátství totiž poškozuje nejen nositele práv a subjekty, které se podílejí na exploataci³¹ filmů, ale také film samotný. Pirátství narušuje trh, jako takový; piráti se soustředí zejména na tituly, které si najdou širokou diváckou obec, a tyto potom nabízejí za cenu, které nemůže legální distributor dosáhnout.“³² Nebudeme si zastírat, že cena pro dnešního diváka tvoří určující měřítko, proto nabídka levných, nelegálních titulů poté působí na celkový vkus samotného diváka a tím i na celkový filmový trh.

Samotné formy a způsoby porušování autorského práva a práv souvisejících jsou do jisté míry závislé na předmětu zájmu samotného pachatele, tedy osoby, která porušuje autorské právo. V minulosti byly předmětem zájmu pachatele zejména ochranné známky, jejichž zneužíváním získávaly výrobky na prodejnosti. Tato forma porušování autorského práva setrvala do současnosti, a to zejména v souvislosti s dovozem zboží především z Asie a jejich následným stánkovým prodejem, a to především prodej textilu, obuvi, hodinek, ale též elektroniky a dalšího zboží.

dánské rádio Merkur, které začalo vysílat pirátsky v srpnu roku 1958. Označení pirátství se poté začalo používat v souvislosti s dalšími útoky na práva duševního vlastnictví, až se nakonec celosvětově ujalo.

³⁰ Zdroj: <http://www.cpufilm.cz/dokumenty.html>

³¹ využití

³² Zdroj: <http://www.cpufilm.cz/dokumenty.html>

Později začalo docházet k porušování autorských práv v souvislosti s díly hudebními, filmovými a televizními, která mají charakter softwaru. Porušování děl hudebních či filmových souvisí jednak s jejich nízkou cenou, ale především s určitým časovým předstihem před oficiálním uvedením díla na trh, jeho následnou distribucí a prodejem. V minulosti se jednalo především o nelegální kopírování, distribuci a prodej audiokazet a obrazových nosičů, kopírování kompatibilních disků, v současnosti jde především o kopírování softwarových programů, hudební pirátství (bootlegy, pirátské kopie), neoprávněné sdílení a stahování děl prostřednictvím peer-to-peer³³ (P2P) sítí, jakými jsou např. Direct Connect³⁴, BitTorrent³⁵ nebo eDonkey³⁶, a upload prostřednictvím FTP, filehostingových³⁷ či jiných serverů a již výše zmíněné padělání ochranných známek.

V občanském soudním řízení dle ustanovení § 9 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy. Krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně ve sporech vyplývajících z práva duševního vlastnictví, ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním nebo nedovoleným omezením soutěže, ve věcech ochrany názvu a pověsti právnické osoby. Nejvyšší soud České republiky rozhoduje jako soud prvního stupně, stanoví-li tak zvláštní právní předpis. Krajské soudy rozhodují o odvoláních proti rozhodnutím okresních soudů. O odvoláních proti rozhodnutím krajských soudů jako soudů prvního stupně rozhoduje vrchní soud.

„Řízení se koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Věcně a místně příslušný je

³³ P2P nebo klient-klient, jedná se o označení typu počítačových sítí, ve které spolu komunikují přímo jednotliví klienti (uživatelé).

³⁴ Protokol pro P2P sdílení souborů.

³⁵ Nástroj pro P2P distribuci souborů, díky čemuž jsou datové přenosy rozkládány mezi všechny klienty, kteří si data stahují.

³⁶ Umožňuje stahování z Internetu i prostřednictvím protokolů FTP, HTTP a souborů bittorrent.

³⁷ Zpravidla zahraniční servery určené pro ukládání velkých souborů. Ke stahování ze serveru i umístování souborů na serveru stačí pouze počítačový prohlížeč.

vždy také soud, jehož příslušnost již není možné podle zákona zkoumat nebo jehož příslušnost byla určena pravomocným rozhodnutím příslušného soudu.“³⁸

Dle ustanovení § 6 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví je příslušný „Městský soud v Praze ve sporech - o nárocích vycházejících z průmyslového vlastnictví, o nárocích z ohrožení a porušení práv z průmyslového vlastnictví a o nárocích na vydání bezdůvodného obohacení získaného na úkor toho, komu svědčí práva z průmyslového vlastnictví, a o nárocích na informace, na náhradu škody, na přiměřené zadostiučinění, na stažení výrobků z trhu, na odstranění nebo zničení výrobků, materiálů, nástrojů a zařízení a nároku na uveřejnění rozsudku v těchto sporech

- o ochranné známky Společenství podle čl. 92 Nařízení Rady Evropských společenství č. 40/1994 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství

- o průmyslové vzory Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o průmyslových vzorech Společenství.“³⁹

V civilním soudním řízení ve věci porušování autorského práva a práv souvisejících je k zajištění předmětu důkazního prostředku dle občanského soudního řádu příslušný krajský soud, v jehož obvodu je zajišťovaný předmět důkazního prostředku. Občanský soudní řád dle ustanovení § 78d stanoví, vyžadují-li to okolnosti, může předseda senátu uložit navrhovateli povinnost složit jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla zajištěním předmětu důkazního prostředku. Výši jistoty stanoví předseda senátu s přihlédnutím k okolnostem případu, maximálně však ve výši 100.000,- Kč, kdy takto stanovená jistota je splatná do 8 dnů od doručení rozhodnutí o stanovení jistoty navrhovateli.

Dále může v civilním soudním řízení dle ustanovení § 74 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, předseda senátu před zahájením nařídit předběžné opatření, je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.

³⁸ Ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.

³⁹ Ustanovení § 6 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

„O návrhu na předběžné opatření rozhodne předseda senátu bezodkladně. Není-li tu nebezpečí z prodlení, může předseda senátu o návrhu na předběžné opatření rozhodnout až do uplynutí 7 dnů poté, co byl návrh podán.“⁴⁰ (např. je rozhodnuto, aby se povinný něčeho zdržel, něco vykonal nebo něco snášel, nenakládal s věcmi nebo s právy).

V zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen NOZ) je právu autorskému a práv souvisejících věnováno několik ustanovení. NOZ vlastnické právo definoval jak k hmotným tak k nehmotným věcem, tedy i předměty duševního vlastnictví jsou předmětem vlastnického práva. Ustanovení §§ 87 – 89 je věnováno osobnosti člověka, podobě a soukromí, tato ustanovení nejsou přímo pod ochranou práva, ale s právem duševního vlastnictví souvisí.

Nově je zařazeno do občanského zákoníku ustanovení o zemědělském pachtu, kdy ustanovení § 2351 stanoví, že se „zakazuje převést na pachtýře ta práva z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, u nichž to vylučuje smlouva, kterou bylo právo průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví propachtovateli poskytnuto nebo vylučuje-li to povaha takového práva.“⁴¹

Dále je v občanském zákoníku v ustanoveních §§ 2358 – 2389 upravena licence, která byla až do účinnosti nového občanského zákoníku upravena v autorském zákoně §§ 46 -57 a licence k předmětům průmyslového vlastnictví byla upravena v obchodním zákoníku, v ustanovení §§ 508 – 515. Tato dvojí úprava byla vznikem nového občanského zákoníku odstraněna a mimo obecných ustanovení o licencích obsahuje i zvláštní ustanovení týkající se jen některých typů licenčních smluv. Nový občanský zákoník z větší části převzal úpravu licenčních smluv z autorského zákona, který upravoval pouze licence poskytované dle autorského zákona. Většina těchto ustanovení tedy připadá na licence k právům z průmyslového vlastnictví, kde došlo oproti obchodnímu zákoníku k několika změnám. Dle ustanovení § 2366 odst. 1

⁴⁰ Ustanovení § 75c odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁴¹ Ustanovení § 2351 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

písm. b) lze sjednat licenci i bezúplatně, což bylo doposud možné pouze v případě autorské licence. Došlo k rozšíření autonomie vůle smluvních stran.

Aktivní legitimace při ochraně licence přísluší nabyvateli licence. „Dojde-li k ohrožení nebo porušení nabyvatelovi licence, zpraví o tom nabyvatel poskytovatele bez zbytečného odkladu, jakmile se o to dozví. Poskytovatel poskytne nabyvateli součinnosti k právní ochraně jeho licence.“⁴² V případě licencí k právům z průmyslového vlastnictví byl doposud dle ustanovení § 515 odst. 2 Obchodního zákoníku aktivně legitimován poskytovatel licence k vymáhání práv z licencí k předmětům průmyslového vlastnictví, v NOZ dochází tedy ke změně, kdy aktivně legitimován je nabyvatel licence. Lze tedy předpokládat, že toto ustanovení bude mít dopad na znění zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.

Do NOZ byla zařazena i zvláštní ustanovení pro licence k předmětům chráněným autorským zákonem, zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou a zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze. Tato ustanovení nepřinášejí zásadní změny.

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku vysvětlila záměr autorů zařazení ustanovení o licenci do NOZ tím, že „ustanovení o licenci k předmětům průmyslového vlastnictví obsahuje obchodní zákoník, ustanovení o licenci k předmětům chráněným autorským právem obsahuje zákon autorský. Obě tyto úpravy jsou speciální, obecná ustanovení o licenční smlouvě chybí. Osnova odstraňuje tento nedostatek tím, že obě speciální úpravy spojuje do jediného institutu, přičemž zároveň respektuje zvláštnosti licence k předmětům chráněným právem autorským. Navržená nová úprava sleduje především naplnění systematického hlediska, platnou právní úpravu v obou speciálních zákonech přejímá, aniž ji podstatně mění.“⁴³

⁴² Ustanovení § 2369 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁴³ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

3. 1. Vybrané formy porušování autorského práva a práv souvisejících

3. 1. 1. Hudební pirátství

Hudebním pirátstvím je označeno nedovolené rozmnožování a distribuce hudebních nahrávek na nosičích zvuku nebo zvukově obrazových záznamech bez souhlasu autora. Tzv. pirátem je ten, kdo nelegálně provozuje takovouto činnost v rozporu se zákonem č. 121/2000 Sb., autorský zákon. Termín hudebního pirátství není v žádném právním předpise definován, nicméně tento termín je všeobecně rozšířený jak u organizací působících v rámci ochrany autorských práv, tak i u široké veřejnosti. Zvyšování procenta hudebního pirátství souvisí s dosti velkou poptávkou po takovýchto rozmnoženinách, dále s plošným rozšířením reprodukční techniky, taktéž s dostatkem volného času dnešních hudebních pirátů a v neposlední řadě souvisí s již několikrát zmiňovanou, cenovou dostupností.

3. 1. 1. 1. Bootleg

Pojem „bootleg“ představuje neautorizovanou hudební nahrávku živých vystoupení, kdy ji tzv. pirát nahrává přímo na koncertu bez souhlasu interpreta či pořadatele koncertu. „Rozvoj a dnešní technická úroveň těchto aktivit pirátům velice usnadňují jejich činnost, miniaturní mikrofony s vynikajícími parametry se dají nepozorovatelně pronést i přes důkladnou osobní prohlídku. Vlastní mikrofony jsou zbytečné, pokud se pirát napojí na kabel nebo mixážní pult.“⁴⁴ Tento duh hudebního pirátství se týká oblasti rocku, popu, jazzu, ale i klasiky. Většina bootlegů je šířena mezi fanoušky toho kterého autora či umělce, ovšem existují i takové případy kdy jsou bootlegy prodávány, v těchto případech se jedná o profesionální úpravu samotné nahrávky a její převedení do audio či video formy.

⁴⁴ <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIfinal.pdf>,s.30

3. 1. 1. 2. Pirátské kopie

V případě pirátské kopie využívá tzv. pirát již existující zvukové nosiče, kdy např. převezme vzorový zvukový nosič, který v jiné podobě prezentuje na trhu. V jiném případě je soubor sestaven z více originálních titulů, ale jsou sestaveny v jiném pořadí, než je u originálního producenta zvukového nosiče. K takovému sestavení originálních titulů poslouží ve většině případů aktuální žebříček hudebních hitparád.

„Podle druhu a počtu předloh, které piráti použili, lze pirátské kopie rozdělit do tří základních skupin: prvními jsou *klasické pirátské kopie*, které jsou již zmíněny výše (kompletně přebraný zvukový nosič, který je v jiné podobě přinesen na trh), druhou skupinou jsou *pirátské kompilace* (sestavení z více originálních titulů, jež jsou sestaveny v jiném pořadí než je u originálního producenta) a poslední skupinou je *pirátský mix*, kde nedochází ke kopírování celých titulů za sebou, ale hudební zlomky se sestřihují tak, že vznikne souvislý celek bez přerušení.“⁴⁵

Hlavními vodítky jak rozpoznat originál od pirátské kopie je několik. Pirátská kopie je přinášena na trh v podobě smyšlené značky, která ale budí dojem originálního výrobku, ovšem odborník tuto smyšlenou značku ihned odhalí, protože dílo umělce nelze vydávat pod jinou značkou než je značka gramofonové společnosti, jež vydala originál. Originál na rozdíl od pirátské kopie lze reklamovat. V případě koupě v kamenném obchodě se vyplatí zjistit, zda je prodejna řádně označena a je opatřena identifikačním číslem organizace, tuto firmu je taktéž dobré si ověřit v obchodním rejstříku. Je velmi důležité věnovat pozornost samotnému obalu hudebního nosiče, zda je řádně zabalen, není poškozen a zda po zakoupení je vystaven paragon. Velmi dobrým vodítkem k rozpoznání originálu od kopie je i samotná cena, velmi levné zboží se jeví ihned jako podezřelá a jako nevýhodná koupě (pozor na možnost, že legální distributoři mohou poskytovat na originální dílo různé slevy či akce při výprodeji starších titulů), ovšem existují i případy, kdy si piráti dají na své kopii velmi záležet a svoji kopii prodávají za cenu obdobnou originálu, ale v mnohých případech i za cenu vyšší než je cena originálu. V případě

⁴⁵ <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIIfinal.pdf>, s.31

zásilkového prodeje je velmi důležité si ověřit samotnou zásilkovou společnost, v mnohých případech se jedná o samotného vydavatele, kolik údajů o sobě společnost uvádí (čím více, tím lépe) a jaké doklady jsou ke zboží zasílány. Pokud je podepisována předtištěná objednávka je důležité si pozorně přečíst veškeré informace, k čemu se zavazuje kupující, a to i informace tištěné malým písmem. Koupí zvukových nosičů v různých tržnicích, stánkových prodejkách či bazarech je lepší se raději vyhnout, tento prodej nebudí důvěru, že jde o prodej originálu.

3. 1. 1. 3. Identické padělky

Identické padělky jsou od originálu velmi těžko rozeznatelné, velmi důsledně je napodoben vzhled originálu, od něž jsou velmi těžce rozlišitelné a to i pro zkušené odborníky. Tyto padělky mají svůj původ většinou v zemích východní Evropy a Asie a jejich import budí dojem, že jde o dovoz legální od autorizovaných nosičů. Bezpečné rozpoznání takového padělku od originálu je možné pouze ve speciálních laboratořích, které se tímto problémem zabývají. Pro „obyčejného“ spotřebitele, laika, člověka této problematiky neznalého není prakticky vůbec možné takový padělek rozpoznat od originálu, ostatně v těchto případech je takové rozpoznání padělku velmi těžké i pro odborníka v daném oboru.

3. 1. 1. 4. Hudební soubory nabízené v rámci sítě Peer-to-peer

Pojem Peer-to-peer (P2P) lze volně přeložit jako rovný s rovným, jedná se o propojení výměnných sítí, kterými si internetoví uživatelé vyměňují mezi sebou různá data a soubory. Nejvíce sdílenými soubory v rámci P2P jsou soubory MP3, MPEG a softwary. Pokud uživatel stahuje zde umístěné soubory pro svou vlastní potřebu, nedochází k porušování autorského zákona. Nelegální nabídka hudebních souborů prostřednictvím sítě peer-to-peer je v současné době velmi rozšířenou formou a také

jednou z nejnovějších forem hudebního pirátství. Tato forma je vyznačována určitou anonymitou, a to především z důvodu, že je skryta identita poskytovatele i příjemce, včetně jejich párování. Peer-to-peer jako forma porušování autorského práva bude podrobněji nadále rozebrána v kapitole Internetové pirátství.

3. 1. 2. Pirátství audiovizuálních děl

„V oblasti audiovizuálních děl jde především o útoky na autorská práva výrobců těchto děl, kteří jako jediní mohou udělit souhlas s užitím daného filmového díla. Bez tohoto souhlasu není možno zhotovovat rozmnoženiny filmových děl a následně je distribuovat.“⁴⁶ Výrobce jako vykonavatel autorského práva k filmovému dílu musí mít zájem, aby bylo dílo nadále šířeno, a to i mimo teritorium státu svého vzniku. K takovému šíření slouží licenční distribuční smlouvy a z nich vyplývající právo k užití a šíření filmového díla na území jiného státu. Subjekt na základě licenční distribuční smlouvy je oprávněn takovéto dílo užít a šířit, ale pouze v rámci přesně stanovených a vymezených pravidel tohoto šíření, a to na konkrétním teritoriu a po určitou stanovenou dobu. Jde např. o kino, domácí video. V mnohých případech dochází k porušování autorského práva formou neoprávněného užívání při veřejné produkci, jako je např. videoprojekce ve videokavárnách či videoklubech. I v těchto případech je vyžadován souhlas nositele práv.

3. 1. 3. Výrobní plagiátorství

Výrobní plagiátorství je zejména spojeno se zneužitím ochranné známky na výrobky, jejichž účelem je zvýšení prodejnosti druhořadých výrobků. Jde tedy o výrobky neoprávněně označované ochrannou známkou nebo známkou s ní zaměnitelnou. Jak bylo již řečeno, výrobní plagiátorství je spojeno zejména se stánkovým prodejem na tržnicích, kde jde o především o prodej textilu, sportovního značkového zboží a obuvi,

⁴⁶ <http://www.dusevniivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIfinal.pdf>, s.31

elektroniky, hodinářského a jiného zboží a to zejména světově proslulých značek a firem. Samotný stánkový prodej musí zajisté evokovat dojem, že se nejedná o originální dílo od originálního výrobce, a rovněž vzbuzovat pochybnosti o samotné kvalitě výrobku. Ale jak již bylo řečeno, v dnešní době je rozhodující zejména cena výrobku. Dochází tedy k tomu, že byť je většina kupujících srozuměna s tím, že kupují padělek, ve srovnání s cenou originálu si toto dílo zakoupí.

„V souvislosti s ochranou a užitím ochranných známek se za negativní jednání pokládají zejména tři druhy činností, kterými jsou: a) oblast známkového plagiátorství, b) oblast padělatelství a napodobování etiket, c) oblast balení zboží soutěžitele.“⁴⁷

V souvislosti s výrobovým plagiátorstvím považuji za velmi důležité zmínit skutečnost, že řada obuvnických či textilních firem byla nucena ukončit svoji výrobu, neboť nebyla schopna konkurovat této formě porušování autorského zákona, tedy trestné činnosti zejména prodejcům z Asie či Turecka. Jde zejména o dovážení zboží, které má takovou hodnotu, za kterou není možné v tuzemsku zakoupit ani „suroviny“ či produkty pro základní výrobu originálních výrobků. V současné době dochází k dovozu nikoliv již hotových výrobků, ale pouze jakýchsi polotovarů, které nadále slouží ke konečnému dodělání či dokončení plagiátu. Tato změna souvisí zejména s rozšířením pravomocí celních orgánů, které se zaměřují na dovoz plagiátů a dochází tedy k důkladným kontrolám dováženého zboží. „Závažnou hrozbou současnosti je prodej padělaného zboží cestou Internetu, který se jednoznačně vymyká jakékoliv kontrole dozorových orgánů. Není-li již pozdě, je nutné v blízké budoucnosti zaměřit aktivity a spolupráci všech represivních složek na trestnou činnost, která souvisí s paděláním tzv. citlivého zboží. Jedná se zejména o padělky léků a léčivých přípravků, potravin, alkoholických nápojů, kosmetických přípravků, hygienických potřeb, aj.“⁴⁸ S padělky léků, léčivých přípravků, potravin a alkoholických nápojů je zajisté taktéž spojeno vysoké riziko zdravotní závadnosti až nebezpečnosti pro uživatele

⁴⁷<http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIIfinal.pdf>, s.29

⁴⁸<http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIIfinal.pdf>, s.30

těchto padělků, tudíž zastavení dovozu těchto výrobků považuji za krajně důležité pro širokou veřejnost.

O zastavení či potlačení výrobkového plagiátorství se snaží zejména Česká obchodní inspekce svými četnými kontrolami, zejména na tržnicích, ovšem mnohdy je výsledek takový, že po zabavení padělaného zboží, se objeví na stáncích u trhových prodejců, ve velmi krátké době nové padělané zboží. Tento stav je dán zejména tím, že dovoz plagiátů není nikterak jednoduchý, ale výše zisku z takového zboží je pro prodejce velice dobrým byznysem. Dle mého názoru za prodej padělaného zboží je zapotřebí zvýšit trestní sankce, jež prodejcům budou hrozit.

3. 1. 4. Softwarové pirátství

O softwarovém pirátství jako formě porušování autorského práva jsem se zmiňovala již na začátku této kapitoly, nyní se touto formou porušování autorského práva budu zabývat podrobněji a zmíním i jednotlivé druhy softwarového pirátství.

Softwarovým pirátstvím jsou tedy míněny veškeré útoky proti právům autora k počítačovým programům a databázím, které jsou uvedeny v autorském zákoně. „Počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, je chráněn jako dílo literární. Myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny.“⁴⁹

Softwarové pirátství má řadu příčin, z nichž jednou z největších je rozvoj a rozšíření počítačové techniky, častější využívání počítačů v domácnostech, kde dochází zejména k používání počítačových programů v rozporu s licenčními ujednáními. Naopak v komerční sféře dochází v poslední době k obratu v tom směru, že legální softwary začínají být běžnou součástí většiny firem. Prvním, kdo začal užívat legální softwarové programy, byla zajisté státní správa. Naopak

⁴⁹ Ustanovení § 65 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon

k porušování autorského zákona dochází zejména formou zapůjčování a směnou počítačových programů, kdy jednotliví uživatelé o porušování autorského zákona nemají ani povědomí. Tento trend může mít své neblahé následky i do budoucnosti a může se stát jistou normalitou v běžném životě.

Mezi nejběžnější druhy softwarového pirátství patří zejména **1) pirátství koncových uživatelů, tzv. End User Piracy** jako jeden z nejrozšířenějších druhů softwarového pirátství, který se vyznačuje používáním několikanásobné kopie jednoho softwarového balíku, a to na několika počítačích nebo rozšířením konkrétního softwaru třetím osobám. **2) domácí pirátství, tzv. Home Piracy**, které zahrnuje zejména nevinné půjčování či zaměňování CD, DVD, dále nelegálně získaný software na domácím počítači a jeho další šíření za účelem distribuce nelegálního softwaru. Domácí pirátství je jednou z nejhůře odhalitelných forem pirátství. **3) pirátství prodejců, tzv. Reseller Piracy** je pirátství, jehož se „dopouštějí komerční společnosti, které prodávají hardware počítače s již předinstalovanými nelegálními kopiemi některých počítačových programů, případně nahrají software do systémů bez poskytnutí originálních manuálů.“⁵⁰ Charakteristickým znakem tohoto druhu pirátství je, že velké množství uživatelů má nainstalovaný program se stejným sériovým číslem. **4) pirátství probíhající na BBS nebo na Internetu, tzv. BBS/Internet Piracy**, jehož základem je, že systémový operátor nebo uživatel při tomto druhu pirátství nahraje na BBS nebo internet nelegální software a materiály, sloužící k pořízení a užívání kopie bez licence. Zkratka BBS představuje Bulletin Board Systems, ale v češtině nemá srovnatelný ekvivalent, který by tento pojem dostatečně vysvětlil nezasvěcenému čtenáři či posluchači. „BBS tvoří jeden počítač, který pracuje v plně automatizovaném režimu a má k sobě připojen alespoň jeden modem. Zájemce, který zavolá na číslo modemu, komunikuje s instalovaným BBS programem a může procházet jeho nabídkou.“⁵¹ Služba BBS není v současné době již natolik rozšířenou službou, jednalo se spíše o jakéhosi předchůdce Internetu. **5) pirátství podniků, tzv.**

⁵⁰ Zdroj: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIfinal.pdf>

⁵¹ Zdroj: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIfinal.pdf>

Corporate Piracy je pirátství, jež je velmi podobné předchozí formě pirátství. Jde zejména o firmy, kde má k originální kopii programu, prostřednictvím lokální sítě (LAN), přístup i několik stovek zaměstnanců. V případě velkých podniků se nevěnuje dostatečná pozornost možnosti přístupu k jednotlivým částem sítě, většina firem toto považuje za finančně dosti základné. **6) průmyslové pirátství, tzv. Industrial Piracy**, k tomuto pirátství dochází v případech, kdy pirát nebo celá skupina pirátů ve velkém množství kopírují a distribuují programové vybavení, z čehož mají značný majetkový prospěch. Velký vliv na tento druh pirátství má značný pokles cen kopírovacích a záznamových zařízení. Tento druh pirátství není v České republice příliš vyvinut.

3. 1. 5. Internetové pirátství

Internetové pirátství je jednou z nejrozšířenějších forem porušování autorského práva. Ve většině případů je internetové pirátství spojeno zejména s pořizováním filmů, hudebních alb či softwarů prostřednictvím internetu. U filmů či hudebních alb se tak děje ještě před jejich oficiálním zveřejněním, z toho taktéž plyne ten důsledek, že ten, kdo si takovéto album či film pořídí nelegálně, poté si nezakoupí již originální distribuční nosič, či nejde na konkrétní film do kina. Mezi nejrozšířenější typy internetového pirátství řadíme sdílení a stahování autorských děl **prostřednictvím peer-to-peer (P2P)**. Sdělování díla veřejnosti je zařazeno mezi jedno z majetkových práv autora, pouze autor či jiný oprávněný nositel práva má právo toto dílo užít a udělit jiné osobě oprávnění k užití díla. V podstatě jde o takové jednání, kdy uživatel zpřístupní část svého harddisku, společně se soubory na něm obsažené, ostatním uživatelům sítě peer-to-peer. „Stanice (tedy například i osobní počítač jakéhokoliv běžného uživatele Internetu) se v takové síti chová v ideálním případě zcela nezávisle na jiném konkrétním počítači v síti. Tyto autonomní počítače spolu však navzájem komunikují a tvoří společně distribuovaný systém. Mohou si vzájemně poskytovat jak výpočetní výkon, tak uložená data.“⁵² Mezi nejznámější sítě patří zejména **Napster**, jedná se o síť, která

⁵² Čermák, J. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde Praha, a.s., 2001. ISBN 80-7201-295-9. s. 88.

byla v minulosti soudně zastavena, poté byla odkoupena již jinou společností a nyní poskytuje legálně hudbu on-line, ovšem ale za peníze (viz. free.napster.com). Dříve tato síť umožňovala jednotlivým uživatelům mezi sebou kopírovat a distribuovat hudbu ve formátu MP3, čímž tedy porušovala autorský zákon. Její soudní postih a následné zastavení zapříčinila heavymetalová skupina Metallica, když zjistila, že její písnička koluje po síti Napster ještě před jejím oficiálním zveřejněním. Skupina na to reagovala podáním žaloby k soudu, a to konkrétně v roce 2000. Další sítí je např. **Gnutella**, stejně jako v případě sítě Napster je dílo zpřístupněno na počítačích koncových uživatelů. „Rozdíl je v tom, že i vyhledávání probíhá také pouze s pomocí počítačů koncových uživatelů. Počítač uživatele A v okamžiku připojení do takové sítě musí znát minimálně jednu adresu jiného uživatele (uživatel B).“⁵³ Při vyhledávání souborů se dotaz, ale i odpověď šíří řetězově celou sítí. Nikdo kromě koncových uživatelů nemůže mít kontrolu nad obsahem sdělovaných souborů. Identita koncového uživatele je zjistitelná a to za pomoci poskytovatele připojení. Mezi další sítě řadíme **FastTrack**, jejíž činnost byla taktéž soudně zastavena, **eDonkey**, což je síť prostřednictvím které lze sdílet soubory libovolného typu s ostatními uživateli. Možnost sdílení skupiny souborů tak, že je zajištěn přístup ke všem částem videa nebo zvukového alba. Jedná se v zásadě o výměnnou síť, jejíž chod zajišťuje několik set vzájemně propojených serverů. Síť **Direct Connent** – „společnost NeoModus vymyslela v roce 2001 protokol Direct Connent, který měl sloužit ke zjednodušení výměny souborů mezi zaměstnanci a klienty různých firem. Tento protokol se začal využívat nejen pro výměnu souborů mezi zaměstnanci, ale i pro komerční výměnu souborů. Direct Connent je neustále vylepšován a zdokonalován, proto se řadí k jednomu z nejužívanějších klientů pro výměnu souborů.“⁵⁴ V případě této sítě nekomunikují klienti přímo, ale připojují se na tzv. huby, což jsou servery poskytující klientům služby, chat a informace o klientech. Navzájem se vidí pouze uživatelé, kteří jsou připojeni ke stejnému hubu. Poslední z těchto sítí je síť **Bit Torrent**, díky níž jsou datové přenosy rozkládány mezi všechny klienty, kteří si data stahují. Síť je založená na navzájem

⁵³ Tamtéž

⁵⁴ Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Direct_Connent

nezávislých serverech, které mezi sebou spojují jednotlivé uživatele. Velmi populární je stahování velkých souborů. Tato síť je v současné době zřejmě nejpoblárnější síť.

FTP servery jsou řazeny k základním internetovým službám. Na tento server je umístěn soubor, který si pak zájemci stahují, přičemž uživatel, který se na takový server připojí, vidí přímo soubory i adresářovou strukturu. Ke stažení těchto dat postačí internetový program, není zapotřebí specializovaný program. Tyto servery bývají hodně využívány ke stahování nelegálního obsahu, a to jak na úrovni neprofesionální, ale i na úrovni profesionální, což jsou tajné, veřejně nepřístupné servery s velkým obsahem dat. Přímé stahování souvisí také s tzv. filehostingovými servery, jakými je například český Nahraj.cz. Filehostingové servery jsou zpravidla zahraniční servery určené pro ukládání i stahování velkých souborů, přímo pomocí internetového prohlížeče.

Video Index Sites představuje „webové stránky, na nichž lze přímo v okně prohlížeče přehrávat především filmy a další zvukové obrazové záznamy, umístěné zpravidla na zahraničních serverech, patří mezi nelegální služby umožňující streaming (tedy spuštění filmu na vyžádání) a to především streaming souborů uložených na jiných serverech.“⁵⁵ I tato forma porušení autorského práva musí být brána jako zásah do práv autora. K takovému užití díla je vždy vyžadován souhlas autora díla či nositele práva k tomuto dílu.

Camcording není v pravém slova smyslu internetovým pirátstvím, ale velmi úzce s ním souvisí. Camcording představuje neoprávněné pořízení filmu na kameru či jiné obdobné zařízení přímo během promítání filmu v kině. Camcording je poté zdrojem k vytvoření kopií toho kterého filmu, který se poté šíří internetem prostřednictvím nejrůznějších sítí. Neoprávněné natáčení filmu přímo při promítání v kině je výslovně

⁵⁵ Zdroj: <http://www.cpubilm.cz/dokumenty.html>

zakázáno, a to konkrétně novelou autorského zákona č. 216/2006 Sb., s platností od 22. 5. 2006.

S internetovým pirátstvím taktéž souvisí **distribuce titulků a distribuce skenů obalů DVD a CD**. V případě titulků se jedná o chráněný překlad původních dialogů či o překlad neoprávněný, který vznikl bez souhlasu autora. A v případě distribuce skenů obalů DVD a CD jde o díla výtvarná, grafická a fotografická, kdy jsou vyráběny ke konkrétnímu DVD či CD obaly s potiskem. Taktéž tímto jednáním dochází k zásahům do autorského práva autora k dílu.

3. 1. 6. Neoprávněný zásah do technických prostředků

Neoprávněný zásah do technických prostředků je nutno také považovat za formu porušování autorského práva a práv souvisejících. Jedná se především o technické prostředky sloužící k ochraně autorského práva, tedy technologie, zařízení nebo součástka, která slouží k tomu, aby zabránila či omezila určitým úkonům ve vztahu k určitému dílu, k nimž autor díla neudělil oprávnění. Jde zejména o díla, jejichž užití je kontrolováno pomocí šifer, kódování nebo uplatněním jiného podobného mechanismu. Neoprávněně zasahuje do autorského práva nejen ten, kdo tyto technické prostředky „obchází“ ale i ten, kdo je dováží, vyrábí, prodává, pronajímá nebo propaguje jejich prodej. To platí i pro výrobky, které mají jen omezený obchodní účel.

3. 1. 7. Nedovolené změny informací

Ten, kdo bez svolení autora umožní či usnadní porušení autorského práva tím, že změní či dokonce odstraní jakoukoliv elektronickou informaci o správě práv k dílu, zasahuje do práva autorského. Zásahu do práva autorského se dopustí i ten, kdo bude šířit či zveřejňovat veřejnosti dílo, ze kterého byla informace o správě práv k dílu odstraněna nebo změněna bez svolení autora. Jde především o informaci, která identifikuje určité dílo, jeho autora, nebo informaci o způsobu užití díla. Do práva autorského zasáhne i ten, kdo neoprávněně využije názvu

díla téhož druhu, které je po právu užíváno jiným autorem a mohlo by dojít k záměně děl.

3. 2. Možnosti ochrany duševního vlastnictví

Samotné nároky autora v případě zásahu do jeho práva jsou v zákoně č. 120/2000 Sb., autorský zákon, obsaženy v ustanovení § 40. „Moderní prostředky šíření děl umožňují v dosud nebývalé míře zásahy do práva autorského, které vážně poškozují majetková práva autorů a jiných nositelů práv. Mezinárodní společenství proto přijalo zvláštní Dohodu TRIPS, která v části III. Upravuje prostředky k dodržování těchto práv.“⁵⁶ Z tohoto důvodu musela Česká republika upravit soukromoprávní nároky autorů, a to v souladu s Dohodou TRIPS.

Autorovi, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo, nebo mu hrozí neoprávněný zásah do jeho práva, přísluší obecně tato práva:

- nárok na určení autorství
- nárok zdržovací
- nárok odstraňovací
- nárok na poskytnutí informací
- nárok na uveřejnění rozsudku na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl
- nárok na přiměřené zadostiučinění za způsobené nemajetkové újmy
- nárok na náhradu škody
- nárok na vydání bezdůvodného obohacení.

Jednotlivé prostředky právní ochrany autorského práva a práv souvisejících dle ustanovení § 40 autorského zákona jsou založeny na objektivní odpovědnosti, není třeba zavinění.

⁵⁶Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, vydán pod č. 121/2000 Sb. v částce 36/2000 Sb. dne 12. 5. 2000

Dle ustanovení § 40 odst. 1 písm. a) autorského zákona má autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, možnost domáhat se určení svého autorství. Jedná se o zakotvení možnosti podání žaloby na určení autorství. Z důvodu, že se jedná o právní normu *lex specialis*, tedy speciální ustanovení ve vztahu k obecným procesním předpisům, není podmínkou prokázat naléhavý právní zájem na určení, tak jak je tomu obecně dle § 80 písm. c) o.s.ř.

Dle ustanovení § 40 odst. 1 písm. b) se může autor domáhat „zákazu ohrožení svého práva, včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy.“⁵⁷ Specifickým znakem tohoto nároku je, že je možné ho úspěšně uplatňovat pouze za situace, pokud zásah do práva trvá nebo reálně hrozí. „Pokud se v tomto ustanovení zmiňuje neoprávněná propagace, včetně reklamy a inzerce, je nutné upozornit na rozšiřování v ustanovení § 14, podle níž je rozšiřováním i nabízení díla za účelem jeho prodeje či jiného převodu vlastnictví ve vazbě na ustanovení § 50 odst. 2. Propagace může být posuzována jako oprávněná, i když není ve smlouvě uvedena, má-li se jí dosáhnout účelu smlouvy a zároveň však musí být splněna další podmínka, že nejsou jednotlivé způsoby užití díla v licenci přímo uvedeny.“⁵⁸

Ustanovení § 40 odst. 1 písm. c) přiznává autorovi nárok na „sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, o původu neoprávněného zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jeho neoprávněného užití, o její ceně, o ceně služby, která s neoprávněným dílem souvisí, a o osobách, které se neoprávněného užití díla účastní, včetně osob, kterým byly předmětné rozmnoženiny či napodobeniny díla určeny za účelem jejich poskytnutí třetí osobě.“⁵⁹ Dále zákon stanoví, vůči kterým osobám může autor svůj nárok na sdělení

⁵⁷ Ustanovení § 40 ods. 1 písm. b) zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

⁵⁸ Chaloupková, H., Holý, P. *Autorský zákon, komentář 4. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-432-2. s. 78.

⁵⁹ Ustanovení § 40 odst. 1 písm. c) zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

informací směřovat. Jedná se zejména o osoby, které neoprávněně zasáhly do autorského práva, či neoprávněně toto právo ohrozila.

Autorský zákon taktéž přiznává autorovi díla či jeho nositeli nárok restituční (reparační). Autor má nárok domáhat se odstranění následků zásahu do práva, zejména stažením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, stažením z obchodování a zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, zničením nebo odstraněním materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla. Podmínkou pro uplatnění tohoto nároku je trvání následků neoprávněného zásahu do práva autorského. Trvání samotného zásahu již není podmínkou. „V případě, že právo je již porušeno (zde je tedy pojmově vyloučeno pouhé ohrožení práva), upravuje se právo na odstranění následků takového zásahu (reparační účel).“⁶⁰

Autor může dle autorského zákona žádat „poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména omluvou, zadostiučiněním v penězích, pokud by jeho přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím, výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihledne zejména k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo, tím není vyloučena dohoda o narovnání.“⁶¹ Při posouzení výše peněžitého zadostiučinění vždy záleží na posouzení konkrétních okolností, za kterých došlo k zásahu do autorského práva, výše uvedená hlediska jsou tedy pouze obecného charakteru. Peněžité zadostiučinění přichází v úvahu, pokud by se jiná zadostiučinění, včetně omluvy, nejevila jako dostačující.

„Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo, nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, se může taktéž domáhat zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora.“⁶² Jedná se o zdržovací nárok autora, jež má

⁶⁰ Chaloupková, H., Holý, P. *Autorský zákon, komentář 4. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-432-2. s. 79.

⁶¹ Ustanovení § 40 odst. 1 písm. e) zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

⁶² Ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

možnost domáhat se zákazu činnosti osoby, která poskytuje služby, jež slouží k porušení či ohrožení autorského práva.

Autorský zákon ve svém ustanovení § 40 odst. 3 přiznává autorovi, jehož návrhu bylo vyhověno, přiznání v rozsudku právo uveřejnit rozsudek, na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl, a podle okolností určit i rozsah, formu a způsob uveřejnění. Přiznání tohoto nároku plní určitou funkci preventivní či odstrašující. Soudem musí být zvažováno, zda je tento druh nároku na místě, vzhledem ke způsobu a rozsahu porušení autorských práv.

„Právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčeno, místo skutečně ušlého zisku se autor může domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí **dvojnásobek odměny**, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.“⁶³ S právem na náhradu škody a bezdůvodné obohacení je oprávněná osoba odkázána na zvláštní právní předpis, upravující odpovědnost za škodu a bezdůvodné obohacení, v současné době se jedná o zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník definoval bezdůvodné obohacení jako majetkový prospěch bez právního důvodu. Současný NOZ hovoří o obohacení „bez spravedlivého důvodu.“

„Kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil. Bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.“⁶⁴ O bezdůvodném obohacení můžeme tedy hovořit v případě, že se někdo bez spravedlivého důvodu obohatí na úkor druhého, přičemž k tomuto

⁶³ Ustanovení § 40 odst. 4 zákona č. 121/200 Sb., autorský zákon

⁶⁴ Ustanovení § 2991 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

obohacení nemusí dojít nutně protiprávním jednáním jako u odpovědnosti za škodu.

V rámci bezdůvodného obohacení považuje autorka za důležité zmínit porovnání tohoto pojmu s pojmem neoprávněný majetkový prospěch, který používal zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a poukázat na hlavní rozdílnosti s novou koncepcí občanského zákoníku.

Obecná povinnost vydání bezdůvodného obohacení (obohacení bez spravedlivého důvodu) v ustanovení § 451 odst. 2 Občanského zákoníku se jevila jako taxativní výčet skutkových podstat, naopak NOZ má v tomto případě příkladnou povahu. NOZ v ustanovení § 2991 rozšiřuje výjimky z obecné povinnosti vydání bezdůvodného obohacení, které byly obsaženy v ustanovení § 455 odst. 1 Občanského zákoníku. Jsou jimi zejména případy plnění dluhu (i naturální obligace), neuplatnění práva (a to nejen v důsledku promlčení nebo prekluze), obohacení jiného bez právního důvodu, ale v osobním zájmu nebo na vlastní riziko, obohacení z právního důvodu, který později nenastal nebo odpadl. „Nová úprava zavádí mimořádné případy, kdy ochuzený smí nárokovat vydání obohacení, které se se zřetelem k okolnostem jeví jako neospravedlněné, ačkoliv pro ně mohl existovat právní důvod.“⁶⁵ NOZ nově upravuje ochranu osob užívajících věc neoprávněně, jsou-li přítom v dobré víře, před povinností k náhradě na základě předpisů o bezdůvodném obohacení. Došlo k rozšíření ochrany poctivého příjemce bezdůvodného obohacení vyloučením povinnosti k náhradě, nelze-li předmět obohacení dobře vydat a obohacený byl v souvislosti s jeho získáním v dobré víře nebo k němu vůbec nesvolil. Taktéž je zakotveno právo volby ohledně předmětu bezdůvodného obohacení, který má být vydán, v případech alternativního plnění.

Škoda představuje ztrátu na majetku, přičemž se nemusí jednat pouze o škodu skutečnou, ale též se může jednat o ušlý zisk. Za škody je tedy odpovědný ten, kdo ji způsobil, tzv. škůdce. NOZ rozlišuje podmínky náhrady škody z hlediska toho, která povinnost byla porušena, tedy zda

⁶⁵ Bělohávek, A. J., Černý, F., Jungwirthová, M., Klíma, P., Profeldová, T., Šrotová, E. *Nový občanský zákoník, Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy, včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: vydavatelství a nakl. Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8. s. 470.

byla porušena povinnost ze zákona, ze smlouvy či dobrých mravů. Občanský zákoník vychází z toho, že škoda se hradí v penězích, pokud by poškozený upřednostňoval uvedení do předešlého stavu, musí toto výslovně navrhnout. Ale i v případech, kdy je navrženo uvedení do předešlého stavu, soud tuto formu náhrady škody přizná jen, je-li to možné a účelné. Povinnost náhrady škody je v zákoně č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník upravena v ustanoveních §§ 2909 – 2914.

V případě nároku autora na náhradu škody ve formě ušlého zisku, nemusí poškozený prokazovat výši ušlého zisku, to neplatí pouze v případě, že by se domáhal ušlého zisku podle obecně závazných předpisů.

Osobou oprávněnou k uplatňování nároků z porušení nebo ohrožení autorského práva a práv souvisejících je ve většině případů sám autor. „Udělí-li autor jiné osobě výhradní oprávnění k výkonu práva dílo užít, nebo je-li této osobě toto oprávnění nebo výkon majetkových práv k dílu svěřen ze zákona, má právo se domáhat nároků podle § 40 odst. 1 písm. b) až d) a odst. 3 a 4 pouze osoba, jejíž takto smluvně nebo zákonem nabyté výhradní oprávnění bylo ohroženo nebo porušeno, právo autora domáhat se ostatních nároků zůstává nedotčeno.“⁶⁶

Promlčení nároků majetkových vycházejících z autorského práva se řídí předpisy občanského zákoníku, kde je promlčení upraveno v ustanovení §§ 609 – 653. Promlčecí doba činí tři roky a počátek promlčecí doby je ode dne, kdy mohlo být právo uplatněno poprvé. Právo může být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla. Právo na náhradu škody nebo jiné újmy se promlčí nejpozději za deset let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla. Právo na vydání bezdůvodného obohacení se promlčí nejpozději za deset let ode dne, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo. Bylo-li bezdůvodné obohacení nabyto úmyslně, promlčí se právo na jeho vydání nejpozději za patnáct let ode dne, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo.

⁶⁶ Ustanovení § 41 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

3. 3. Předběžné opatření

Předběžné opatření je prostředkem, kdy je zasahováno do autorského práva a autor má zájem na tom, aby zabránil takovému zásahu do svého práva a zabránil tak vzniku případné škody. Je-li třeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního opatření byl ohrožen, nastupuje institut předběžného opatření. Oprávněná osoba může dosáhnout rychlého zásahu soudu, aby byly upraveny poměry účastníků, a tak nedocházelo k zásahu do jeho práv. Samotný autorský zákon neobsahuje žádnou speciální úpravu předběžného opatření, proto je zapotřebí řídit se obecnou úpravou občanského soudního řádu, a to konkrétně ustanoveními §§ 74 a následující a dále ustanovením § 102 (předběžné opatření po zahájení řízení ve věci samé).

Z praxe je zřejmé, že samotný soudní proces je dlouhotrvající záležitostí, během které mohou vzniknout oprávněné osobě vysoké ztráty. V posledních letech proto došlo k nárůstu vydaných předběžných opatření ve věcech porušování práv k duševnímu vlastnictví. Soudy v tomto případě využívají institutu složení jistoty, kterou musí složit navrhovatel předběžného opatření spolu s návrhem na vydání předběžného opatření. Složená jistota složí jako garant uspokojení nároků strany žalované, v souvislosti s dodržováním předběžného opatření, které by bylo poté zrušeno nebo by zaniklo v důsledku neúspěchu žalobcova návrhu ve věci samé. Občanský soudní řád stanovuje i její přesnou výši, kterou je částka 10.000,- Kč, mimo sporů, které se týkají obchodních věcí, kde je výše finanční jistoty v částce 50.000,- Kč. „Dospěje-li předseda senátu k závěru, že složená jistota zjevně nepostačuje k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, vyzve navrhovatele bezodkladně, aby do 3 dnů složil doplatek jistoty ve výši, kterou stanoví s přihlédnutím k okolnostem případu. Podalo-li návrh na předběžné opatření více navrhovatelů, jsou povinni jistotu a doplatek jistoty složit společně a nerozdílně.“⁶⁷

⁶⁷ Ustanovení § 75b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

O předběžném opatření se rozhoduje usnesením. Usnesení, kterým bylo nařízeno předběžné opatření, je vykonatelné vyhlášením. Proti usnesení o předběžném opatření je přípustné odvolání, které se podává u soudu, který napadené rozhodnutí vydal. O odvolání rozhoduje soud druhého stupně. Odvolání je nutno podat do patnácti dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. Přípustné odvolání podané včas, oprávněnou osobou způsobuje, že rozhodnutí nenabývá právní moci, dokud o něm pravomocně nerozhodne soud odvolací. Usnesení o předběžném opatření je ale vykonatelné uplynutím lhůty k plnění, která počíná běžet od jeho doručení, popřípadě je vykonatelné doručením, nebyla-li v něm uložena povinnost k plnění. Soud může rozhodnout, že usnesení o nařízení předběžného opatření je vykonatelné až po právní moci rozhodnutí, jestliže tomu nebrání povaha předběžného opatření nebo nebude-li zmařen jeho účel.

Specifická pozornost předběžnému (prozatímnímu) opatření je věnována i v Dohodě TRIPS, dle které musí mít soudní orgány členských států pravomoc nařídit okamžitá účinná opatření za účelem zabránění, aby nedošlo k porušení jakéhokoli práva z duševního vlastnictví, obzvláště propuštění zboží, včetně dovezeného zboží ihned po proclení, do obchodní sítě a zajištění příslušného důkazu o údajném porušení. Dohoda předpokládá, že předběžná opatření budou vydávána tzv. ex parte, tedy bez slyšení druhé strany a to zejména v případech, kdy by odklad způsobil nenapravitelné poškození majitele práva nebo hrozí-li zničení důkazů. V případě, že bylo předběžné opatření vydáno ex parte, musí být dotčená strana neprodleně vyzooměna nejpozději do provedení opatření.⁶⁸

⁶⁸ Zdroj: Dohoda TRIPS

4. ADMINISTRATIVNĚ SPRÁVNÍ POJETÍ OCHRANY AUTORSKÉHO PRÁVA A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH

K porušování práv duševního vlastnictví může taktéž docházet při výkonu podnikatelské činnosti, a to zejména při provozování obchodu se zbožím, na něž jsou práva z duševního vlastnictví, při vydavatelské, nakladatelské činnosti nebo při organizování uměleckých produkcí. Porušuje-li podnikatel závažným způsobem podmínky, které jsou mu stanoveny v rozhodnutí o udělení koncese či jinými právními předpisy, může mu příslušný živnostenský úřad jeho činnost pozastavit či dokonce zrušit. „Právní osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že:

a) podá celní prohlášení na propuštění zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, do režimu volného oběhu, režimu vývozu nebo režimu s podmíněným osvobozením od cla v rozporu s § 3 písm. a)

b) podá žádost o propuštění zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, ke zpětnému vývozu nebo požádá o jeho umístění do svobodného celního pásma nebo svobodného celního skladu v rozporu s § 3 písm. b)

c) přepraví na území Evropské unie, vlastní, drží, skladuje nebo prodává na území České republiky zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, které uniklo celnímu dohledu v rozporu s § 3 písm. c)

d) jako osoba, které bylo celním úřadem ponecháno zadržené zboží, ohledně něhož je podezření, že jím došlo k porušení práv k duševnímu vlastnictví, v rozporu s § 9 odst. 4 toto zboží používá, zcizí nebo s ním jiným způsobem nakládá, nebo

e) jako přejímající organizace nesplní po bezúplatném převodu padělků některou z povinností podle § 14b odst. 3.⁶⁹

Za správní delikty dle písmene a), b), e) lze uložit pokutu do výše 100.000,- Kč, za správní delikt dle písmene d) lze uložit pokutu do výše

⁶⁹ Ustanovení § 23 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů

1.000.000,- Kč. Za správní delikt dle písmene c) lze uložit pokutu do výše 1.000.000,- Kč, do 5.000.000,- Kč, porušil-li pachatel povinnosti ve větším rozsahu nebo do 20.000.000,- Kč, porušil-li pachatel povinnosti ve značném rozsahu.⁷⁰ V řízení o těchto správních deliktech je v prvním stupni příslušný celní úřad, v jehož obvodu byl správní delikt zjištěn.

Fyzická osoba se může dle ustanovení § 15 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů dopustit výše uvedeným jednáním, vyjma písm. e), přestupku, za který jí hrozí uložení pokuty až do výše 20.000.000,- Kč.

Zákonem č. 216/2006 Sb. došlo ke změně zákona autorského a zákona o přestupcích. Změnou je, že porušení autorského práva již není považováno za přestupek na úseku kultury dle ustanovení § 32 zákona o přestupcích, ale jedná se o správní delikt dle ustanovení § 105a a § 105c.

„Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či obrazově zvukový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi, neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo v § 44 odst. 1 nebo jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6.“⁷¹ Za neoprávněné užití autorského díla, uměleckého výkonu, zvukového či obrazově zvukového záznamu, rozhlasového, televizního vysílání nebo databáze lze uložit pokutu až do výše 150.000,- Kč. Za neoprávněný zásah do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1,2 anebo § 44 odst. 1 lze uložit pokutu do výše 100.000,- Kč. Za nesplnění oznamovací povinnosti obchodníka, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, lze uložit pokutu až do výše 50.000,- Kč. Pro určení výše pokuty je rozhodující závažnost správního deliktu, způsob jeho spáchání, jeho následky a v neposlední řadě se přihlédne k okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán.

⁷⁰ Ustanovení § 24 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů

⁷¹ Ustanovení § 105a zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon

„Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že,

a) neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či obrazově zvukový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi,

b) neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo § 44 odst. 1, nebo

c) jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6.⁷² Výše pokut za správní delikty spáchané právnickou nebo podnikající fyzickou osobou je stejná jako v případě výše uvedených správních deliktů fyzických osob. Jestliže právnická osoba prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, jež bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila, neodpovídá za správní delikt. Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká do jednoho roku, jestliže správní orgán nezačal řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, ale nejpozději do 3 let ode dne, kdy byl spáchán. V prvním stupni projednává správní delikty za porušení autorského práva a práv souvisejících obecní úřad s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu byl správní delikt spáchán. Pokuty vybírá správní orgán, který jej uložil.

Významné posílení práva autora přinesla směrnice Evropského parlamentu a rady o vymáhání práv duševního vlastnictví č. 2004/48/ES a následná novela autorského zákona. Jedná se zejména o součinnost autora s celními orgány, autor má např. právo požadovat informace o rozsahu dovozu a vývozu, které je rozmnoženinou jeho díla. Celní úřad může například zajistit věc, u které je podezření, že nějakým způsobem zasahuje do autorského práva. V případě soudního sporu, předá celní úřad na základě pravomocného rozhodnutí soudu takto zajištěné věci nositeli práva, a to na náklady osoby, již byly věci zajištěny. V soudním sporu se autor práva či nositel tohoto práva může dát zastoupit advokátem. Systém prosazování práv duševního vlastnictví je ve směrnici 2004/48/ES definován z normativního hlediska souborem právních norem, které upravují v soudních a správních řízeních vymahatelné nároky

⁷² Ustanovení § 105b zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon

z porušování práv duševního vlastnictví. Procesní instituty, a to z oblasti řízení nalézacího, exekučního, soudního a správního slouží zejména k efektivní ochraně práv duševního vlastnictví. Dále sem ovšem spadají i specifické veřejnoprávní nástroje a prostředky, jež jsou uplatňovány jinými orgány veřejné správy, než jsou soudy.

Obchodní zákoník byl k 1. 1. 2014 nahrazen zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (o obchodních korporacích). Autorský zákon je zákonem speciálním vůči zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, tedy autorský zákon má aplikační přednost na všechny vztahy, které jsou jím upravené. Vztahy, které jím nejsou upraveny, se řídí Občanským zákoníkem.

Ve správním soudnictví je věcně příslušný krajský soud, nestanoví-li soudní řád správní nebo zvláštní právní předpis jinak. Místně příslušný je k řízení soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany. Dle ustanovení § 6 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a dle ustanovení § 39 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích je k přezkoumání pravomocných správních rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví věcně a místně příslušný Městský soud v Praze. Ve správním soudnictví se lze ochrany domáhat jen na návrh a po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zvláštní zákon.⁷³

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, stanoví, že soudy ve správním soudnictví rozhodují o:

- a) žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy,
- b) ochraně proti nečinnosti správního orgánu,
- c) ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu

⁷³ Ustanovení § 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

d) kompetenčních žalobách.

Správní soudy rozhodují tedy o žalobách proti pravomocným rozhodnutím vydaným Úřadem průmyslového vlastnictví, dále o žalobách proti pravomocným správním rozhodnutím o přestupcích a správních deliktech. Správní žaloba musí být podána v termínu stanoveném zákonem, zpravidla se jedná o dvouměsíční lhůtu.

Žalobou proti rozhodnutí správního orgánu se žalobce svou žalobou domáhá, aby takové rozhodnutí bylo zrušeno. Pachatel, jenž byl za správní delikt potrestán, a má za to, že tento trest je zjevně nepřiměřený, může žádat, aby byl jeho trest zmírněn nebo aby bylo od potrestání upuštěno. Ve správním soudnictví jsou přezkoumatelná všechna rozhodnutí, pokud to nevylučuje zákon, tento princip je nazýván „generální klauzule“.

Správní žaloba musí mít předepsané náležitosti dle ustanovení § 37 odst. 3 soudní řád správní a dále dle ustanovení § 71 soudní řád správní, aby o ní mohlo být jednáno. Jde zejména o správné označení napadaného rozhodnutí, návrh žalobního petitu, úplné a správné uvedení toho, dle jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadané rozhodnutí za nezákonné. Žaloba, která nemá zákonem stanovené náležitosti, a přes výzvu soudu nejsou včas tyto náležitosti odstraněny, bude soudem odmítnuta.

Žaloba musí být podána u soudu, který je k projednání věci místně příslušný. Věcně příslušné v prvním stupni jsou krajské soudy a místně příslušný je soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, jež vydal napadené rozhodnutí. Řízení podléhá soudnímu poplatku ve výši 3.000,- Kč.

Na řízení se účastní také další osoby, jedná se o osoby zúčastněné na řízení, kterým byly napadeným rozhodnutím dotčeny na svých právech. Osobou zúčastněnou ale mohou být taktéž osoby, které mohou být dotčeny na svých právech zrušením takového rozhodnutí dle žalobního návrhu. Osobou zúčastněnou na řízení se stane ten, kdo výslovně prohlásí, že bude svá práva v řízení uplatňovat.

Výsledkem takového řízení je rozsudek ve věci samé, kterým se buď žaloba zamítá, nebo se napadené rozhodnutí zrušuje a věc se vrací správnímu orgánu k dalšímu řízení. Popřípadě může soud vyslovit výrok, že se od uloženého trestu upouští nebo výrok o uloženém trestu může být zmírněn. V případě že soud nerozhoduje ve věci samé, vydá usnesení (např. odmítnutí žaloby či zastavení řízení).

Zvláštním způsobem skončení řízení je uspokojení navrhovatele dle ustanovení § 62 soudní řád správní. „Dokud soud nerozhodl, může odpůrce vydat nové rozhodnutí nebo opatření, popřípadě provést jiný úkon, jímž navrhovatele uspokojí, nezasáhne-li tímto postupem práva nebo povinnosti třetích osob. Svůj záměr navrhovatele uspokojit sdělí správní orgán soudu a vyžádá si správní spisy, pokud je již soudu předložil.“⁷⁴

4. 1. Organizace se vztahem k duševnímu vlastnictví

V rámci ochrany autorského práva fungují v České republice a potažmo ve státech EU různé organizace, které se zabývají pirátstvím a dále organizace se vztahem k ochraně duševního vlastnictví. V České republice je nejznámější organizací zabývající se pirátstvím v audiovizi **Česká protipirátská unie**. Pirátstvím počítačových softwarů se zabývá především **Business Software Alliance**, tzv. BSA, oblastí zvukových a audiovizuálních pirátských záznamů se zabývá **Mezinárodní federace fonografického průmyslu**, tzv. IFPI-ČR. Ze zahraničních organizací je to například *Slovenská audiovizuálna protipirátska únia*, tzv. SAPÚ, *Německá protipirátská organizace*, tzv. GUV či *Italská protipirátská organizace*, tzv. FAPAV. Jako další organizaci nelze opomenout ani *Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze*.

Mezi organizace se vztahem k ochraně duševního vlastnictví musíme v první řadě přiřadit zejména *Ochranný svaz autorský*, tzv. OSA, dále *Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových*

⁷⁴ Ustanovení § 62 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

záznamů – Integram, Ochranná organizace autorská – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, tzv. OOA-S, Divadelní a literární agentura, tzv. DILIA, Umělecká agentura Aura-Pont. Vztahem k ochraně duševního vlastnictví se vyznačuje taktéž Ministerstvo vnitra a Ministerstvo kultury, jako ústřední orgán státní správy.

V této kapitole se bude autorka věnovat pouze některým z výše uvedených organizací, a to zejména organizacím, které považuje v oblasti ochrany duševního vlastnictví za organizace stěžejní.

Česká protipirátská unie je organizace sloužící k ochraně autorského práva a práv souvisejících. Byla založena v roce 1992 a její hlavní náplní je potírání pirátství v oblasti vývozu dovozu a šíření audiovizuálních děl. „Činnost České protipirátské unie spočívá především v ochraně autorských práv k filmovým dílům, sledování a analýza informací týkajících se autorských práv, případně právních kroků proti jejich porušování, spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a ostatními institucemi a spolupráci na přípravě nových právních předpisů. Česká protipirátská unie (ČPU) sdružuje filmové a home video distributory a poskytovatele kabelového a televizního vysílání. Na činnosti ČPU se podílí též protipirátské oddělení mezinárodní organizace Motion Picture Association.“⁷⁵

Zastupování Českou protipirátskou unií je na základě plné moci a pověření členské společnosti, která drží práva k audiovizuálním dílům, zvukově obrazovým záznamům a televizního vysílání na území České republiky i Slovenské republiky. ČPU dále jedná s třetími osobami, které zasahují do práv, která jsou chráněna autorským zákonem. Základní snahou této organizace je jednání k zabránění v pokračování porušování zásahům do práv, odstranění následků zásahů do práv, informování o způsobu a rozsahu neoprávněného užití a osobách, které se neoprávněného užití díla účastní, a to včetně osob, kterým byly předmětné rozmnoženiny či napodobeniny díla určeny za účelem jejich poskytnutí třetím osobám. ČPU taktéž zjišťuje nové trendy v audiovizuálním pirátství

⁷⁵Zdroj: http://www.cpufilm.cz/kdo_jsme.html

a vyvíjí příslušná opatření, provádí preventivní kontroly a v neposlední řadě kontroluje dodržování smluvních podmínek týkajících se ochrany autorských práv smluvními uživateli.

Mezinárodní federace fonografického průmyslu, tzv. IFPI-ČR je organizace, jejíž hlavní činností je ochrana práv výrobců zvukových a hudebních zvukově-obrazových záznamů. Česká národní skupina federace hudebního průmyslu (ČNS IFPI) je česká národní sekce organizace se sídlem ve švýcarském Curychu. ČNS IFPI v současné době sdružuje 15 členských společností, jak českých, tak mezinárodních, např. Universal Music, Sony Music Entertainment, SUPRAPHO nebo Popron Music a další. ČNS IFPI vykonává ve spolupráci se státními orgány protipirátskou činnost a poskytuje potřebnou odbornou pomoc, a to včetně vypracování znaleckých posudků a odborných vyjádření.

Ochranný svaz autorský, tzv. OSA – od 1. 1. 2014 dle zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, spolek, do té doby občanské sdružení dle zákona č. 83/1990 Sb., které bylo založeno v roce 1919, a to samotnými autory. OSA spravuje autorská majetková práva autorů, zastupovaných a samotných členů. „OSA je důležitým mostem mezi autory a uživateli jejich děl. Autorům poskytuje služby spojené s výběrem a následným rozúčtováním autorských odměn, včetně zpracování dat od uživatelů a právních služeb. Uživatelům usnadňuje přístup k legálnímu užití hudby všech žánrů z celého světa.“⁷⁶ Ochranný svaz autorský zastupuje jak domácí nositele autorských práv, tak nositele autorských práv v zahraničí. V případě domácích nositelů autorských práv jich zastupuje více jako 7500, zahraničních nositelů autorských práv zastupuje více jak 1.000.000.

Dilia – divadelní, literární, audiovizuální agentura, jež je spolkem autorů a také nositelů autorských práv, který byl založen v roce 1949. Za hlavní náplň činnosti této agentury je považováno zajišťování ochrany autorských práv. Základní činnost této agentury je rozdělena na kolektivní správu a agenturu. Kolektivní správa je vykonávána na základě oprávnění, které bylo agentuře uděleno Ministerstvem kultury ČR, a to v oborech a

⁷⁶Zdroj: <http://www.osa.cz/hlavni-menu/kdo-jsme/o-nas.aspx>

oblastech vymezených Ministerstvem kultury ČR. Díla je oprávněna k uzavírání smluv o zastupování autorských práv při výkonu kolektivní správy, uzavírání hromadných smluv s provozovateli kabelových televizí, televizními a rozhlasovými stanicemi, rozúčtování odměn a náhrad nositelů autorských práv či uzavírání recipročních (vzájemných) smluv se zahraničními ochrannými organizacemi. Agenturní činnost představuje zprostředkování uzavření licenčních smluv na užití díla českých a zahraničních autorů.

Ochranná organizace autorská, tzv. OOAS – jedná se o sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl. OOAS je organizace zastupující umělce a dědice při hromadné správě práv. K výkonu kolektivní správy autorských práv pro autory výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, obdržela OOAS oprávnění od Ministerstva kultury ČR. Na základě smluvních vztahů zajišťuje ochranu a zastupování autorů v zahraničí.

Nutno podotknout, že organizacemi či složkami, které se podílejí na ochraně duševního vlastnictví, jsou taktéž např. Česká obchodní inspekce, Celní správa ČR, Úřad průmyslového vlastnictví nebo Státní zemědělská a potravinářská inspekce.

Česká obchodní inspekce, ČOI – je orgánem státní správy, který je podřízen Ministerstvu průmyslu a obchodu a který byl zřízen zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci. Zákon o České obchodní inspekci tedy tvoří základní právní rámec v rámci činnosti ČOI, v návaznosti na zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, který rovněž definuje výrobky, které porušují práva z duševního vlastnictví. Česká obchodní inspekce se člení na ústřední inspektorát a jemu podřízené inspektoráty, v čele ČOI stojí ústřední ředitel.

Hlavní činností ČOI je dozor nad dodržováním právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele a vnitřního trhu. ČOI se stala hlavním dozorovým orgánem pro oblast nepotravinářských výrobků z hlediska technických požadavků na výrobky a bezpečnosti výrobků, dozorovým orgánem v oblasti zájmů spotřebitelů. ČOI je oprávněna kontrolovat právnické i fyzické osoby, které prodávají nebo dodávají výrobky a zboží

na vnitřní trh, poskytují služby nebo jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, poskytují spotřebitelský úvěr, pokud nevykonává dozor dle zvláštních právních předpisů jiný správní úřad.

„Výrobkem nebo zbožím porušujícím některá práva duševního vlastnictví se rozumí

1. padělek, jímž je výrobek nebo zboží, včetně jeho obalu, na němž je bez souhlasu majitele ochranné známky umístěno označení stejné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou, porušující práva majitele ochranné známky podle zvláštního právního předpisu, dále veškeré věci nesoucí takové označení (značky, loga, etikety, nálepky, prospekty, návody k použití, doklady o záruce apod.), a to i tehdy, jsou-li uváděny samostatně, a samostatné obaly, na nichž je umístěno takové označení,

2. nedovolená napodobenina, jíž je výrobek nebo zboží, které je rozmnoženinou nebo zahrnuje rozmnoženinu vyrobenou bez souhlasu majitele autorských nebo příbuzných práv nebo bez souhlasu majitele práv k průmyslovému vzoru, jestliže pořízení rozmnoženiny porušuje tato práva podle zvláštních právních předpisů,

3. výrobek nebo zboží, porušující práva majitele patentu nebo užitého vzoru nebo práva majitele dodatkového ochranného osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin podle zvláštního právního předpisu,

4. výrobek nebo zboží, porušující práva toho, jemuž svědčí ochrana zapsaného označení původu nebo zeměpisného označení.⁷⁷

Kontroly zaměřené na výrobky nebo zboží porušující práva z duševního vlastnictví provádí ČOI na základě vlastního podnětu nebo podnětu jiného státního orgánu, na základě podnětu spotřebitele nebo jiné osoby, která prokáže právní zájem ve věci. Podnět může taktéž podat majitel nebo spolumajitel patentu, majitel autorského osvědčení, majitel ochranné známky, majitel autorského práva nebo jiného práva chráněného autorským zákonem nebo majitel k zapsanému průmyslovému vzoru nebo užitému vzoru nebo jeho zástupce. Podněty

⁷⁷ Ustanovení § 2 odst. 1 písm. n) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

ke kontrole mohou oprávněné osoby podat přímo ústřednímu inspektorátu ČOI nebo jednotlivým regionálním inspektorátům ČOI.

Majitel práva duševního vlastnictví je povinen předložit na vyzvání dozorového orgánu dokumentaci pro posouzení výrobků nebo zboží. Dokumentací se rozumí například osvědčení o registraci ochranné známky, osvědčení o zápisu užitého vzoru, osvědčení o zápisu průmyslového vzoru, v jejichž souvislosti k porušování práv duševního vlastnictví dochází. Při podaném podnětu, ať již majitelem práva duševního vlastnictví nebo jiné osoby, která prokázala právní zájem ve věci, mají tyto osoby povinnost složení přiměřené jistoty za účelem úhrady nákladů dozorovému orgánu v případech, kdy nebude prokázána oprávněnost podaných podnětů.

Vzhledem k tomu, že problematika porušování práv duševního vlastnictví je velmi obsáhlá, nelze použít při prováděné kontrole jednotný metodický postup shodný ve všech případech. Obdobné postupy jsou dodržovány například u případů zaměřených na porušování práv k ochranné známce, v ostatních případech je zpravidla zvolen individuální přístup. Obecně lze vyjít z ustanovení § 7, § 7a, § 7b.

Inspektor ČOI na základě provedené kontroly zakáže až do doby zjednání nápravy uvedení na trh, distribuci, včetně nákupu, dodávky, prodeje nebo použití výrobků nebo zboží, které neodpovídá požadavkům dle zvláštních právních předpisů nebo byly neoprávněně nebo klamavě opatřeny označením stanoveným zvláštním právním předpisem. Takovéto opatření oznámí inspektor ústně kontrolované osobě a učiní o něm písemný záznam. V případě, že kontrolovaná osoba nesouhlasí s uloženým opatřením, lze proti takovému opatření podat námitky, které se uvedou v záznamu, nebo lze námitky podat písemně nejpozději do třech dnů. O podaných námitkách rozhodne bezodkladně ředitel krajského inspektorátu, nebo ústřední ředitel, dle toho, kdo uložil opatření. Podané námitky nemají odkladný účinek. Písemné vyhotovení rozhodnutí o námitkách se doručí kontrolované osobě a toto rozhodnutí je konečné.

Ředitel inspektorátu může svým rozhodnutím uložit výrobci, dovozci nebo distributorovi nebo osobě, která uvádí výrobek do provozu, ochranné opatření, kterým je:

1. pozastavení uvádění výrobku nebo jeho výrobních partií na trh nebo uvádění takového výrobku do provozu na určenou dobu (v případě podezření na nebezpečí vážného ohrožení zdraví nebo bezpečnosti osob, majetku nebo životního prostředí)
2. zákaz uvádění výrobku nebo jeho výrobních partií na trh nebo rozhodnutí o stažení těchto výrobků z trhu, popřípadě i z používání v případě, ve kterém výrobky prokazatelně mohou ohrozit oprávněný zájem, nebo v případě, že výrobky byly neoprávněně označeny a opatření dle ustanovení § 7 zákona č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci nevedlo k nápravě,
3. stanovení povinnosti účinným způsobem bezodkladně informovat o tomto nebezpečí osoby, které by mohly být vystaveny nebezpečí plynoucí z výrobku.⁷⁸

Odvolání proti rozhodnutí o ochranném opatření nemá odkladný účinek. Náklady související s plněním ochranných opatření hradí osoba, jež uvedla výrobky ohrožující oprávněný zájem na trh, popřípadě, kdo je uvedl do provozu.

„Inspektor je povinen při prokázaném zjištění nabídky, prodeje nebo skladování výrobků nebo zboží, které neodpovídají zvláštním právním předpisům, uložit zajištění těchto výrobků nebo zboží. Inspektor ústně oznámí opatření o zajištění výrobků nebo zboží kontrolované osobě nebo osobě zúčastněné při kontrole a neprodleně vyhotoví úřední záznam, ve kterém bude uveden i důvod zajištění, popis zajištěných výrobků nebo zboží a jejich množství. Inspektor předá kopii úředního záznamu kontrolované osobě.“⁷⁹ ČOI uskladí zajištěné výrobky nebo zboží mimo dosah kontrolované osoby, která je povinna zajištěné výrobky vydat. Odmítá-li kontrolovaná osoba vydání zboží, bude jí zboží odňato. O vydání nebo odnětí zboží sepíše inspektor úřední záznam. Proti

⁷⁸ Zdroj: ustanovení § 7a zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

⁷⁹ Usnesení § 7b odst. 1 zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

uloženému opatření o zajištění výrobků nebo zboží, které neodpovídá zvláštním právním předpisům, může kontrolovaná osoba podat do 3 pracovních dnů písemné námitky místně příslušnému inspektorátu. Námitky nemají odkladný účinek. O námitkách rozhodne bez zbytečného odkladu ředitel inspektorátu. Jeho rozhodnutí je konečné. Zajištění výrobků nebo zboží trvá do doby, než bude pravomocně rozhodnuto o jejich propadnutí nebo zabrání, popřípadě do doby, kdy bude prokázáno, že se nejedná o takové výrobky nebo zboží, neodpovídající zvláštním právním předpisům. V případě, že dojde ke zrušení opatření o zajištění, musí být výrobky a zboží bez zbytečných průtahů vráceny kontrolované osobě, s výjimkou výrobků nebo zboží použitých pro posouzení. O vrácení se sepíše písemný záznam.

Kromě rozhodnutí o uložení pokuty může ředitel inspektorátu rozhodnout o propadnutí nebo zabrání výrobků nebo zboží, které neodpovídá zvláštním právním předpisům. Vlastníkem propadnutého nebo zabraného zboží se stává stát. Ředitel inspektorátu určí, že takové výrobky nebo zboží budou zničeny, anebo, jsou-li využitelné pro humanitární účely, mohou být bezplatně poskytnuty k těmto účelům. Výrobky nebo zboží sloužící k humanitárním účelům musí mít beze zbytku odstraněny a zničeny prvky porušující práva duševního vlastnictví. Každý výrobek nebo zboží musí být označen neodstranitelnou barvou nápisem „humanita“ tak, aby nebyla snižována důstojnost fyzických osob, které budou předmětné výrobky užívat. Přejímající organizace je povinna použít předmětné výrobky a zboží pouze k humanitárním účelům na území České republiky a přijmout opatření k zabránění zneužití výrobků nebo zboží a jejich opětovnému uvedení do obchodního styku. Dodržování těchto smluvních podmínek kontroluje při své činnosti Česká obchodní inspekce. Dle ustanovení § 9 odst. 2 zákona o České obchodní inspekci, v případě, že přejímající organizace poruší některou z povinností stanovených zákonem o ČOI pro nakládání se zajištěnými výrobky porušujícími práva z duševního vlastnictví, může jí být uložena pokuta až do výše 1.000.000,- Kč. Zničení zboží musí být provedeno pod dohledem tříčlenné komise, o zničení se sepíše protokol, který podepíší všichni

členové komise. Zničení se provede na náklady kontrolované osoby, která výrobky nebo zboží nabízela, prodávala nebo skladovala.

Česká obchodní inspekce při své činnosti spolupracuje zejména s těmito subjekty:

1. Živnostenské úřady – spolupráce v souladu s Usnesením vlády č. 1316 ze dne 15. 11. 2006. Společné kontroly ČOI a živnostenských úřadů probíhají na základě Dohody o koordinaci výkonu kontrolní činnosti mezi Českou obchodní inspekcí a Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, odborem živností. Dozor se týká dodržování předpisů, v nichž se dozorové kompetence překrývají nebo se o ně obě instituce dělí, jde zejména o zákony č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

2. Generální ředitelství cel – „spolupráce probíhá na základě dohod uzavřených na úrovni jednotlivých inspektorátů ČOI se zástupci příslušných celních ředitelství a úřadů, a to v oblasti koordinace, sjednocení aplikace právních norem, zamezení duplicity kontrol a nastavení funkčního systému výměny informací. Jde zejména o koordinaci kontrol na základě společně konzultovaných metodických postupů a tzv. kompetenční spolupráci, kdy dotčené úřady oznamují případná podezření na porušení právních předpisů věcně příslušnému úřadu.“⁸⁰ Společné kontrolní akce jsou zejména v oblasti nabídky a prodeje výrobků porušující práva z duševního vlastnictví v příhraničních tržnicích. „Obdrží-li Česká obchodní inspekce sdělení celních orgánů o přerušení řízení o propuštění zboží do volného oběhu z důvodu podezření, že výrobek není bezpečný nebo není označen v souladu s právními předpisy nebo s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, vydá ve lhůtě tří pracovních dnů pro tento orgán závazné stanovisko, zda přerušení řízení považuje za důvodné, jaká byla v konkrétním případě přijata opatření nebo že výrobek lze uvolnit do oběhu.“⁸¹

⁸⁰ www.coi.cz

⁸¹ Ustanovení § 13 odst. 5 zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

3. Český telekomunikační úřad – spolupráce na základě Dohody o spolupráci z roku 2007, kdy došlo k výměně kontaktů na pověřené pracovníky na odborných pracovištích ČTÚ a inspektorátech ČOI, k realizaci společných kontrol, zefektivnění spolupráce na předávání podnětů.

4. Policie ČR – ČOI spolupracuje s různými složkami Policie ČR, zejména s policií cizineckou, pohraniční a městskou při kontrolách zboží porušující některá práva duševního vlastnictví. Policie zajišťuje bezpečnost inspektorů při některých rizikových kontrolách a při zjišťování totožnosti kontrolovaných osob. Naopak ČOI poskytuje součinnost při odhalování protiprávního jednání kontrolovaných osob nebo při vstupu do skladových prostor provozoven. Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie poskytuje ČOI na vyžádání potřebné údaje o cizincích, kteří se zdržují na území ČR, podnikají zde a opakovaně z jejich strany dochází k porušování právních předpisů na ochranu práva duševního vlastnictví.⁸²

5. Občanská sdružení či profesní stavovská sdružení – za účelem zvyšování ochrany a bezpečnosti spotřebitele, zlepšování jejich informovanosti, odstranění nežádoucího chování spotřebitelů, zvyšování a poskytování služeb. Např. Asociace hotelů a restaurací ČR, Asociace inspekčních organizací, Česká protipirátská unie, Mezinárodní federace hudebního průmyslu, Svaz obchodu a cestovního ruchu, Asociace akreditovaných a autorizovaných organizací a mnoho dalších.

Celní správa České republiky – byla zřízena zákonem č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky. Dnem 31. 12. 2014 vešel v platnost nový zákon č. 355/2014 o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, zákon je účinný ode dne 1. 1. 2015. Celní správa je tvořena Generálním ředitelstvím a jemu podřízenými 15 celními úřady. V oblasti duševního vlastnictví provádí Celní správa kontrolu, zda není na území České republiky jakkoliv nakládáno se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví. „Celní správa České republiky se aktivně zapojuje do boje proti padělání a

⁸² Zdroj: www.coi.cz

pirátství, přičemž využívá svých pravomocí vycházejících z národní i evropské legislativy. Celní orgány jsou oprávněny zasáhnout vůči zboží, které je podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví a umožnit majitelům dotčených práv jejich ochranu.⁸³ Celní správa má za cíl omezit nabídku a prodej padělků na internetu, působit preventivně i vůči distributorům, zvýšit povědomí kupujících o padělcích.

Místně příslušným celním úřadem ve věci rozhodnutí o žádosti o přijetí opatření je celní úřad pro Královéhradecký kraj. Celní úřad při výkonu dozoru v oblasti nakládání se zbožím na vnitrostátním trhu zadrží zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví, s výjimkou zboží podléhající zkáze, pro které nebylo vydáno rozhodnutí pro vnitrostátní trh. V tomto případě postačuje, že se jedná o zboží, které je podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví, přičemž až soud rozhodne o tom, zda šlo o skutečné porušení práva duševního vlastnictví. Definice „podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví“ je z důvodu toho, že orgán celní správy není kompetentní k rozhodnutí o tom, zda zboží fakticky porušuje práva duševního vlastnictví. Celní úřad taktéž zadrží zboží, u kterého lze důvodně předpokládat, že je s ním nakládáno v rozporu s podmínkami bezúplatného převodu k humanitárním účelům. Naopak v tomto případě se vždy jedná ze své podstaty o zboží, o kterém bylo soudem již rozhodnuto, že porušuje právo duševního vlastnictví. „Pojem „zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví“ je v kontextu tohoto ustanovení třeba vykládat extenzivně – obsahuje tak ve smyslu čl. 2 bodu 7 nařízení č. 608/2013⁸⁴ také materiály, nástroje a zařízení aj. určené nebo používané výlučně nebo převážně při činnostech porušujících právo duševního vlastnictví, u kterých lze podle návrhu zákona uložit propadnutí nebo rozhodnout o jejich zabránění.“⁸⁵ Celní úřad má před zadržením zboží informační povinnost vůči držiteli rozhodnutí pro vnitrostátní trh nebo jakékoliv osobě, která může být ve vztahu ke zboží

⁸³Zdroj: <http://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Stranky/default.aspx>

⁸⁴nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 (dále jen „nařízení č. 608/2013“)

⁸⁵Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

oprávněnou osobou. Tyto osoby mají povinnost poskytnout celnímu úřadu údaje vztahující se ke zboží, které umožní jeho zadržení. V případě neposkytnutí údajů, nebude celní úřad schopen zadržet zboží, protože nebude moci s jistotou identifikovat, zda je u konkrétního zboží skutečně dána taková intenzita podezření z porušení práva duševního vlastnictví, která opravňuje k přijetí opatření. O zadržení zboží sepíše celní úřad protokol a nejpozději následující pracovní den zašle osobě, které bylo zboží zadrženo, oznámení o této skutečnosti a poučí ji o právních důsledcích vyplývajících ze zjednodušeného řízení o zničení zboží.

„V případě samotného zadržení zboží se bude jednat o výjimku z obecného pravidla, neboť k tomuto postupu není třeba, aby bylo vydáno rozhodnutí. Jedná se o úpravu, která je již součástí dnešní úpravy zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů nebo také zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci – nejedná se tudíž o úpravu českému právnímu řádu neznámou.“⁸⁶ Celní úřad má možnost z moci úřední rozhodnout o ponechání zadrženého zboží osobě, které bylo zadrženo. Současně s tím jí uloží, že zboží nesmí zničit ani s ním nakládat s výjimkou jeho držení nebo skladování. Pokud není rozhodnuto dle výše uvedeného, celní úřad jej drží nebo skladuje na náklady osoby, které bylo zboží zadrženo, a není-li jí, na náklady držitele rozhodnutí pro vnitrostátní trh.

V ustanovení § 17 zákona 355/2014 Sb., o působnosti Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, je upravena možnost prověření zadrženého zboží a odebrání vzorků tohoto zboží. Stejně tak může tyto vzorky zadrženého zboží na žádost poskytnout i držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh za účelem rozboru. Držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh je povinen neprodleně po provedení rozboru vrátit celnímu úřadu vzorky nebo prokázat, že v důsledku provedení rozboru byly vzorky zničeny.

⁸⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

„Zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví může být zničeno pod dohledem celního úřadu, aniž je nutné rozhodnout, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, pokud do 10 pracovních dnů nebo v případě zboží podléhajícího zkáze do 3 pracovních dnů ode dne oznámení zadržení zboží oznámí celnímu úřadu souhlas se zničením zboží držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh a osoba, které bylo toto zboží zadrženo.“⁸⁷ Souhlas se považuje za návrh na zahájení zjednodušeného řízení o zničení zboží. Souhlas o zničení zboží ve zjednodušeném řízení nelze vzít zpět. Zničení zboží je provedeno pod dohledem tříčlenné komise celního úřadu, který toto zboží zadržel. O zničení sepíše celní úřad protokol. Dále je zavedeno pravidlo, kdy zboží lze zničit i bez souhlasu osoby, které bylo zadrženo, pokud tato osoba nepředloží své písemné vyjádření, a to ať souhlasné nebo nesouhlasné, přičemž nikdo této osobě nebrání v tom, aby své stanovisko vyjádřila. Tato situace ve většině případů nastává u osob, které účelově opustí předmětné zboží. V případě, že nejsou splněny podmínky pro zničení zboží ve zjednodušeném řízení, je rozhodnuto, že zboží zničeno nebude, držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh je povinen do 10 pracovních dnů ode dne oznámení tohoto rozhodnutí oznámit celnímu úřadu, že podal návrh na zahájení soudního řízení o určení, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví. Zákon dále upravuje složení jistoty, jako částky na zvláštní účet celního úřadu, nebo bankovní záruku, kterou přijal celní úřad k zajištění. Jistotu poskytne deklarant nebo držitel zboží.

Generální ředitelství cel může propadlé nebo zabrané padělky bezúplatně převést k humanitárním účelům přejímající organizaci, přičemž převodem dochází k převodu vlastnického práva nebo změně příslušnosti k hospodaření s padělkou podle zákona o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích. Humanitárními účely je zejména zajišťování základních životních potřeb obyvatelstva, které se ocitlo v tíživé životní situaci. „Ačkoliv nařízení 608/2013 s takovýmto postupem explicitně nepočítá, zároveň jej ani nevylučuje a je možné jej použít i v případě zboží

⁸⁷ Ustanovení § 18 odst. 1. Zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

nacházejícího se v režimu celního dohledu.“⁸⁸ Přejímající organizace je povinna přijmout opatření k zabránění zneužití padělků a jejich opětovnému uvedení na trh, stejně jako využívat padělky jen k humanitárním účelům. Dále je povinna k úpravě padělků, tzn. odstranění ochranných známek nebo zeměpisných označení z padělků a následné zničení těchto známek nebo ochranných označení. Orgány celní správy prověřují, zda přejímající organizace plní tyto ujednané povinnosti. V případě porušení dochází k odstoupení od právního jednání, kterým došlo k bezúplatnému převodu padělků, s účinností ode dne doručení odstoupení přejímající organizaci.

Odvolání proti rozhodnutí orgánů celní správy nemá odkladný účinek s výjimkou rozhodnutí o zabránění věci. Jde o speciální úpravu vůči obecné úpravě ve věci odkladného účinky odvolání dle správního řádu. Hlavním důvodem proč je odkladný účinek vyloučen, je nutnost rychlé reakce zboží porušujícího právo duševního vlastnictví.⁸⁹ Námitku proti zadržení zboží nebo pozastavení jeho propuštění je oprávněn podat celní deklarant nebo osoba, které bylo zboží zadrženo nebo osoba, které bylo pozastaveno jeho propuštění. Lhůta pro podání námítky je do 5 pracovních dní, v případě zboží podléhající zkáze do 3 pracovních dnů ode dne oznámení zadržení nebo pozastavení propuštění zboží (zde došlo ke změně od předešlé právní úpravy, neboť v praxi se třídní lhůta jevila jako nedostatečná a pro osobu, která se chce námitkami bránit, příliš krátká). Zmeškání lhůty nelze prominout. Námitku je nutno podat u celního úřadu, který zboží zadržel nebo pozastavil jeho propuštění a rozhodne o ní ředitel celního úřadu bez zbytečného odkladu, přičemž proti rozhodnutí o námitce se nelze odvolat. Námitka nemá odkladný účinek. K řízení o námitce se subsidiárně použije správní řád.

Úřad průmyslového vlastnictví – je orgánem na ochranu průmyslového vlastnictví, taktéž plní funkci patentového a známkového úřadu. Sídlem je

⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

⁸⁹ Zdroj: Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

Praha. Jeho vznik je datován rokem 1919, kdy vznikl Patentový úřad. V čele úřadu je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda. Úřad průmyslového vlastnictví „rozhoduje v rámci správního řízení o poskytování ochrany na vynálezy, průmyslové vzory, užité vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky, zeměpisná označení a označení původu výrobků a vede příslušné rejstříky o těchto předmětech průmyslových práv, aktivně se účastní spolupráce s jinými orgány státní správy při prosazování průmyslových práv.“⁹⁰

Osobou oprávněnou vymáhat práva z průmyslového vlastnictví je vlastník nebo majitel práva podle příslušného zákona na ochranu průmyslového vlastnictví, osoba oprávněná podle zvláštního právního předpisu užívat práva, zejména nabyvatel licence a profesní organizace ochrany práva průmyslového vlastnictví, jako organizace oprávněná zastupovat vlastníky či majitele práv. „Nabyvatel licence může vymáhat práva jen se souhlasem vlastníka či majitele práva. Souhlas se nevyžaduje, jestliže ve lhůtě 1 měsíce od doručení oznámení nabyvatele o porušení či ohrožení práva nezhájil vlastník či majitel práva řízení ve věci porušení či ohrožení práva sám.“⁹¹

V případě, že došlo k neoprávněnému zásahu do práv, je možností oprávněné osoby domáhat se u soudu zdržení jednání, jímž dochází k porušování či ohrožování práv, a také toho, aby následky ohrožení či porušení byly odstraněny. Dále se může domáhat stažení výrobků z trhu, trvalého odstranění nebo zničení výrobků, jejichž výrobou nebo uvedením na trh došlo k ohrožení nebo porušení práva. V neposlední řadě se může domáhat stažení, trvalého odstranění nebo zničení materiálů, nástrojů a zařízení určených nebo používaných k činnostem porušující nebo ohrožující předmětné právo.

Soud může namísto výše uvedených opatření nařídít zaplacení peněžního vyrovnání oprávněné osobě, a to tehdy, pokud porušovatel nevěděl ani nemohl vědět, jestli by mu tato opatření způsobila

⁹⁰ Zdroj: <http://upv.cz/cs/upv/zakladni-informace.html>

⁹¹ Usnesení § 2 odst. 1 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví).

nepřiměřenou újmu a peněžní vyrovnání s oprávněnou osobou se jeví dostatečným.⁹² V rozsudku může být taktéž přiznáno právo uveřejnit rozsudek na náklady porušovatele, který ve sporu neuspěl.

Oprávněná osoba má právo na náhradu škody, vydání bezdůvodného obohacení, které bylo získáno v důsledku ohrožení nebo porušení práva, a přiměřené zadostiučinění, byla-li způsobena nemajetková újma. Přiměřené zadostiučinění může být plněno i peněžitě. Soud může na návrh stanovit náhradu škody, výši bezdůvodného obohacení a přiměřené zadostiučinění paušální částkou nejméně ve výši dvojnásobku licenčního poplatku, který by byl obvyklý při získání licence k užívání práva v době neoprávněného zásahu do něj. „Soud může na návrh stanovit náhradu škody, výši bezdůvodného obohacení, které získal porušovatel v důsledku ohrožení nebo porušení práva, a přiměřené zadostiučinění, jestliže porušovatel při výkonu činnosti nevěděl ani nemohl vědět, že svým jednáním porušuje práva, paušální částkou nejméně ve výši licenčního poplatku, který by byl obvyklý při získání licence k užití práva v době neoprávněného zásahu do něj.“⁹³

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) – byla zřízena zákonem č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, jako právní nástupce České zemědělské a potravinářské inspekce. Je správním úřadem podřízeným Ministerstvu zemědělství. Kontrola dodržování práv duševního vlastnictví pro SZPI vyplývá z ustanovení zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele v platném znění, zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, v platném znění a zákona č. 146/2002 Sb., o SZPI, v platném znění. Kontrola SZPI v oblasti duševního vlastnictví je prováděna na základě podnětu majitele práva duševního vlastnictví nebo jiné osoby, jež prokáže zájem ve věci, podnětu spotřebitele, vlastního podnětu nebo podnětu jiného státního orgánu. Za výsledek šetření ve věci dodržování práv duševního vlastnictví odpovídá ředitel inspektorátu. V rámci přijatého podnětu ke kontrole je ředitelem

⁹² Zdroj: Usnesení § 4 zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.

⁹³ Ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

ustanovena tzv. pracovní skupina. Tato skupina taktéž zajistí výpočet jistoty – částky, která slouží k zajištění případné náhrady nákladů na výkon kontrolní činnosti. Jistotu je povinen složit majitel práva z duševního vlastnictví nebo osoba, jež prokázala právní zájem ve věci.

V případě, kdy je potvrzeno, že dochází k porušování práva duševního vlastnictví, je zahájena kontrola v terénu u specifických subjektů, která plynula přímo z podnětu nebo z provedeného šetření SZPI. Při této kontrole dochází k odběru vzorků za účelem jejich dalšího posouzení, kdy je poté vypracováno odborné vyjádření a určeno, zda se jedná nebo nejedná o výrobky porušující práva z duševního vlastnictví. Jako důkazní prostředek může sloužit i odborné vyjádření majitele práv z duševního vlastnictví. O kontrolním zjištění je sepsán protokol, přičemž je uvedeno, jakým způsobem byla porušena práva z duševního vlastnictví.

Pokud je prokázáno kontrolou porušení práva z duševního vlastnictví, je zahájeno správní řízení a ředitel inspektorátu rozhodnutím dle správního řádu uloží pokutu nebo rozhodne o propadnutí a nařídí zničení potravin. Od uložení pokuty v tomto případě nelze upustit.

Pokud se neprokáže, že k porušení práva z duševního vlastnictví došlo, zruší ředitel inspektorátu příslušná opatření a vyzve kontrolovanou osobu k převzetí zajištěných výrobků. Vnitřním předpisem jsou upraveny postupy v případech nestandardních kontrol, kdy je kontrolovaná osoba neznámá (např. tržiště, tržnice), v těchto případech je také spolupracováno s Policií ČR.

Ministerstvo kultury – „je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku (včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků), pro rozhlasové a televizní vysílání (nestanoví-li zvláštní zákon jinak), dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.“⁹⁴ Ministerstvo kultury vyhodnocuje úroveň ochrany autorského práva a práv souvisejících a

⁹⁴ Ustanovení § 8 zákona č. 2/1996 Sb., zákon české národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

taktéž navrhuje vhodné legislativní úpravy a další opatření k ochraně práv duševního vlastnictví dle mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána. Uděluje oprávnění k výkonu kolektivní správy práv dle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů. Kontroluje zákonem vymezenou činnost kolektivních správců a spolupracuje s nimi při ochraně těchto práv. Vede seznam zprostředkovatelů kolektivních a hromadných smluv uzavíraných mezi uživateli předmětů ochrany podle autorského zákona a kolektivními správci práv. Ministerstvo kultury je taktéž gestorem účasti ČR ve Světové organizaci duševního vlastnictví, v Dohodě o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, uzavřené v rámci dohod o Světové obchodní organizaci a v dalších mezinárodních smlouvách.

Mimo činnosti vydávání správních aktů se činnost orgánů veřejné správy projevuje v oblasti faktických neformálních správních činností, jimiž jsou plněny úkoly veřejné správy. Do faktické správní činnosti lze zařadit *faktické pokyny* – úkony spočívající v zákazu nebo příkazu určitého jednání, které je povinen adresát respektovat. Dochází k nim zpravidla při faktické činnosti daného orgánu, nejčastěji přímo v terénu (např. kontrola zboží podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví). O takových úkonech není vydáno žádné rozhodnutí a nemají žádnou předepsanou formu. V určitých případech je ale stanovena ochrana adresátů faktických pokynů, jako např. speciální opravné prostředky u námitek proti opatření ČOI.

Další činností jsou *bezprostřední zásahy*, které slouží k odvracení nebezpečí hrozící právem chráněnému zájmu. K bezprostřednímu zásahu musí ale existovat speciální zákonné zmocnění. Právem chráněný zájem musí být bezprostředně ohrožen nebo poškozen a musí se jednat o situaci, kterou nelze odvrátit jinak. Jsou tedy subsidiární povahy, úřední osoba musí tedy při bezprostředním zásahu jednat přiměřeně. *Exekuční úkony* jsou úkony, kterými je osoba donucována ke splnění již dříve uložené povinnosti vyplývající ze správního aktu. Exekučním úkonem je zasahováno do správních poměrů fyzických a právnických osob. Jde o případy, kdy se např. jedná o vydání zabavené věci.

Zajišťovací úkony – dochází k nim zpravidla při zajištění nějakého formálního správního procesu (správní řízení, správní dozor). Zpravidla nepředstavují přímé donucení. Osoby, vůči nimž směřuje zajišťovací úkon, jsou povinny jej strpět. Jde například o zajištění zboží podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví.

4. 2. Opatření na hranicích

Dohoda TRIPS ve svém článku 51 také zavedla zvláštní pravidla týkající se opatření na hranicích. Členské státy jsou povinny upravit řízení umožňující majiteli práva, který má oprávněné důvody k podezření, že může dojít k dovozu zboží označeného padělanou ochrannou známkou nebo zboží porušujícího autorská práva, podat u příslušných správních nebo soudních orgánů písemnou žádost, aby celní úřady přerušily řízení o propuštění tohoto zboží do volného oběhu.⁹⁵ Od majitele práva, který zahájí řízení, může být požadováno poskytnutí dostatečných důkazů, že zřejmě došlo k porušení jeho práv k duševnímu vlastnictví a taktéž poskytnutí dostatečně podrobného popisu zboží, tak aby bylo možno celními orgány předmětné zboží ihned rozpoznat. Celní orgány mohou požadovat složení odpovídající záruky nebo jistoty v rozsahu dostatečném pro ochranu odpůrce a příslušných orgánů a které zamezí zneužití. Tato záruka nebo jistota nebude nepřiměřeně bránit využití těchto řízení.⁹⁶

V případě, že celní orgány neobdrží do 10 pracovních dní, poté co bylo žadateli předáno oznámení o přerušení řízení, zprávu, že bylo zahájeno řízení jinou stranou než odpůrcem, ve věci samé vedoucí k rozhodnutí, nebo že zplnomocněný orgán přijal prozatímní opatření, prodlužující přerušení řízení o propuštění zboží, bude zboží propuštěno, za předpokladu, že byly splněny všechny ostatní podmínky pro dovoz nebo vývoz zboží. V odůvodněných případech může být lhůta prodloužena o dalších 10 pracovních dní.⁹⁷

⁹⁵ Čl. 51 Dohody TRIPS

⁹⁶ Čl. 53 Dohody TRIPS

⁹⁷ Čl. 55 Dohody TRIPS

Zvláštní pravidla jsou u zboží, ve kterém jsou zahrnuty průmyslové vzory, patenty, nezveřejněné informace nebo topografie integrovaných obvodů. Zde je posuzování, zda dochází k porušení práva z duševního vlastnictví, složitější než v jiných případech. Je vyžadováno odborné posouzení po stránce právní, popř. technické. V případě přerušení řízení o propuštění tohoto zboží do volného oběhu na základě rozhodnutí jiného než soudního orgánu po uplynutí lhůty 10 pracovních dní od předání oznámení žadateli o přerušení řízení má majitel, dovozce nebo příjemce tohoto zboží právo na jeho propuštění po složení jistoty ve výši dostatečné k tomu, aby chránila majitele práva proti jakémukoli porušení jeho práva.⁹⁸ Pokud jde o neoprávněné zadržení zboží nebo zadržení zboží propuštěného mají příslušné orgány právo nařídit žadateli zaplacení dovozci, příjemci a majiteli zboží příslušnou náhradu za škodu.

S opatřením na hranicích souvisí také Nařízení evropského parlamentu rady (EU) č. 608/2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003, které bylo zmiňováno autorkou již výše. Dle tohoto nařízení mají celní orgány pravomoc vymáhat práva duševního vlastnictví, pokud jde o zboží, které podle celních předpisů Unie podléhá celnímu dohledu nebo celní kontrole, a provádět odpovídající kontroly tohoto zboží, aby zabránily operacím, které jsou v rozporu s právními předpisy v oblasti duševního vlastnictví.⁹⁹ K provádění opatření na hranicích (opatření vůči zboží, které podléhá celnímu dohledu) je zapotřebí stanovit jednotný procesní režim, tedy režim, který je postavený na součinnosti s držiteli práv duševního vlastnictví, kteří musí iniciovat a navrhnout soukromoprávní řízení ve věci určení, zda právo duševního vlastnictví bylo porušeno. Systém opatření na hranicích vede k tomu, aby se zabránilo tomu, že bude zboží porušující práva duševního vlastnictví propuštěno na vnitřní trh Evropské unie. Pokud by došlo k propuštění takového zboží na vnitřní trh, jsou možnosti jeho následného odhalení v podstatě omezené, a to vzhledem k principu volného pohybu zboží v rámci Evropské unie, který funguje bez celních kontrol na vnitřních hranicích EU.

⁹⁸ Čl. 53 Dohody TRIPS

⁹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

5. TRESTNÍ POJETÍ OCHRANY AUTORSKÉHO PRÁVA A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH

„Policie ČR zaznamenala první kontakty s trestnou činností v oblasti autorských práv v průběhu roku 1990, kdy byly šetřeny případy porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu. Jednalo se zejména o prodej džínového zboží neoprávněně označeného ochrannou známkou firmy LEVIS.“¹⁰⁰

Úkolem soudů v *trestním řízení* je rozhodování o vině či nevině obžalovaného, dále ukládání stanovených trestů dle právních předpisů či jiná opatření. Z hlediska ochrany autorského práva a práv souvisejících je úloha soudů a dalších orgánů činných v trestním řízení dána v případě trestných činů, tak jak jsou dále uvedeny.

„Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“¹⁰¹ Užití díla či jiného předmětu pod ochranou autorského práva a práv souvisejících bez souhlasu autora díla nebo nositele práv je porušení práva autorského a práv souvisejících a z takového porušení nutně vyplývá postih ať již občanskoprávní, trestněprávní nebo přestupkovou či správní odpovědnost. Z objektivního hlediska je autorské dílo považováno za vyjádření duševního výtvaru, který spočívá v individuálním ztvárnění myšlenky, jeho základním znakem je individualita. Autorským dílem tedy není samotná myšlenka či metoda, postup nebo princip, ale konkrétní autorské ztvárnění.

Za neoprávněný zásah je považováno především přivlastnění si autorství, přivlastnění si autorství k dílu, zveřejnění díla bez souhlasu autora nebo použití díla způsobem, který by snižoval jeho hodnotu. Neoprávněné zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla je nutno považovat za neoprávněný zásah.

¹⁰⁰ <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIIfinal.pdf>, s. 29

¹⁰¹ Ustanovení § 270 odst. 1 zákona č. 40/2009., trestní zákoník.

Neoprávněným zásahem do autorského díla je i vyvíjení, výroba, nabídka k prodeji či pronájmu, půjčení, dovážení, rozšiřování pomůcek sloužící k odstranění, vyřazení z provozu nebo funkčnosti zařízení nebo jiných prostředků k ochraně autorských práv.

Trestný čin dle § 271 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník vyžaduje úmyslnou formu zavinění, jedná se o trestně právní normu s blanketní dispozicí, tedy zákon zavazuje každého (i cizince), i když takovéto normy nezná, nejedná se o omyl skutkový, ale omyl právní. Autor díla nebo nositel těchto práv může žádat, aby bylo od protiprávního jednání upuštěno či aby se pachatel takového jednání zdržel a závadný stav napravil. Autor díla může dle Občanského zákoníku žádat vydání bezdůvodného obohacení a poskytnutí zadostiučinění a to i ve formě finanční. Při vzniku škody je autor díla oprávněn požadovat její náhradu.

Porušováním autorského práva a práv souvisejících může pachatel naplnit skutkovou podstatu trestného činu dle § 268 porušení práv k ochranné známce a jiným označením. „Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“¹⁰² Objektem tohoto trestného činu je tedy zájem na ochraně samotné ochranné známky či jiného označení, což je např. v hospodářské soutěži velmi významné, a to z důvodu zabránění užívání shodných či podobných známek jinými osobami. Umožňuje odlišení výrobků jednotlivých podnikatelů a spotřebitelům umožňuje snadnější orientaci na trhu. „Stejně bude potrestán, kdo pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoliv označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením anebo takovým označením s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne,

¹⁰² Ustanovení § 268 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechová.“¹⁰³ Za tento trestný čin bude pachatel potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem, propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty, získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu. Odnětím svobody na tři léta až osm let bude dle trestního zákoníku potrestán pachatel, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

V případě trestného činu porušení práv k ochranné známce jsou výslovně uvedena trestně postižitelná jednání, tedy z toho jednoznačně vyplývá, že trestně postižitelná nebude například osoba, která umísťuje na zboží ochrannou známku, a to i s vědomím, že takovéto zboží bude nadále uváděno do oběhu. Stejně tak se skutková podstata nebude vztahovat na osoby, které takovéto výrobky budou například skladovat či takovéto výrobky užívat v reklamě či v obchodní firmě. Tento trestný čin vyžaduje po subjektivní stránce úmysl.

Ustanovení § 269 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník upravuje porušení chráněných průmyslových práv. Ten, kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru nebo topografii polovodičového výrobku naplní skutkovou podstatu trestného činu dle § 269 odst. 1 trestního zákona. Pachatel bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Vykazuje-li tento trestný čin znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání, získá-li pachatel pro sebe nebo pro jiného značný prospěch anebo dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Získá-li pachatel takovým to činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu je trestní sazba stanovena v rozmezí odnětí svobody na tři léta až osm let. Pro trestný čin porušení chráněných průmyslových práv je vyžadováno úmyslné jednání. Zpravidla se jedná o neoprávněné využívání některého práva z chráněných průmyslových práv.

¹⁰³ Ustanovení § 268 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Může se jednat o výrobu, nabízení, používání výrobku, který je předmětem patentu, dále o neoprávněné užívání průmyslového vzoru bez souhlasu majitele, tedy bez licenční smlouvy je podle něho zhotoven výrobek nebo je takový výrobek dovezen či uveden do oběhu.

Do skupiny trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu je taktéž zařazen trestný čin padělání a napodobení díla výtvarného umění dle ustanovení § 271 trestního zákona, za což hrozí odnětí svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. „Kdo padělá výtvarné autorské dílo nebo napodobí výtvarný projev jiného autora v úmyslu, aby nové dílo bylo považováno za původní dílo takového autora“¹⁰⁴, se dopustí trestného činu proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. Dle trestního zákoníku bude pachatel potrestán odnětím svobody na jeden rok až šest let, spáchá-li tento čin jako člen organizované skupiny, získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu. Dále bude dle trestního zákoníku potrestán pachatel trestného činu dle § 271 odnětím svobody na tři léta až deset let, získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

S ochranou práva autorského a práv souvisejících taktéž souvisí i trestný čin dle ustanovení § 248 trestního zákoníku. „Ten, kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí klamavé reklamy, klamavého označení zboží a služeb, vyvolání nebezpečné záměny, parazitování na pověsti podniku, výrobku či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklamy, porušování obchodního tajemství, ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“¹⁰⁵ Jedná se zejména o práva k obchodnímu tajemství, zlepšovací návrhy či know-how. Za jednání v nekalé soutěži je pak

¹⁰⁴ Ustanovení § 271 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁰⁵ Ustanovení § 248 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

považováno jakékoliv neoprávněné užívání duševního vlastnictví, tedy autorských práv a práv souvisejících. Jedná se zejména o skutkové podstaty klamavého označení výrobku či služeb vyvolávající nebezpečí záměny.

V případě srovnání s trestními sazbami za výše zmíněné trestné činy související s porušováním autorského práva a práv souvisejících, konkrétně v případě trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (dříve § 152 zákona č. 140/1961 Sb., nyní § 270 zákona č. 40/2009 Sb.) je nutné zmínit jistý posun od dřívějšího trestního zákoníku č. 140/1961 Sb., kde se v případě rozsahu prospěchu uvažovalo jen v mezích značného prospěchu a značné škody, v novém trestním zákoníku č. 40/2009 Sb., není již užíváno jen termínu značného prospěchu a značné škody, ale nově i prospěchu velkého rozsahu a škodě velkého rozsahu, čímž taktéž došlo i zvýšení trestní sazby od tří do osmi let. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., tedy přesněji zohledňuje míru zavinění či prospěchu pro pachatele a míru škody, kterou způsobil autorovi díla či nositeli těchto práv.

Okresní soudy rozhodují ve všech trestních věcech, jako soudy prvního stupně nestanoví-li trestní řád v konkrétním případě něco jiného. „Krajský soud koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest.“¹⁰⁶ K rozhodování o trestných činech proti průmyslovým právům a proti autorskému právu dle ustanovení §§ 268, 269, 270, 271 jsou proto v prvním stupni příslušné okresní soudy. Krajské soudy rozhodují dále o odvoláních a stížnostech podaných proti rozhodnutím okresních soudů. Vrchní soudy v Praze a Olomouci rozhodují o odvoláních a stížnostech proti rozhodnutí krajských soudů, jako soudů prvního stupně. Nejvyšší soud rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích, tedy o dovolání, stížnosti o porušení zákona a o stížnostech proti rozhodnutí vrchních soudů. V případě místní příslušnosti platí, že v řízení rozhoduje ten soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. Pokud místo spáchání trestného činu nelze zjistit, rozhoduje ten soud, v jehož obvodu obviněný bydlí nebo se

¹⁰⁶ Ustanovení § 17 odst. 1 zákona č. 141/1960 Sb., trestní řád

zdržuje. V případě, že nelze zjistit ani toto místo, koná se řízení v obvodu soudu, kde trestný čin vyšel najevo.

Protiprávní jednání, které ale nedosahuje míry trestnosti vyžadované pro trestné činy, je postižitelné v přestupkovém řízení. Dle přestupkového zákona je za přestupek označováno zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. „Přestupku na úseku porušování průmyslových práv a porušování práv k obchodní firmě se dopustí ten, kdo neoprávněně vykonával práva, která jsou zákony na ochranu průmyslového vlastnictví vyhrazena majitelům těchto práv, neoprávněně užíval obchodní firmu nebo jakékoliv značení zaměnitelné s obchodní firmou nebo označením příznačného pro jiného podnikatele. Za tyto přestupky lze uložit pokutu do výše 15.000,- Kč.“¹⁰⁷

Z hlediska zavinění za přestupek stačí nedbalost, a to i nevědomá, zde je rozdíl od trestných činů, kde se vyžaduje zavinění. Dle přestupkového zákona není postihována příprava, pokus, organizování, návod ani pomoc ke spáchání přestupku. Pachatelem přestupku je dle přestupkového zákona pouze fyzická osoba, za porušení povinností uložené právnické osobě odpovídá, ten kdo za právnickou osobu jednal nebo kdo dal k takovému jednání příkaz. Přestupky projednávají obecní úřady nebo zvláštní orgány obcí nebo jiné správní orgány, stanoví-li tak zvláštní právní předpis. K projednání přestupku je místně příslušný orgán, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán.

¹⁰⁷ Ustanovení § 33 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

6. PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY Z OBLASTI AUTORSKÉHO PRÁVA A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH

6. 1. Řízení o předběžné otázce

Řízení o předběžné otázce lze svou povahou označit za řízení nesporné, jehož cílem je především zajištění jednotného výkladu a stejné aplikace práva komunitárního a tímto taktéž napomáhá vnitrostátním orgánům komunitární právo správně uplatňovat¹⁰⁸. Jedná se o jeden z typů řízení před Soudním dvorem v Lucembursku. V rámci předběžných otázek se mohou soudy členských států Evropské unie obracet na Soudní dvůr s otázkami výkladu a platnosti práva Unie, jejichž vyřešení je potřebné pro rozhodnutí ve sporech v členských státech.¹⁰⁹ Z pohledu konstrukce právního řádu EU se jedná o nejdůležitější soudní řízení.¹¹⁰ Vlády členských států EU dostávají oznámení o všech řízeních o předběžné otázce¹¹¹, vedle originálů předkládaných usnesení jsou členským státům také doručovány také jejich překlady do úředního jazyka členského státu.¹¹² Členské státy se na základě těchto informací mohou rozhodnout, zda vstoupí do řízení jako účastník či nikoliv a nemusí osvědčovat žádný právní zájem.¹¹³

Členské státy jsou v řízení před Soudním dvorem EU zastoupeny zmocněnci.¹¹⁴ Zmocněnci je nápomocen poradce nebo advokát. „Zastupování ČR před Soudním dvorem a Tribunálem je zajišťováno vládním zmocněncem pro zastupování ČR před Soudním dvorem Evropské unie na základě usnesení vlády č. 113 ze dne 4. 2. 2004 a Statutu vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie, ve znění usnesení vlády č. 382 ze dne

¹⁰⁸ Týč, V. *Základy práva Evropské Unie pro ekonomy*. Praha: Linde 2006, ISBN 80-7201-631-8. s. 123-124.

¹⁰⁹ Čl. 267 SFEU

¹¹⁰ Srov. Bobek, M., Komárek, J., Passer, J., Gillis, M. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde 2005.

¹¹¹ Čl. 23 Statutu Soudního dvora

¹¹² Čl. 98 odst. 1 Jednacího řádu Soudního dvora

¹¹³ K dalším účastníkům řízení o předběžné otázce srov. čl. 23 Statutu, popř. Bobek, M., Komárek, J., Passer, J., Gillis, M. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde 2005. s. 288-291.

¹¹⁴ Čl. 19 Statutu Soudního dvora

24. 5. 2010.¹¹⁵ Na základě usnesení vlády č. 246 byl do funkce vládního zmocněnce jmenován dne 10. 3. 2003 JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M. Vládní zmocněnec bude taktéž zajišťovat zastupování před soudem ESVO. Vládní zmocněnec působí při Ministerstvu zahraničních věcí na odboru komunitárního práva, jež se dělí na dvě oddělení. První oddělení se zabývá agendou obecných otázek unijního práva a agendou vnějších vztahů EU, druhé oddělení vykonává agendu vládního zmocněnce, zabývá se záležitostmi týkajícími se zastupování ČR před Soudním dvorem EU.¹¹⁶

Řada členských států, jako např. Rakousko, Řecko, Švédsko, se rozhodla pro zřízení stálé pozice vládního zmocněnce. Jiné členské státy si za tímto účelem najmuly externí právníky (Irsko), některé dokonce zvolily kombinaci obou těchto případů (Belgie).¹¹⁷ Vládnímu zmocněnci je nápomocen Výbor vládního zmocněnce, který je složený ze zástupců jednotlivých ústředních orgánů státní správy, v jejichž čele stojí člen vlády. Jsou zde i zástupci dalších orgánů jako je např. ČNB a ÚOHS, jedná se o mezirezortní poradní a konzultační orgán.

Osobou příslušnou přijímat za Českou republiku dokumentaci, která je zasílána Soudním dvorem k předběžným otázkám, je vládní zmocněnec. Ke všem předběžným otázkám poté zpracuje analýzu v podobě tabulky, která je následně zaslána resortům, do jejichž gesce¹¹⁸ řešená otázka či problematika spadá, aby mohlo být zváženo, zda se v daném případě ČR vyjádří nebo zda je její vyjádření účelné. Veškeré dokumenty týkající se řízení o předběžné otázce jsou elektronicky zpracovány a následně zaslány resortům prostřednictvím databáze Úřadu vlády ISAP. V případě, že je předběžná otázka vyhodnocena jako důležitá, a to vzhledem k možným dopadům na aplikaci evropského práva v České republice, je zpracováno písemné nebo ústní vyjádření, které je následně předloženo Soudnímu dvoru Evropské unie. V souvislosti s tímto Marie –

¹¹⁵Zdroj: [http://isap.vlada.cz/homepage2.nsf/pages/esdvlz/\\$file/VLZ-zprava_2013.pdf](http://isap.vlada.cz/homepage2.nsf/pages/esdvlz/$file/VLZ-zprava_2013.pdf)

¹¹⁶ Čl. 2 a čl. 8 Statutu VLZ.

¹¹⁷ Graner, Marie-Pierre F. *States as Successful Litigants before the European Court of Justice: Lessons from the 'Repeat-Players' of European Litigation*. *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, č. 2, 2006.

¹¹⁸ Pověření k výkonu určité činnosti

Pierre F. Granger¹¹⁹ zdůrazňuje, že samotná schopnost ovlivnit vývoj judikatury Soudního dvora Evropské unie není jen záležitostí počtu vyjádření, ale závisí také na přesvědčivosti argumentů a konzistentnosti postojů.¹²⁰

V případě, že není řádně definován faktický či právní kontext daného případu, nebo pokud dotazující se orgán není soudem ve smyslu ustanovení článku 234 o založení Evropského společenství, je vydáno usnesení o nepřípustnosti a dojde k ukončení řízení (angl. „order“). Taktéž v rámci Evropského soudního dvora existuje způsob, jak lze nepřípustnost předběžné otázky napravit. Evropský soudní dvůr může vyžádat od vnitrostátního soudu upřesnění jeho předběžné otázky.

Předběžnou otázkou se nebude Evropský soudní dvůr zabývat v případech, jestliže bylo vnitrostátní řízení již ukončeno, jestliže v mezidobí došlo ke stažení předběžné otázky, jestliže jde o otázku hypotetickou, anebo jestli její řešení není nezbytné pro rozhodnutí v dané věci.

Řízení o předběžné otázce se obvykle dělí na čtyři části, písemná fáze, ústní fáze, stanovisko generálního advokáta, rozsudek ve věci, přičemž celé řízení trvá cca 17 měsíců.

Účelem písemných vyjádření je navrhnout odpovědi, které Soudní dvůr podle účastníka má dát a na kterých mají být založena. Od Soudního dvora však nelze očekávat, že bude podrobně znát relevantní právní úpravu dotčeného členského státu a především její praktickou aplikaci ve vnitrostátním právním řádu, i když se vždy soudci projednávající daný případ mohou obrátit na soudce, jenž z tohoto státu pochází.¹²¹ Ovšem samotným Soudním dvorem bývá často zdůrazňováno, aby byla předkládána písemná vyjádření, a to z důvodu, že čas na ústní vyjádření

¹¹⁹ Marie – Pierre f. Granger napsala celou řadu článků a knižních kapitol, které se zabývají právem Evropské unie a politiky, se zvláštním důrazem na úlohu soudů v procesu evropské integrace. Její články byly publikovány v časopisech jako je *Evropská Law Review*, *Law Review* apod.

¹²⁰ Graner, Marie-Pierre F. *States as Successful Litigants before the European Court of Justice: Lessons from the 'Repeat-Players' of European Litigation*. *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, č. 2, 2006.

¹²¹ Komárek, J. *Průběh řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora*. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 1, s. 16.

je často omezený. Po ukončení písemné části jsou písemná vyjádření zaslána účastníkům. „Po obdržení všech písemných vyjádření soudce zpravodaj předloží předběžnou zprávu (rapport préalable, preliminary report) na organizační schůzce Soudního dvora (réunion générale, administrative meeting).¹²² Poté dochází k navrhnutí dalšího postupu, a to zda má být případ přidělen senátu o třech nebo pěti soudcích, Velkému senátu, nebo plénu (ve výjimečných případech), popřípadě, zda vynechat ústní část jednání.¹²³

Datum ústní části jednání je stanoven předsedou Soudního dvora. Soudnímu dvoru je umožněno po slyšení generálního advokáta od ústního jednání upustit.¹²⁴ Není stanovena povinnost se ústního jednání účastnit a nepřítomnost na ústním jednání není brána jako uznání argumentů protistrany. Stejně tak ale i pro účast na ústním jednání hovoří mnoho důvodů – potřeba vyjádření se k argumentům ostatních účastníků, potřeba rozvinout písemné vyjádření, potřeba rozvinout, vyjasnit anebo opravit vlastní argumenty. Soudci soudního dvora jednají o případu až poté, kdy generální advokát předloží své závěry, což může být až v horizontu několika týdnů po ústním jednání.

„O konečném rozsudku se rozhoduje na poradě Soudního dvora. Samotná porada je neveřejná a tajná. Podle ustanovení článku 27 (2) JŘ/Sd se jí účastní pouze soudci, kteří byli přítomni na ústním jednání, nikdo jiný (včetně generálních advokátů či asistentů soudců) na ni nemá přístup.“¹²⁵

Rozsudek soudního dvora se vyhláší ve veřejném zasedání. Rozsudek podepisuje předseda Soudního dvora, soudci zúčastnění na poradě a tajemník. Prvopis rozsudku se opatří pečeti a je nadále uložen v kanceláři.¹²⁶ Ověřené kopie rozsudku jsou poté doručeny účastníkům a soudu, který předložil předběžnou otázku.

¹²² Komárek, J. *Průběh řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora*. Bulletin advokacie, 2005, č. 1, s. 20.

¹²³ Čl. 16 Statutu, čl. 44 (3) JŘ/Sd, čl. 44 (2), čl. 104 (4) JŘ/Sd

¹²⁴ Čl. 104 (4) JŘ/Sd

¹²⁵ Komárek, J. *Průběh řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora*. Bulletin advokacie, 2005, č. 2, s. 29.

¹²⁶ Čl. 37 Statutu, popřípadě čl. 64 (1,2) JŘ/Sd

Je pouze na soudci domácího soudu, zda se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou obrátí či ne, a pokud ano, tak v jaké fázi řízení. V případě, že se soudce vnitrostátního soudu rozhodne obrátit na soud v Lucembursku, je zapotřebí popsat domácí právní úpravu, která se v konkrétní věci uplatňuje, a popsat fakta případu. Je na vnitrostátním soudu, aby na fakta případu aplikoval komunitární právo. Evropský soudní dvůr se omezuje pouze na výklad práva komunitárního, není jeho záležitostí, aby komunitární právo aplikoval na konkrétní věc ani aby vykládal právo vnitrostátní.

V případě, že není řádně definován faktický či právní kontext daného případu nebo pokud dotazující se orgán není soudem ve smyslu ustanovení článku 234 o založení Evropského společenství, je vydáno usnesení o nepřipustnosti a dojde k ukončení řízení (angl. „order“). Taktéž v rámci Evropského soudního dvora existuje způsob, jak lze nepřipustnost předběžné otázky napravit. Evropský soudní dvůr může vyžádat od vnitrostátního soudu upřesnění jeho předběžné otázky.

Předběžnou otázkou se nebude Evropský soudní dvůr zabývat v případech, jestliže bylo vnitrostátní řízení již ukončeno, jestliže v mezidobí došlo ke stažení předběžné otázky, jestliže jde o otázku hypotetickou anebo jestli její řešení není nezbytné pro rozhodnutí v dané věci.

Marie – Pierre Granger ve svém článku uvádí, že přes důležitost role Evropského soudního dvora v oblasti evropské integrace, je rozhodovací proces málo studován. Zejména interakce mezi politickou a právní arénou si zaslouží větší pozornost. Vlády členských států a Evropský soudní dvůr jsou často prezentovány jako dva samostatné a konkurenční subjekty, zatímco je tam hodně interakce mezi těmito dvěma institucionálními aktéry.¹²⁷

Nejpodstatnější změnou ve fungování evropského soudního dvora je navýšení počtu generálních advokátů na celkový počet 11. Mezi soudci,

¹²⁷ Granger, Marie-Pierre F. *States as Successful Litigants before the European Court of Justice: Lessons from the 'Repeat - Players' of European Litigation*. Croatian Yearbook of European Law and Policy, č. 2, 2006.

kterým končil v roce 2013 mandát, byla i česká soudkyně prof. Irena Pelikánová, ale její mandát byl obnoven na období dalších šesti let. V současné době je soudní dvůr složen z 28 soudců (jeden za každý členský stát) a z 9 generálních advokátů. Úlohou generálních advokátů je poskytovat Soudnímu dvoru nezávislá stanoviska před konečným rozhodnutím ve věci.¹²⁸

6. 2. Vybrané předběžné otázky

V této kapitole budou uvedeny předběžné otázky, které jsou dle mého názoru svým obsahem zásadního významu pro výklad autorského práva v souladu s právem komunitárním nebo jsou svým obsahem zajímavé. Velké množství podaných předběžných otázek z oblasti duševního vlastnictví se týká především ochranných známek, průmyslových vzorů, zeměpisného označení či dodatkových ochranných osvědčení k léčivým přípravkům. S postupem let dochází taktéž k nárůstu zahájených řízení z oblasti autorskoprávní ochrany.

C-282/06 Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním vs. Miloslav Lev

Jedná se o jeden z prvních případů podané předběžné otázky, kterou podal Krajský soud v Praze při rozhodování sporu mezi Ochranným svazem autorským pro práva k dílům hudebním (dále jen OSA) a Miloslavem Lvem, jako vlastníkem hotelu, kde je příslušenstvím pokoje televizní přijímač. Soudní dvůr v této věci nevydal rozsudek, nýbrž poskytl odpověď na podanou předběžnou otázku v rámci rozsudku ve věci již dříve rozhodnuté. Za neoprávněné užití autorského díla veřejným provozováním (televizním vysíláním na hotelových pokojích) požadovala OSA po Miloslavu Lvu částku 2996,- Kč z titulu bezdůvodného obohacení, respektive neodvedení autorského poplatku.

¹²⁸ Zdroj <http://www.isap.vlada.cz>

Miloslav Lev argumentoval českou právní úpravou autorského práva, konkrétně ustanovením § 23 zákona č. 121/200 Sb.¹²⁹ Osa oproti tomu argumentovala směrnicí ES 2001/29.¹³⁰

Soudnímu dvoru byly předloženy předběžné otázky následujícího znění:

„ 1.) *Má autor podle práva Evropské unie právo na odměnu při provozování díla rozhlasem nebo televizí provozovatelem zařízení sloužícího k ubytování i v případě, že je televizor či rozhlasový přijímač umístěn v soukromé části ubytovacího prostoru (na pokoji)?*

2.) *Je ustanovení § 23 autorského zákona č. 121/2000 Sb. v novelizovaném znění zákonem č. 81/2005 Sb. v rozporu s komunitárním právem ES?*¹³¹

„Ve stejné době, kdy byla podána česká předběžná otázka, se Soudní dvůr zabýval podobným případem na základě španělské předběžné otázky v případě C-306/05-SGAE a po rozhodnutí dne 7. prosince 2006 byl rozsudek kancelář Soudního dvora předán Krajskému soudu v Praze s výzvou, aby sdělil, zda si ve světle tohoto rozsudku přeje setrvat na své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Krajský soud v Praze Soudnímu dvoru oznámil, že na své žádosti setrvat nehodlá a dne 26. 2. 2007 tak bylo nařízeno vyškrtnutí projednávané věci z rejstříku Soudního dvora.“¹³²

V souvislosti s výše zmíněnou položenou předběžnou otázkou je nutné uvést i krátký komentář k novelizaci autorského zákona. Zákonem č. 81/2005 Sb. došlo k novelizaci autorského zákona a to tak, že ustanovení

¹²⁹ Provozováním rozhlasového či televizního vysílání díla se rozumí zpřístupňování díla vysílaného rozhlasem či televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového či televizního vysílání. Za zpřístupňování díla pomocí přístrojů technicky způsobilých k příjmu rozhlasového a televizního vysílání ubytovaným v rámci poskytování služeb spojených s ubytováním, jsou-li tyto přístroje umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami, přísluší autorům odměna, která v úhrnu za všechny kolektivní správce nesmí přesáhnout 50 % výše poplatku za jeden přístroj stanovenou zvláštním zákonem. Za provozování rozhlasového a televizního vysílání se podle § 18 odst. 3 nepovažuje zpřístupňování díla pacientům při poskytování zdravotních služeb ve zdravotnických zařízeních.

¹³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. 5. 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

¹³¹ Zdroj: Diplomová práce: Mgr. Michaela Tronečková, *České případy před ESD/SDEU*, Plzeň 2011.

¹³² Tamtéž

§ 23 se doplňuje – „za provozování rozhlasového a televizního vysílání se podle § 18 odst. 3 nepovažuje zpřístupňování díla pomocí přístrojů technicky způsobilých k příjmu rozhlasového a televizního vysílání ubytovaným v rámci poskytování služeb spojených s ubytováním, jsou-li tyto přístroje umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami. Za provozování rozhlasového a televizního vysílání se podle § 18 odst. 3 rovněž nepovažuje zpřístupňování díla pacientům při poskytování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních.“¹³³ Nutno podotknout, že tento krok je v rozporu se směrnicí 2001/29/ES, ale také s právem mezinárodním.¹³⁴

Soudní dvůr v této předběžné otázce odkázal na rozhodnutí ve věci C-306/05-SGAE, jehož zásadní závěry považuji za nutné zmínit. „Pouhé poskytnutí fyzického zařízení, jakým je umístění televizních přijímačů v pokojích hotelového zařízení, nepředstavuje jako takové sdělování veřejnosti ve smyslu směrnice 2001/29. Naproti tomu, poskytování signálu hotelovým zařízením umožňujícího sdělování děl prostřednictvím těchto přijímačů klientům ubytovaným v pokojích tohoto zařízení představuje, nezávisle na užívané technice přenosu signálu, sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice. Jak totiž vysvětluje průvodce Bernskou úmluvou o ochraně literárních a uměleckých děl, autor tím, že udělí souhlas k vysílání svého díla rozhlasem či televizí, zohledňuje pouze přímé uživatele, tzn. držitele přijímačů, kteří jednotlivě nebo v soukromém či rodinném kruhu přijímají jednotlivé pořady. Jakmile k tomuto příjmu dochází pro širší okruh obecnstva nezávislým aktem, prostřednictvím kterého je vysílané dílo sdělováno nové veřejnosti, autorovi je umožněna kontrola nad tímto novým veřejným provozováním jeho díla. Klienti hotelového zařízení přitom představují takovou novou veřejnost a hotelové zařízení je subjektem, který zprostředkovává, při plném vědomí důsledků svého chování, svým klientům přístup k chráněnému dílu.“¹³⁵

¹³³ Zákon č. 81/2005 Sb., jímž se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

¹³⁴ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. *Autorský zákon – Komentář a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-546-X. s. 112

¹³⁵ Chaloupková, H., Holý, P. *Autorský zákon, komentář, 4. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-432-2. s. 40 – 41.

C-467/08 Padawan (SGAE)

Předmětem podané předběžné otázky je výklad pojmu *spravedlivá odměna*, a to dle čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES o autorském právu a informační společnosti.

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ze dne 15. 9. 2008 byla podána předkládajícím soudem Audiencia Provincial de Barcelona (Španělsko) dne 31. 10. 2008 ve věci žalobkyně Sociedad General de Autores y Editores de Espana (SGAE), jedním ze španělských kolektivních správců, proti žalované Padawan, S.L., která uvádí na trh CD-R, CD-RW, DVD-R a přehrávače MP3.“¹³⁶

Ve Španělsku je nastaven systém vybírání *spravedlivé odměny (za rozmnožování pro soukromé účely)* tak, že poplatkem jsou zatížena všechna vybavení, přístroje, nosiče pro rozmnožování, a to bez ohledu, zda jsou určeny k soukromým účelům, k profesionálnímu využití či k podnikatelským ziskům. Odpůrkyně, kterou je v rámci vnitrostátního řízení společnost, jež uvádí na trh CD-R, CD-RW, DVD-R či přehrávače MP3, je toho názoru, že španělská úprava je v rozporu s výše uvedeným článkem směrnice 2001/29/ES.

Ze závěrů Soudního dvora vyplývá, že státy, které zavedly výjimku pro soukromé rozmnožování, musí pojem *spravedlivá odměna* vykládat jednotně, jedná se o autonomní pojem práva Unie. „K tomuto závěru ESD dospěl na základě ustálené judikatury ESD týkající se jednotného způsobu výkladu ustanovení práva ES, které výslovně neodkazuje na právo členských států, pokud jde o vymezení smyslu a dosahu ustanovení s přihlédnutím ke kontextu ustanovení a k cíli sledovanému dotčenou právní úpravou.“¹³⁷ Dále dle vyjádření Soudního dvora je „v rozporu se směrnicí systém, který uplatňuje poplatek za soukromé rozmnožování bez rozdílu, tj. také na vybavení, přístroje a nosiče pro digitální rozmnožování,

¹³⁶ Kříž, J., a kolektiv. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010. ISBN 978-80-87146-41-5. s. 17.

¹³⁷ Kříž, J., a kolektiv. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010. ISBN 978-80-87146-41-5. s. 19.

jež nebyly poskytnuty soukromým uživatelům a jsou zjevně vyhrazeny k jiným účelům než pro pořizování rozmnoženin k soukromému užití.“¹³⁸

C-393/09 Bezpečnostní softwarová asociace (BSA) proti Ministerstvu kultury

„Na konci roku 2009 položil NSS ČR předběžnou otázku ve věci sp. zn. 5 As 38/2008 Bezpečnostní softwarová asociace proti Ministerstvu kultury, týkající se autorskoprávní ochrany počítačových programů, zejména toho, zda grafické uživatelské rozhraní představuje vyjádření počítačového programu ve smyslu směrnice o autorskoprávní ochraně počítačových programů“¹³⁹

Žalobcem v této věci bylo občanské sdružení ZASTUDENA.cz, žalovaným bylo Ministerstvo kultury ČR (dále jen MK ČR). V roce 2001 podal žalobce u žalovaného žádost o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy majetkových autorských práv, kdy se jednalo o správu jako povinně kolektivně spravovaných práv (právo a užití počítačového programu jako autorského díla kabelovým přenosem), tak práv dobrovolně kolektivně spravovaných (právo vysílání počítačových programů). MK ČR žádost žalobce zamítlo s odůvodněním, že autorské právo nechrání výsledek zobrazení počítačového programu na obrazovce počítače, kde se primárně uplatňuje ochrana proti nekalé soutěži. Žalovaný nadále poukazoval, že povinná kolektivní správa počítačových programů nepřipadá jakkoliv v úvahu a dobrovolnou správu počítačových programů považuje žalovaný za neúčelnou. Toto vyjádření neshledal žalobce akceptovatelným a nadále považoval počítačový program za program chráněný, a to za předpokladu, že je vnímán v jakémkoliv ztvárnění.

K této věci se Česká republika písemně vyjádřila, a to dne 12. 1. 2010, kdy písemné vyjádření bylo zpracováno vládním zmocněncem ve spolupráci s MK ČR. „ČR ve svém vyjádření uvedla, že čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS je třeba vykládat tak, že pro účely autorskoprávní

¹³⁸Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

¹³⁹Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

ochrany počítačového programu jakožto autorského díla nepředstavuje grafické uživatelské rozhraní počítačového programu nebo jeho část vyjádření počítačového programu v jakékoli formě. Televizní vysílání grafického uživatelského rozhraní může v závislosti na jeho povaze představovat sdělování autorského díla nebo jeho části veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES, avšak šlo by o sdělování autorského díla odlišného od počítačového programu, nikoliv počítačového programu jako takového.“¹⁴⁰

Vládní zmocněnec se dne 2. 9. 2010 účastnil taktéž ústního jednání, kde bylo poukazováno na to, že za jednu z forem vyjádření počítačového programu lze považovat pouze strojový kód či zdrojový text, nikoliv grafické uživatelské rozhraní, jako výsledek práce počítačového programu.¹⁴¹

Závěry Soudního dvora byly v souladu s vyjádřeními ČR. „Soudní dvůr konstatoval, že grafické uživatelské rozhraní není formou vyjádření počítačového programu ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS o právní ochraně počítačových programů, a nemůže se na něj vztahovat autorskoprávní ochrana počítačových programů podle této směrnice. Na takové rozhraní se však může vztahovat, jakožto na dílo autorskoprávní ochrana podle směrnice Evropského parlamentu a rady 2001/29/ES, pokud je toto rozhraní vlastním duševním výtvorem autora.“¹⁴²

C-462/09 Stichting de Thuiskopie (rozsudek třetího senátu ze dne 16. 6. 2011, GA Jääskinen)

„Společnost Opus sídlí v Německu a odtud prodává po internetu nenahrané CD nosiče. V obchodních podmínkách má stanoveno, že zboží je přepravováno na objednávku kupujícího, a tudíž k dodání dojde již v Německu (i když je zboží následně exportováno např. do Nizozemska). Podle nizozemských předpisů platí poplatek za kopie pro soukromé účely

¹⁴⁰ Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

¹⁴¹ Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

¹⁴² Zdroj: <http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-NSS/art/533?menu=254>

dovozce, tím ale Opus není, a tak jsou CD prostě jakéhokoli poplatku.“¹⁴³ Soudní dvůr ve svém závěru konstatoval, že směrnice 2001/29/ES, zejména její čl. 5 odst. 2 písm. b) a odst. 5, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vždy vykládána v tom smyslu, že za osobu povinnou zaplatit spravedlivou odměnu je považován koncový uživatel, který pořídí soukromě rozmnoženinu chráněného díla. Nicméně volbou každého členského státu je zavedení poplatku za soukromé rozmnožování k tíži osob, které dávají koncovému uživateli k dispozici vybavení, přístroje nebo nosiče k rozmnožování. Důvodem je, že tyto osoby mají možnost výši takového poplatku promítnout do ceny za poskytnuté vybavení, kterou hradí koncový uživatel.¹⁴⁴

„Soudní dvůr nicméně konstatoval, že členský stát, který zavedl systém poplatků za soukromé rozmnožování k tíži výrobce nebo dovozce nosičů určených k rozmnožování chráněných děl a na jehož území nastala újma způsobená autorům tím, že kupující, kteří zde mají bydliště, užili jejich díla k soukromým účelům, je povinen zajistit, že tito autoři skutečně obdrží spravedlivou odměnu jako náhradu této újmy.“ Na celkovém výsledku nemá jakýkoliv vliv skutečnost, že prodejce vybavení a přístrojů k rozmnožování (jednající jako podnikatel) je usazen v jiném členském státě než kupující. Vnitrostátní soud vyloží vnitrostátní právo, v případě, že nelze zajistit výběr spravedlivé odměny od kupujících, tak že umožní výběr takovéto odměny od povinné osoby (podnikatele).

C-271/10 VEWA (rozsudek třetího senátu ze dne 30. 6. 2011, GA Trstenjak)

Předmětem položené předběžné otázky je výklad pojmu „odměna“ autorům za veřejné půjčování ve smyslu čl. 5 směrnice 92/100/EHS o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem. Především se jedná o to, zda bude pojem „odměna“ vykládán ve smyslu judikatury Soudního dvora

¹⁴³Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

¹⁴⁴Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

(pojem odměna v čl. 4 a 8 směrnice 92/100/EHS), tj. jako odměna přirozená, nebo zda bude pojem vykládán jako odměna stanovená s ohledem na kulturně – politické cíle jednotlivého členského státu.

Ve svých závěrech Soudní dvůr konstatoval, že členské státy mohou stanovit výši autorskoprávní odměny za veřejné půjčování s ohledem na kulturně politické cíle daného státu. Nicméně taktéž zdůraznil, že vzhledem k tomu, že odměna představuje jakési protiplnění za újmu způsobenou autorům, proto nemůže být stanovení takové újmy bez zřetele na faktory, které takovouto újmu zakládají. Pokud újma vzniká v rámci veřejného půjčování, tedy zpřístupněním, měl by se při výši odměny zohledňovat rozsah takového zpřístupňování a počet předmětů zpřístupněných veřejnosti.

„Soudní dvůr rozhodl, že čl. 5 odst. 1 směrnice 92/100/EHS brání takové právní úpravě, která zavádí systém, podle něhož se výše odměny, která se odvádí autorům za veřejné půjčování, počítá výlučně v závislosti na počtu vypůjčitelů zaregistrovaných u veřejných zařízení a na základě stanovené paušální částky za každého vypůjčitele a každý rok.“¹⁴⁵

C-70/10 Scarlet Extended

„Odpůrkyně se žalobou domáhala, aby soud konstatoval porušení autorského práva ze strany odvolatelky z důvodu nedovolené výměny hudebních elektronických souborů pomocí programů *peer to peer*, přičemž k tomuto porušování dochází při využívání služeb poskytovatele internetového připojení – odvolatelky.“¹⁴⁶ Odpůrkyně se domáhala uložení povinnosti zajištění ukončení porušování práva ze strany odvolatelky. Konkrétně mělo dojít ke znemožnění odesílání a přijímání elektronických souborů prostřednictvím programu *peer to peer*, které obsahují hudební dílo, jež je repertoárem odpůrkyně.

„Položená předběžná otázka směřovala k určení, zda soudní zákaz v podobě zvažované předkládajícím soudem je v souladu s právem EU,

¹⁴⁵ Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

¹⁴⁶ Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

tedy konkrétně se směrnicemi 2001/29/ES a 2004/48/ES, ve spojení se směrnicemi 95/46/ES, 2000/31/ES, 2002/58/ES.“¹⁴⁷

Česká republika se k této položené předběžné otázce vyjádřila prostřednictvím vládního zmocněnce na ústním jednání, které proběhlo dne 13. 1. 2011 a které navázalo na předchozí písemné vyjádření. Dle názoru České republiky právo EU brání neomezené povinnosti, uložené soudem poskytovatelům internetového připojení, kontrolovat data přenášená prostřednictvím jejich sítí. Dále vládní zmocněnec uvedl, že filtraci a blokaci dat je zapotřebí monitoring, který je ale čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31/ES zakázán.

C-5/11 Donner

Pan Donner, německý občan, většinový vlastník zasilatelské společnosti se sídlem v Itálii, jenž byl zároveň jednatelem společnosti. Faktická činnost pana Donnera byla vykonávána z jeho bydliště v Německu. Spolupracoval s výrobcem, italskou společností, při prodeji a dodávce replik bytového zařízení v „tzv. stylu bauhausu“, které bylo chráněno autorským právem do Německa (naopak v Itálii v dané době takováto ochrana neexistovala nebo nebyla vynutitelná).

Zboží bylo nabízenou italskou firmou, a to prostřednictvím inzerátů, cílenou reklamní korespondencí a internetu, v němčině zákazníkům bydlícím v Německu, přičemž objednávky byly uskutečněny prostřednictvím objednávkového formuláře, faxem, e-mailem. Dle všeobecných podmínek si měli zákazníci vyzvednout předmětné zboží ve výdejním skladu v Itálii nebo prostřednictvím přepravní firmy. Italská společnost doporučovala společnost obžalovaného pana Donnera, který prostřednictvím propagačních materiálů uváděl, že zboží zákazník nabývá v Itálii, přičemž platba proběhne při převzetí na základě faktury, vystavené italskou společností přímo zákazníkům.

V rámci přepravy zboží řidiči obžalovaného zboží nejdříve vyzvedli a zaplatili italské společnosti kupní cenu, kterou pak při dodání zboží

¹⁴⁷ Zdroj: <http://www.isap.vlada.cz>

inkasovali od konkrétních zákazníků – objednatelů. Podstatou předběžné otázky je určení spáchání činu na základě přechodu vlastnického práva potažmo držby v rámci zásady teritoriality autorského práva. Součástí položené předběžné otázky je taktéž, zda německá úprava autorského práva představuje omezení volného pohybu zboží.

Česká republika se k položené předběžné otázce písemně vyjádřila prostřednictvím vládního zmocněnce ve spolupráci s ministerstvem průmyslu a obchodu a ministerstvem kultury dne 18. 4. 2011. Ve svých závěrech uvedla Česká republika, že daná omezení o volném pohybu zboží jsou odůvodnitelná ochranou práva duševního vlastnictví. V daném případě obě společnosti provozovaly svoji činnost záměrně s cílem obejít autorskoprávní ochranu a na základě toho zvýšit svůj zisk. Takovýto postup by tedy neměl požívat ochrany z titulu volného pohybu zboží.

C-457/11 až C-460/11 VG Wort a další (rozsudek čtvrtého senátu z 11. dubna 2013, GA Sharpston)

Základem sporu mezi účastníky bylo, zda tiskárny a plotry¹⁴⁸ jsou rozmnožovací přístroje, na které se vztahuje autorskoprávní poplatek. Zásadní otázkou bylo, zda se použije čl. 5 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/29/EHS, dle které lze stanovit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování. „Členské státy mohou stanovit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování u rozmnoženin na papíře nebo jakémkoliv podobném nosiči, přičemž tyto rozmnoženiny vznikly použitím jakékoliv fotografické techniky nebo některým jiným procesem s podobnými účinky, s výjimkou hudebnin, za předpokladu, že nositelé práv získají spravedlivou odměnu.“¹⁴⁹

Při jednání, konaném dne 22. 10. 2012 byl vládním zmocněncem prezentován názor, že dle uvedeného článku směrnice mohou být zpoplatněny tiskárny. Důraz byl kladen především na pravomoc členských států posoudit danou věc při aplikaci výjimek či omezení dle směrnice 2001/29/EHS. Soudní dvůr uvedl, že unijní právo nebrání možnosti vybírat

¹⁴⁸ Přístroje k reprodukování grafického zobrazení

¹⁴⁹ Článek 5 odst. 2 písm. a) směrnice č. 2001/29/EHS

takovéto poplatky i za tiskárny, za předpokladu, že je dodrženo právo na rovné zacházení. Vyjádření České republiky je se závěry Soudního dvora částečně v souladu.

C-351/12 Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o. s. (OSA) vs. Léčebné lázně Mariánské Lázně, a. s.

Předběžnou otázku Soudnímu dvoru EU podal Krajský soud v Plzni, kdy podstatou položené předběžné otázky bylo, že rozhlasové a televizní přístroje na pokojích léčebného lázeňského ubytovacího zařízení poskytovaly přístup k vysílaným dílům. Dle směrnice 2001/29/EHS mají nositelé autorských práv k dílům výlučné právo udělit svolení k jejich sdělování veřejnosti a mají možnost požadovat zaplacení poplatku. Kolektivní správce autorských práv se domáhal, aby dotyčné zařízení platilo za takovéto sdělování veřejnosti autorskoprávní poplatek. Oproti tomu namítá léčebné lázeňské zařízení, že předmětná služba není sdělováním veřejnosti a dále podotýká, že český kolektivní správce porušuje jeho právo, vyplývající z unijních ustanovení o volném pohybu služeb uzavřít licenční smlouvu s kolektivním správcem z jiného členského státu. Namítá, že český kolektivní správce zneužívá svého dominantního postavení v tuzemsku účtováním nepřiměřeně vysokých odměn.

„Krajský soud v Plzni se táže, zda je předmětná služba „sdělováním veřejnosti“ ve smyslu směrnice 2001/29/EHS, zda jsou příslušná ustanovení uvedené směrnice dostatečně přesná a bezpodmínečná, aby bylo možné se jich dovolávat ve sporu mezi jednotlivci, a zda unijní právo brání členskému státu v tom, aby na svém území přiznal výlučná práva pouze jednomu kolektivnímu správci.“¹⁵⁰

Soudní dvůr EU ve svých závěrech uvedl, že čl. 3 odst. 1¹⁵¹ směrnice 2001/29/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, která vylučuje právo autorů udělit svolení k tomu,

¹⁵⁰ Zdroj: <http://curia.europa.eu>

¹⁵¹ Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.

aby lázeňské zařízení, které je podnikatelským subjektem, sdělovalo jejich díla prostřednictvím vědomého zpřístupnění signálu pomocí televizních nebo rozhlasových přijímačů na pokojích pacientů tohoto zařízení, nebo takovéto sdělování zakázat.

Dále uvádí, že čl. 3 dané směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že se jej kolektivní správce autorských práv nemůže dovolávat ve sporu mezi jednotlivci s cílem vyloučit použití právní úpravy členského státu, která je s tímto ustanovením v rozporu.

V neposlední řadě uvádí Soudní dvůr EU ve svých závěrech, že čl. 16 směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu, jakož i články 56 SFEU¹⁵² a 102 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, která výkon kolektivní správy autorských práv k určitým dílům na území tohoto státu vyhrazuje pouze jednomu kolektivnímu správci, a tím takovému uživateli brání ve využívání služeb poskytovaných správcem usazeným v jiném členském státě. Skutečnost, že výše zmíněný kolektivní správce autorských práv požaduje za své služby sazby, jež jsou podstatně vyšší než sazby uplatňované v jiných členských státech nebo že vyžaduje přemrštěné ceny bez přiměřeného poměru k hospodářské hodnotě poskytnutého plnění, je známkou dominantního postavení.¹⁵³

C – 170/12 Peter Pinckney vs. KDG Mediatech AG¹⁵⁴

Předmět podané předběžné otázky byl výklad čl. 5 bodu 3 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Otázka byla předložena v rámci sporu mezi P. Pinckneyem, s bydlištěm ve Francii (Toulouse) a KDG Mediatech společnostmi se sídlem v Rakousku, ve věci žaloby na náhradu škody z důvodu porušení majetkových autorských práv P. Pinckneye, kterého se měla dopustit společnost KDG Mediatech. P. Pinckney je autor, skladatel a interpret písní nahraných

¹⁵² Smlouva o fungování Evropské unie

¹⁵³ Zdroj: <http://curia.europa.eu>

¹⁵⁴ Zdroj: <http://curia.europa.eu>

skupinou Aubrey Small na gramofonové desce. Poté co zjistil, že jeho písně byly bez jeho povolení nahrány na disk CD vydaný společností KDG Mediatech a uvedeny na trh britskými společnostmi Crusoe nebo Elegy prostřednictvím internetových stránek dostupných z jeho bydliště ve Francii, podal dne 12. 10. 2006 žalobu proti společnosti KDG Mediatech k tribunal de grande instance de Toulouse. Strana žalovaná ovšem vznesla námitku nepřislusnosti francouzských soudů. Soud námitku zamítl s odůvodněním, že pokud žalobce mohl koupit předmětné disky ze svého bydliště ve Francii na internetové stránce, jež je přístupná francouzské veřejnosti, je tato skutečnost, která stačí k prokázání podstatné souvislosti mezi skutkovými okolnostmi a tvrzenou škodou, jež odůvodňuje příslusnost soudu, ke kterému byl předložen spor. Žalovaná podala proti rozsudku odvolání, dle jejího názoru jsou příslusné jedině soudy místa bydliště žalované, které se nachází v Rakousku, nebo soudy místa, kde došlo ke škodné události, tedy místo kde došlo k porušení práv, což je ve Spojeném království. Odvolací soud ve svém rozsudku vyloučil příslusnost tribunal de grande instance de Toulouse s odůvodněním, že sídlo odpůrkyně se nachází v Rakousku a místo, kde došlo ke škodné události, se nemůže nacházet ve Francii. Žalobce podal proti uvedenému rozsudku kasační opravný prostředek, kde se dovolával porušení čl. 5 bodu 3 nařízení. Žalobce tvrdil, že místně příslusné jsou francouzské soudy a že jeho žaloba byla zamítnuta neoprávněně.

Cour de cassation se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru předběžné otázky, které spočívaly zejména v tom, zda musí být čl. 5 bod 3 nařízení vykládán v tom smyslu, že soud, ke kterému byla podána žaloba, je v případě tvrzeného porušení autorských práv zaručených členským státem tohoto soudu, příslusný k projednání žaloby na náhradu škody podané autorem díla proti společnosti usazené v jiném členském státě, která předmětné dílo v tomto členském státě rozmnožila na nosiči, který byl dále prodáván společnostmi usazenými v třetím členském státě, a to prostřednictvím internetové stránky, která je přístupná v obvodu soudu, ke kterému byl předložen spor. Soudní dvůr k celé věci sdělil, že ustanovení nařízení musejí být vykládána autonomně s odkazem na jeho

systematiku a cíle – viz rozsudek ze dne 16. května 2013, Melzer, C-228/11, bod 22.¹⁵⁵

Soudní dvůr rozhodl takto: „Článek 5 bod 3 nařízení rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že v případě tvrzeného porušení majetkových autorských práv zaručených členským státem, v němž má sídlo soud, k němuž byla podána žaloba, je tento soud příslušný k projednání žaloby na náhradu škody podané autorem díla proti společnosti usazené v jiném členském státě, která uvedené dílo v tomto členském státě rozmnožila na hmotném nosiči, který je následně prodáván společnostmi usazenými v třetím členském státě prostřednictvím internetové stránky, jež je přípustná rovněž v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba. Uvedený soud je příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území členského státu, v němž se tento soud nachází.“¹⁵⁶

Eleonora Rosati se k uvedenému rozsudku vyjádřila tak, že „i když není pochyb o tom, že význam rozsudku by měl být určen široce, je otázkou, zda bylo dosud řečeno poslední slovo o příslušnosti v případech údajného porušení autorských práv on-line. Podobně jako další žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se filtrování (věc C-314/12 UPC Telekable Wien), není vyloučeno, že nové odkazy o příslušnosti soudů v on-line případech porušování autorských práv budou vzkvétat. Tomu může být důkazem další věc C-441/13 Pez Edjuduk v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce údajného porušení autorských práv on-line.“¹⁵⁷ „Znění rozsudku Soudního dvora Evropské unie může vypadat jako rozumný výklad nařízení Brusel I., nicméně to také ukazuje na nedostatky a praktické obtíže v rámci zásady teritoriality a v rámci zásady dematerializace děl a jejich on-line využívání a především může vést k protiprávnímu jednání.“¹⁵⁸

¹⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12 Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG.

¹⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12 Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG.

¹⁵⁷ Rosati, E. *Still on Pinckney: end of the story?* IPdigIT, 2013.

¹⁵⁸ Rosati, E. *Where to sue in a casa of alleged online copyright in fringement?* IPdigIT, 2013.

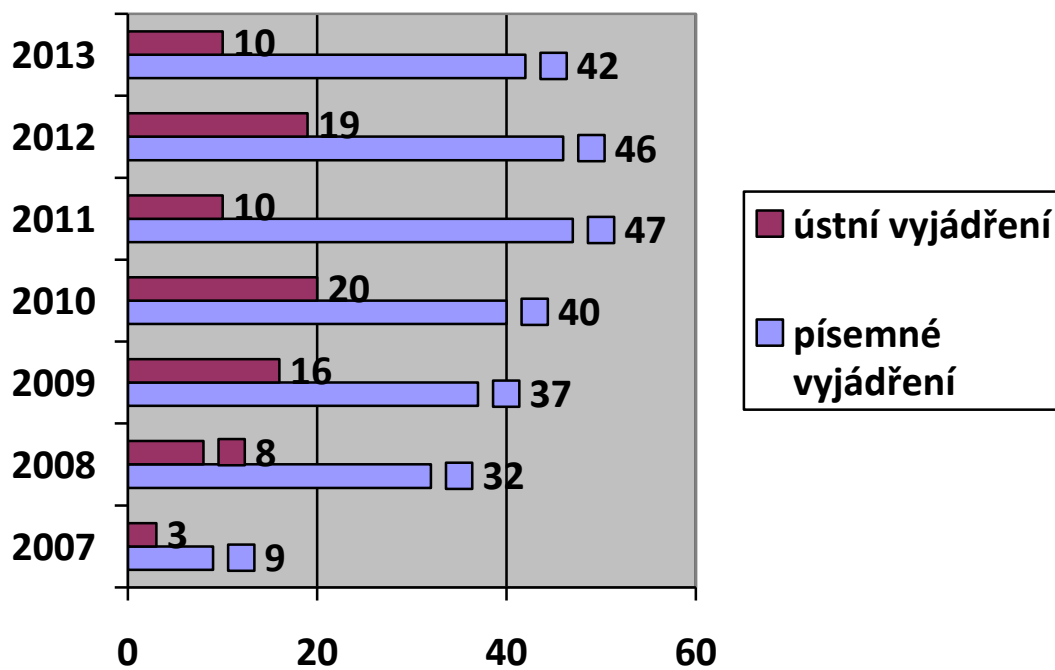
7. ANALÝZA PORUŠOVÁNÍ AUTORSKÉHO PRÁVA A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH

V první části této kapitoly je v souvislosti s předběžnými otázkami v této kapitole zpracováno několik grafů, a to zejména graf vyjadřující počet ústních a písemných vyjádření ČR v řízení o předběžné otázce v letech 2007 – 2013 (graf č. 1), soulad vyjádření ČR s rozhodnutím Soudního dvora EU v letech 2007 – 2013 (graf č. 2), soulad vyjádření ČR se stanovisky generálních advokátů v letech 2009 – 2013 (graf č. 3) a v neposlední řadě počet zahájených řízení v rámci podaných předběžných otázek v oblasti duševního vlastnictví v letech 2008 – 2013 (graf č. 4).

V druhé části této kapitoly je zpracovaná tematika z oblastí kriminality trestných činů porušení práv k ochranné známce a jiným označením, porušení chráněných průmyslových práv a porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. První (graf č. 5) analyzuje uvedené trestné činy v rámci celé ČR za období leden 2013 – červen 2014, počet zjištěných trestných činů, počet objasněných trestných činů a procento objasnění. Druhý (graf č. 6) vyjadřuje počet zjištěných TČ Porušení práv k ochranné známce a jiným označením za jednotlivé měsíce období leden 2013 – červen 2014 v rámci celé ČR. Třetí (graf č. 7) zpracovává počet zjištěných TČ Porušení chráněných průmyslových práv za jednotlivé měsíce období leden 2013 – červen 2014 v rámci celé ČR. Poslední (graf č. 8) představuje počet zjištěných TČ Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi za jednotlivé měsíce období leden 2013 – červen 2014 v rámci celé ČR.

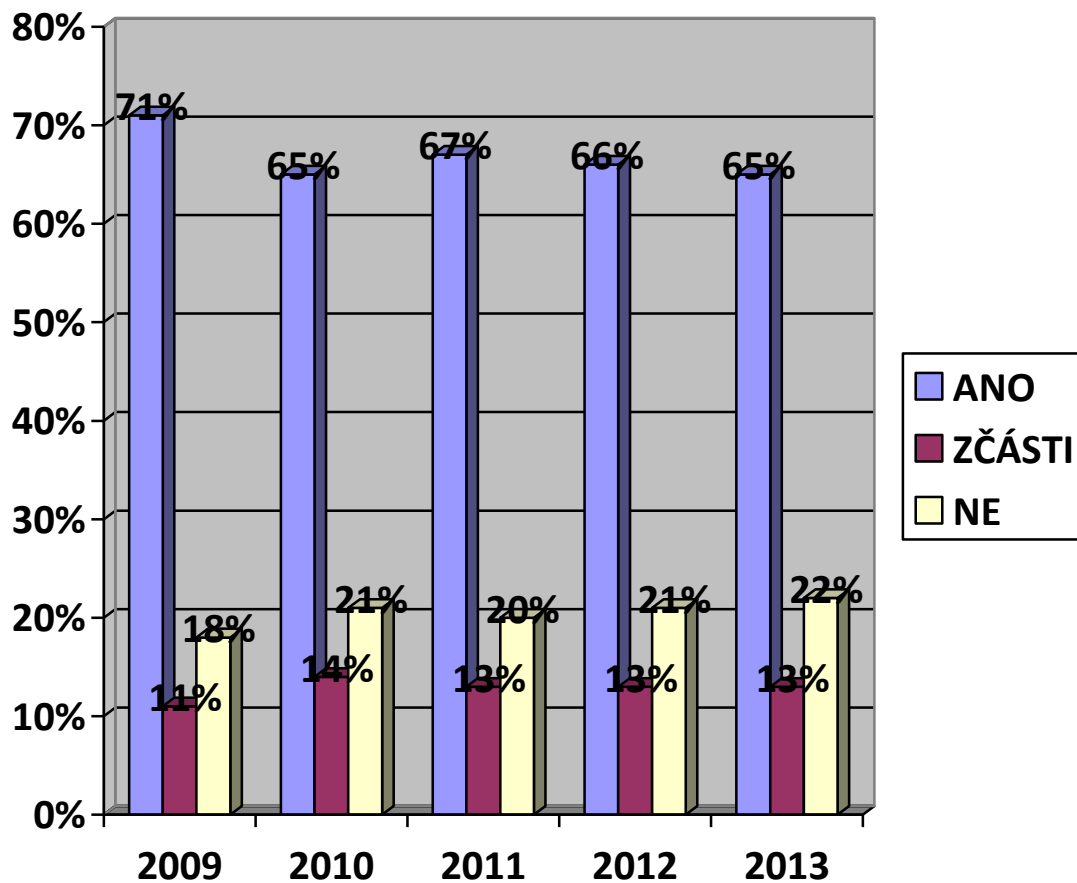
V závěru této kapitoly jsou zpracovány tabulky (č.1,2,3), které vyjadřují počet zjištěných, objasněných a procento objasnění výše uvedených trestných činů dle jednotlivých krajů ředitelství Policie ČR.

Graf č. 1: Přehled vyjádření ČR v řízení o předběžné otázce v letech 2007 – 2013.

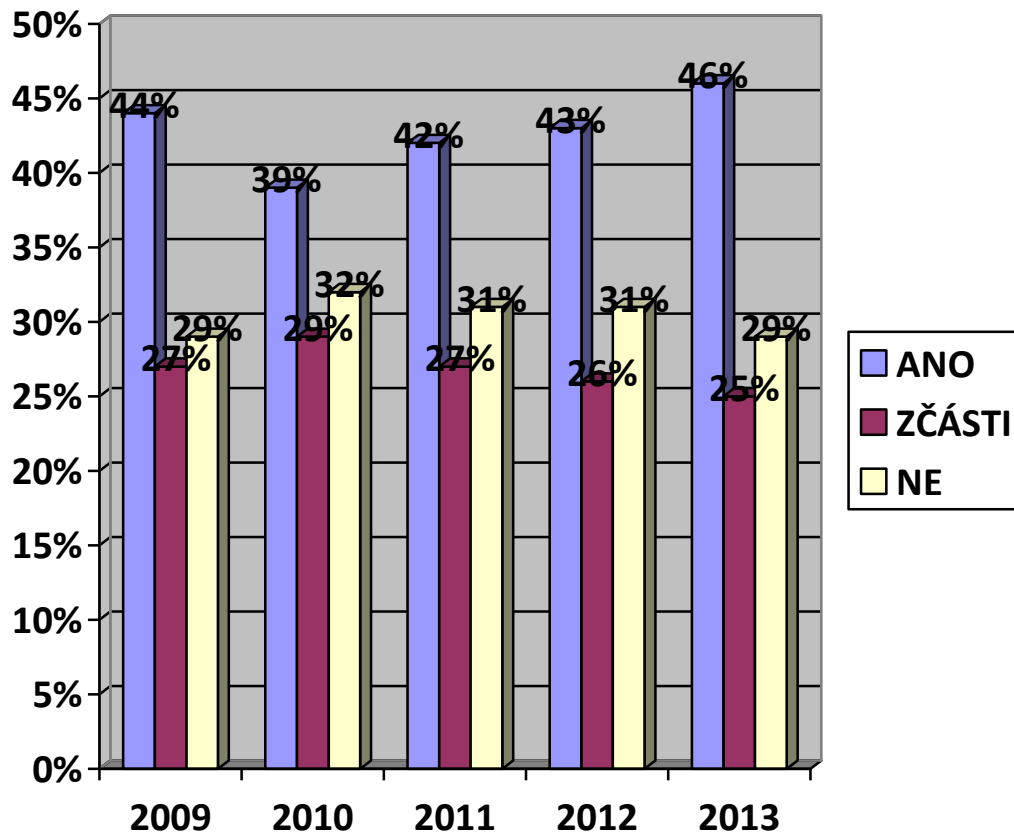
Zdroj: zpracováno autorkou na základě zpráv o činnosti vládního zmocněnce za roky 2007 – 2013.

Graf č. 2: Soulad vyjádření ČR s rozsudky Soudního dvora v letech 2009 – 2013.

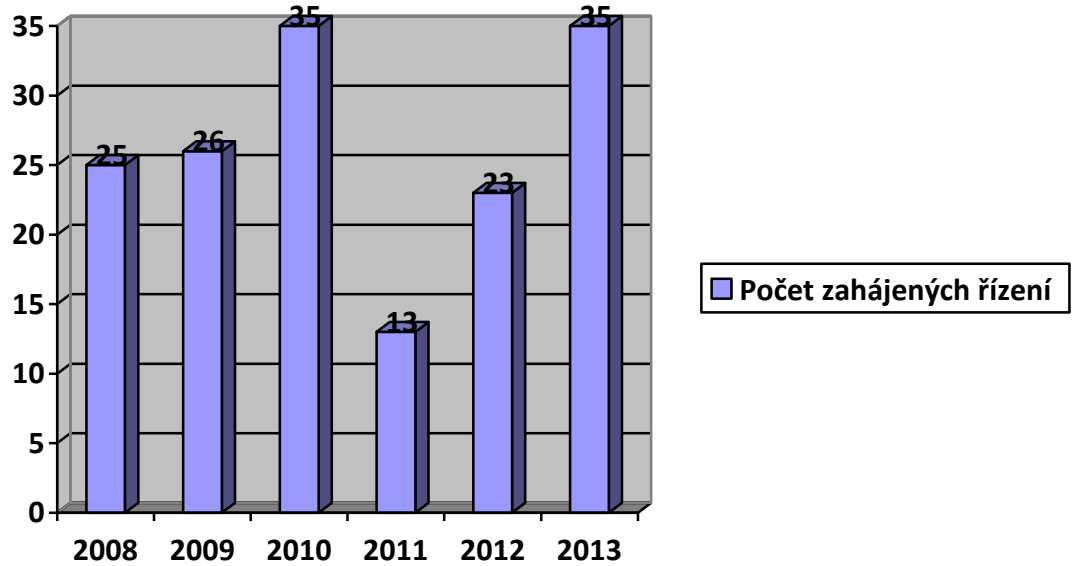
Zdroj: zpracováno autorkou na základě zpráv o činnosti vládního zmocněnce za roky 2009 – 2013.

Graf č. 3: Soulad vyjádření ČR se stanovisky generálních advokátů v letech 2009 – 2013.

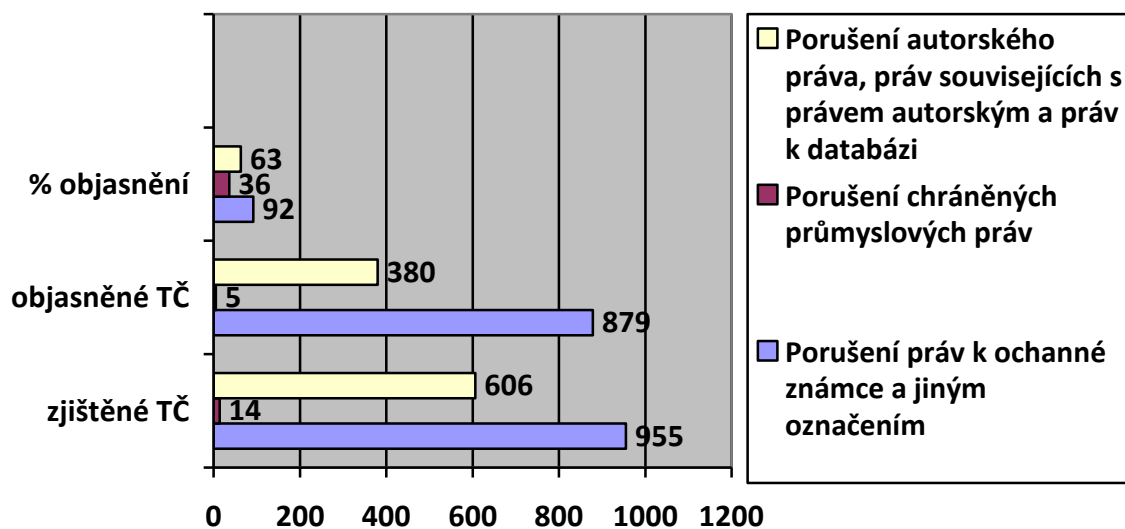
Zdroj: zpracováno autorkou na základě zpráv o činnosti vládního zmocněnce za roky 2009 – 2013.

Graf č. 4: Počet zahájených řízení v rámci podaných předběžných otázek v oblasti duševního vlastnictví v letech 2008 – 2013.

Zdroj: zpracováno autorkou na základě zpráv o činnosti vládního zmocněnce za roky 2008 – 2013.

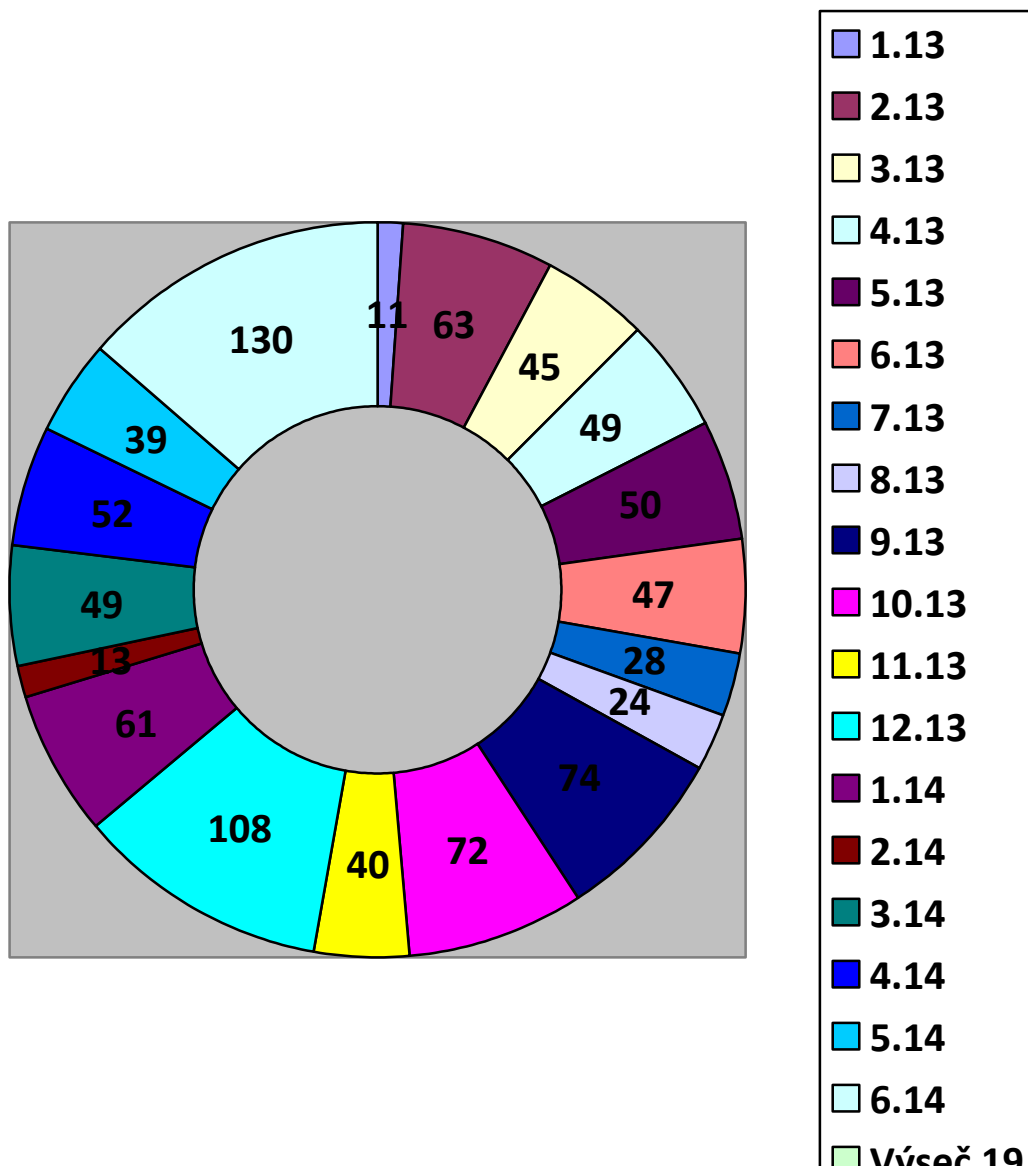
Graf č. 5: Počet zjištěných TČ, objasněných TČ a % objasnění v období leden 2013 – červen 2014 v rámci celé ČR.

Zdroj: zpracováno autorkou na základě internetového portálu mapakriminality.cz¹⁵⁹

¹⁵⁹ Zdroj: www.mapakriminality.cz

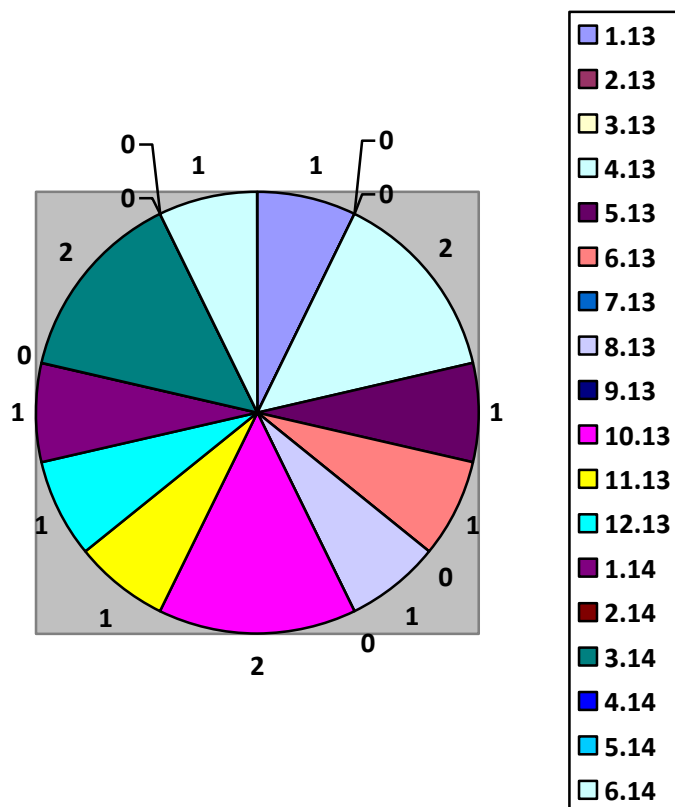
Graf č. 6: Počet zjištěných TČ Porušení práv k ochranné známce a jiným označením za období leden 2013 – červen 2014 v rámci celé ČR.

Zdroj: zpracováno autorkou na základě internetového portálu mapakriminality.cz¹⁶⁰

¹⁶⁰Zdroj: www.mapakriminality.cz

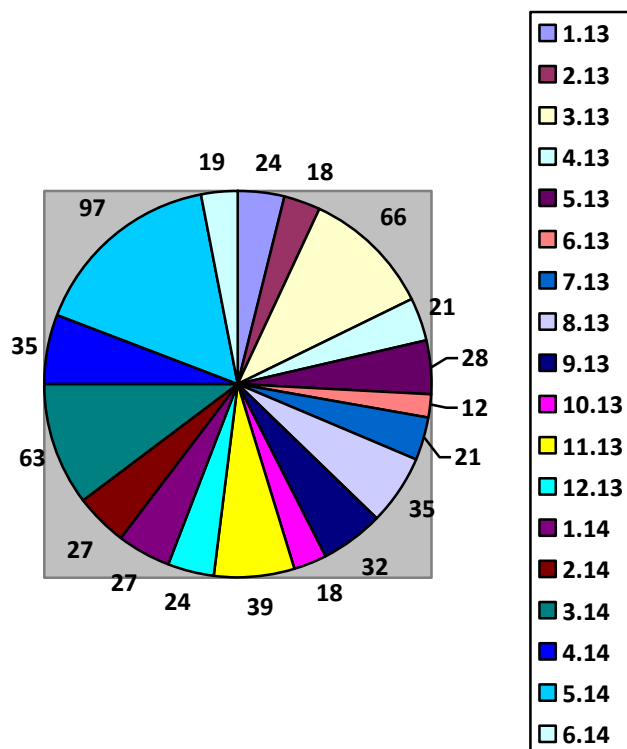
Graf č. 7: Počet zjištěných TČ Porušení chráněných průmyslových práv za období leden 2013 – červen 2014 v rámci celé ČR.

Zdroj: zpracováno autorkou na základě internetového portálu mapakriminality.cz¹⁶¹

¹⁶¹ Zdroj: www.mapakriminality.cz

Graf č. 8: Počet zjištěných TČ Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi za období leden 2013 – červen 2014 v rámci celé ČR.

Zdroj: zpracováno autorkou na základě internetového portálu mapakriminality.cz¹⁶²

¹⁶² Zdroj: www.mapakriminality.cz

Tabulka č. 1: Počet zjištěných, objasněných a % objasnění TČ Porušení práv k ochranné známce a jiným označením za období leden 2013 – červen 2014 v rámci krajů.

OBLAST	ZJIŠTĚNÉ TČ	OBJASNĚNÉ TČ	% OBJASNĚNÍ
<i>Hl. město Praha</i>	510	479	94
<i>Jihomoravský kraj</i>	286	271	95
<i>Jihočeský kraj</i>	15	15	100
<i>Karlovarský kraj</i>	11	8	73
<i>Kraj Vysočina</i>	7	6	86
<i>Královehradecký kr.</i>	2	1	50
<i>Liberecký kraj</i>	8	8	100
<i>Moravskoslezský kr.</i>	11	3	27
<i>Olomoucký kraj</i>	1	0	0
<i>Pardubický kraj</i>	48	43	90
<i>Plzeňský kraj</i>	27	23	85
<i>Středočeský kraj</i>	7	4	57
<i>Zlínský kraj</i>	8	6	75
<i>Ústecký kraj</i>	14	12	86

Zdroj: zpracováno autorkou na základě internetového portálu mapakriminality.cz

**Tabulka č. 2: Počet zjištěných, objasněných a % objasnění TČ
Porušení chráněných průmyslových práv za období leden 2013 –
červen 2014 v rámci krajů.**

OBLAST	ZJIŠTĚNÉ TČ	OBJASNĚNÉ TČ	% OBJASNĚNÍ
<i>Hl. město Praha</i>	2	1	50
<i>Jihomoravský kraj</i>	0	0	0
<i>Jihočeský kraj</i>	1	1	100
<i>Karlovarský kraj</i>	0	0	0
<i>Kraj Vysočina</i>	3	2	67
<i>Královehradecký kr.</i>	1	0	0
<i>Liberecký kraj</i>	1	0	0
<i>Moravskoslezský kr.</i>	2	0	0
<i>Olomoucký kraj</i>	0	0	0
<i>Pardubický kraj</i>	2	1	50
<i>Plzeňský kraj</i>	0	0	0
<i>Středočeský kraj</i>	0	0	0
<i>Zlínský kraj</i>	2	0	0
<i>Ústecký kraj</i>	0	0	0

Zdroj: zpracováno autorkou na základě internetového portálu
mapakriminality.cz

Tabulka č. 3: Počet zjištěných, objasněných a % objasnění TČ Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi za období leden 2013 – červen 2014 v rámci krajů.

OBLAST	ZJIŠTĚNÉ TČ	OBJASNĚNÉ TČ	% OBJASNĚNÍ
<i>Hl. město Praha</i>	86	27	31
<i>Jihomoravský kraj</i>	71	42	59
<i>Jihočeský kraj</i>	19	15	79
<i>Karlovarský kraj</i>	16	9	56
<i>Kraj Vysočina</i>	16	7	44
<i>Královéhradecký kr.</i>	13	6	46
<i>Liberecký kraj</i>	13	8	62
<i>Moravskoslezský kr.</i>	48	19	40
<i>Olomoucký kraj</i>	160	154	96
<i>Pardubický kraj</i>	36	26	72
<i>Plzeňský kraj</i>	33	24	73
<i>Středočeský kraj</i>	34	10	29
<i>Zlínský kraj</i>	17	4	24
<i>Ústecký kraj</i>	44	29	66

Zdroj: zpracováno autorkou na základě internetového portálu mapakriminality.cz

8. VYBRANÁ JUDIKATURA V OBLASTI AUTORSKÉHO PRÁVA V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE

Termín „judikatura“ představuje pravidla a zásady stanovená v rozhodnutích a stanoviscích soudů. Při rozhodování jednotlivých případů soudy provádí výklad práva, který se poté stává judikaturou. Judikatura je zveřejňována různými způsoby, zejména sbírky rozhodnutí, právní literatura a časopisy či právní databáze. Judikát v širším smyslu znamená soudní rozhodnutí a v užším smyslu pak rozhodnutí vyššího soudu, které má význam pro další rozhodování v obdobných věcech. Judikátem – z latinského *iudicare – soudit*, může být pouze rozhodnutí soudu.

Rozhodnutí a stanoviska soudů tedy poskytují výklad práva. Vliv judikatury je důležitý zvláště v oblastech, které nejsou pokryty psaným právem nebo jsou pokryty jen částečně. V některých zemích je judikatura hlavním pramenem práva a rozhodnutí vyšších soudů jsou považována za normativní.¹⁶³ Oproti tomu v některých zemích soudy nejsou judikaturou přísně vázány. Angloamerické právo je právní systém, který je založený na obecném právu. V angličtině se výraz *common law* používá jak pro celý právní systém, tak pro obecné právo, které je dnes jeho částí. Angloamerický právní systém přikládá obecnému právu váhu precedentu na základě toho, že by nebylo spravedlivé nakládat při různých příležitostech s obdobnými fakty různě. Jak již bylo řečeno výše, soubor precedentů se v angličtině nazývá *common law*, je závazný pro budoucí rozhodnutí. V případech, kdy se účastníci sporu nedohodnou na právní kvalifikaci, soud se bude řídit posledním precedenčním rozhodnutím příslušného soudu. V případě, že byl obdobný spor řešen v minulosti, má soud povinnost následovat logiku předchozího rozhodnutí, tento princip se nazývá *stare decisis*. Pokud soud shledá, že současný spor se v zásadních věcech liší od všech ostatních případů, má soudce pravomoc a povinnost precedent vytvořit. Takovéto rozhodnutí se poté stane „případem zakládající precedent“ (angl. *case of first impression*) a závazným pro budoucí případy.

¹⁶³ Předepisují pravidla, která by se měla, v některých případech která se musí použít při rozhodování podobných právních sporů. Jedná se o precedent, uplatňovaný např. ve Spojeném království.

Odhadem asi 2,3 miliardy lidí žije v zemích se systémem angloamerického práva, popřípadě je tento systém smíchán s evropskou kontinentální tradicí. Angloamerická kultura má svůj vznik ve středověké Anglii a zůstala zachována v mnoha zemích. Mezi země s angloamerickým systémem práva patří Indie, Pákistán, Spojené státy, Kanada s výjimkou provincie Québec (kde je systém směsí kontinentálního práva a angloamerického práva), Ghana, Malajsie, Austrálie, Honkong, Irsko, Nový Zéland, Kypr, Barbados, Jižní Afrika, Izrael a mnoho dalších.

V případě kontinentálního typu právní kultury rozhodnutí vyšších soudů nejsou formálně obecně závazná a vymahatelná, je založeno na normativních právních aktech – zákonech a jiných právních předpisech. Tyto jsou většinou písemně zaznamenány a v důsledku toho je vytvořena velmi propracovaná struktura zákonů. Právní akty jsou obecné a jsou spíše návodem, jak daný právní problém řešit. Tedy podobné či stejné kauzy mohou být tedy u různých soudů rozsouzeny rozdílně. Kontinentální právní systém je typický tím, že rozhodnutí soudů nejsou zdrojem obecně závazných pravidel. Právo kontinentální se inspirovalo právem římským a je pro něj typická dualita, tedy dělení na právo soukromé (právo občanské, obchodní, pracovní, rodinné a mezinárodní právo soukromé) a veřejné (právo ústavní, trestní, správní a právo procesní). Zásadní rozdíl je ve vzájemném postavení subjektů, zatímco v právu soukromém je rovnost stran, u práva veřejného je veřejný činitel v nadřazeném postavení s právem ukládat povinnosti. Kontinentální právo je rozšířeno především v Evropě, s výjimkou Anglie a Walesu, v Jižní Americe, v některých zemích Blízkého východu a Afriky. Kontinentální právní kultura pokrývá velmi rozsáhlou oblast, tudíž je dělíme na francouzské, rakouské, německé, švýcarské, skandinávské a latinskoamerické (dříve i sovětské). Každé z těchto jmenovaných vychází z jiných dokumentů a historických kořenů. Pro Českou republiku je zásadní právo rakouské a jako základní dokument zejména Všeobecný občanský zákoník – ABGB, Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch z roku 1811. Základy kontinentálního práva sahají do období 12. a 13. Století, kdy dochází především k formulování obecných právních principů a struktury samotného práva. Období 17. –

18. století bylo charakteristické usilováním o kodifikaci těchto právních norem. Zásadní roli při formulování kontinentálního právního systému měl francouzský občanský zákoník Civil Code z roku 1804.

Judikaturu Evropské unie rozvíjí zejména Soudní dvůr EU, který zajišťuje, aby docházelo k jednotnému výkladu a provádění práva ve všech členských státech EU. „Od založení Soudního dvora Evropské unie vynesly jeho tři soudy (Soudní dvůr, Tribunál, Soud pro veřejnou službu) přibližně 15 000 rozhodnutí. Judikatura, jež je datována od 17. června 1997, je dostupná ve všech úředních jazycích EU, a to prostřednictvím internetových stránek dvora.“¹⁶⁴

Databáze Soudního dvora Evropské unie obsahuje úplná znění rozsudků, usnesení soudů, stanoviska generálních advokátů a nařízení soudů EU. V databázi lze vyhledávat podle čísla věci, data, jména účastníků řízení apod. „K dalším významným databázím judikatury v rámci Evropské unie patří zejména **EUR-Lex** – první databáze EU, která obsahuje judikaturu ve všech úředních jazycích EU, a to včetně judikatury z období před 17. červnem 1997. **JURIFAST** – spravuje ji Sdružení státních rad a nejvyšších správních soudů EU. Obsahuje rozhodnutí o předběžné otázce Soudního dvora Evropské unie a příslušné předběžné otázky soudů členských států. Databáze je dostupná v angličtině a francouzštině.

JURE – databáze vytvořená Evropskou komisí, obsahující judikaturu o příslušnosti soudů v občanských a obchodních věcech a o uznání výkonu soudních rozhodnutí v jiném státě, než ve kterém byla rozhodnutí vynesena. Databáze obsahuje judikaturu o významných mezinárodních úmlouvách (Bernská úmluva, Luganská úmluva) a také judikaturu EU a členských států.“¹⁶⁵

„Především judikatura ESD a Komise ve věci soutěžního práva významně ovlivňuje realizaci práv duševního vlastnictví na společném trhu v EU, neboť zjednodušeně řečeno, stanoví mimo jiné meze výkonu práv duševního vlastnictví na společném trhu, aniž by práva duševního

¹⁶⁴ Zdroj: <https://e-justice.europa.eu/home.do>

¹⁶⁵ Zdroj: <https://e-justice.europa.eu/home.do>

vlastnictví nepřiměřeně omezoval efektivní soutěž. ESD postupně definuje a upřesňuje specifický obsah jednotlivých typů práv duševního vlastnictví. Z judikatury ESD lze vyvodit závěr, že dochází k rozsáhlé aplikaci ustanovení na ochranu hospodářské soutěže i na oblast práv duševního vlastnictví, přičemž v řadě případů je dáována svobodě soutěže přednost před výkonem práv duševního vlastnictví, což lze označit i za aktuální trend, jenž samozřejmě ovlivní i české nositele práv duševního vlastnictví.¹⁶⁶

V rámci této kapitoly bude uvedeno několik důležitých judikátů v rámci EU.

C – 005/08 Infopaq International (rozsudek ze dne 16. 7. 2009)

Základ sporu mezi žalovaným a žalobkyní je v porušování autorského práva, když žalobkyně bez souhlasu žalovaného skenovala novinové články za účelem jejich dalšího užití ve své podnikatelské činnosti, která spočívá v sledování obsahu deníků a vypracovávání článků a jejich přeposílání svým klientům. V rámci své činnosti tedy žalobkyně opakovaně vytvářela rozmnoženiny článků, a to: „1) skenováním tištěných novinových článků, tj. přeměna na TIFF soubor,¹⁶⁷ 2) převedení souboru TIFF do textového souboru, 3) ukládáním klíčových slov spolu s pěti předcházejícími a pěti následujícími slovy, 4) vytištěním jedenácti slov. Klíčovou otázkou u soudního sporu je, zda rozmnoženiny ad 3) a 4) spadají pod ochranu směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.“¹⁶⁸

Soudní dvůr konstatuje, že úkony, jež spočívají ve vyhotovení rozmnoženin ad 3) a 4) lze podřadit pod pojem „rozmnožování po částech“ ve smyslu článku 2 směrnice, pokud jsou tyto prvky, které byly převzaty, vyjádřením autorova vlastního duševního výtvoru. Soud ve svém odůvodnění poukázal na skutečnost, že směrnice 2001/29/ES

¹⁶⁶ Dobřichovský, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. ISBN 80-7201-467-6. s. 44.

¹⁶⁷ Přípona souboru .tiff, resp. .tif je zkratkou slov Tag Image File Format. Jedná se o grafický rastrový formát a neoficiální standard pro ukládání obrázků určených pro tisk. Soubory s příponou .tiff bývají výstupem skeneru nebo faxu.

¹⁶⁸ Zdroj: <https://isap.vlada.cz>

nenaznačuje, že by části díla podléhaly jinému režimu, než je režim, kterému podléhá dílo ve svém celku. Jednotlivé části jsou chráněny autorským právem, pokud jako takové přispívají k původnosti díla v jeho celku. Ovšem slova jako taková nepředstavují prvky, na něž se ochrana vztahuje. Na druhou stranu nelze s přihlédnutím k požadavku extenzivního výkladu rozsahu ochrany poskytnuté článkem 2 směrnice 2001/29/ES vyloučit, že některé jednotlivé věty nebo dokonce některé větné členy v dotčeném textu mohou čtenáři zprostředkovat původní povahu takové publikace (jako je článek z tisku) tím, že mu komunikují prvek, který je sám o sobě vyjádřením vlastního duševního výtvoru autora tohoto článku. Takové věty nebo větné členy tedy mohou být předmětem ochrany stanovené v čl. 2 písm. a) uvedené směrnice.¹⁶⁹

C – 518/08 Gala-Salvador Dalí et Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (rozsudek ze dne 15. 4. 2010)

Francouzské právo vyhrazuje přiznání práva na opětovný prodej díla dědicům umělce ze zákona, s vyloučením dědiců ze závěti. Dle čl. 6 směrnice 2001/84/ES o právu na opětovný prodej originálů uměleckého díla náleží autorská odměna po smrti autora díla nabyvatelům práv. Čl. 8 směrnice připouští ve vztahu k čl. 6 jisté výjimky, pokud jde o právo na opětovný prodej díla. Otázkou bylo, zda je předmětná úprava v souladu se směrnicí.

Soudní dvůr svým rozhodnutím došel k závěru, že úprava nezakládá rozpor se směrnicí. Členské státy mohou učinit vlastní legislativní volbu za účelem kategorií osob, v jejichž prospěch je určeno právo na opětovný prodej po smrti autora uměleckého díla. Směrnice má za cíl omezit odstranění narušení soutěžního prostředí v rámci vnitřního trhu, cílem směrnice není zasahování do oblasti dědického práva členských států.¹⁷⁰

¹⁶⁹ Zdroj: <https://isap.vlada.cz>

¹⁷⁰ Zdroj: <https://isap.vlada.cz>

C – 135/10 SCF *Consortio Fonografici* (rozsudek ze dne 15. 3. 2012)

Žalobce je osoba pověřená správou, výběrem a rozdělováním poplatků sdružených výrobců zvukových záznamů. Žalovaný má soukromou zubní ordinaci a jako kulisu šíří zvukové záznamy, na které se dle žalobce vztahují autorská práva. Žalobce je toho názoru, že takové jednání představuje sdělování veřejnosti ve smyslu italského zákona o právu autorském, jakožto i jednotného mezinárodního práva a práva Společenství. Žalovaný naopak konstatuje, že hudba v ordinaci byla šířena rozhlasovým vysíláním a nikoliv prostřednictvím použití nosiče, na němž by byl nahrán zvukový záznam, tudíž povinnost hradit odměnu za poslech rozhlasového vysílání nenese ten, kdo ho poslouchá, ale rozhlasová stanice. Dále je žalovaný toho názoru, že zubní ordinaci nelze považovat za veřejnou provozovnu dle italského zákona o autorském právu.

Soudní dvůr v této věci konstatoval, že Dohoda TRIPS a Smlouva WPPT byly podepsány a schváleny Unií a jsou tedy součástí unijního právního řádu. Římská úmluva není součástí unijního právního řádu, ale přesto vyvolává nepřímé účinky, a to vzhledem k tomu, že Unie je povinna neklást překážky závazkům, které mají členské státy podle této Úmluvy. Nicméně dle Soudního dvora se nemohou jednotlivci této Úmluvy, ale ani Dohody TRIPS či Smlouvy WPPT¹⁷¹ přímo dovolávat.

Pojem „sdělování veřejnosti“ musí být vykládán ve světle odpovídajících pojmů obsažených v těchto mezinárodních smlouvách. Soudní dvůr ve svém závěru konstatoval, že jednání zubního lékaře, který ve své ordinaci bezplatně nezávisle na vůli pacientů šíří zvukové záznamy, není „sdělováním veřejnosti“ ve smyslu čl. 8 odst. 2 směrnice 92/100/EHS. Hlavním důvodem je, že takovéto šíření není výdělečné povahy. V souvislosti s bezplatným šířením zvukových záznamů soudní dvůr připomněl např. rozsudek ve věci SGAE.

¹⁷¹ WIPO Performances and Phonograms Treaty - Dohoda Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT) z roku 1996

C – 461/10 Bonner Audio (rozsudek ze dne 19. 4. 2012)

V této věci jsou navrhovatelky držitelky výlučných práv k 27 knihám ve zvukovém formátu. Dle jejich názoru byla jejich práva porušena odpůrkyní tím, že umožnila sdílení těchto knih na serveru FTP. Odpůrkyně je poskytovatelkou internetového připojení a navrhovatelky se v rámci občanskoprávního řízení domáhají, aby jim poskytla podrobnosti týkající se IP adresy uživatele, ze které byly předmětné soubory pravděpodobně vloženy. Otázkou je, zda takovému poskytnutí, respektive vnitrostátní úpravě, která je přípouští, nebrání směrnice 2006/24/ES o uchování údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí.

Dle rozhodnutí Evropského soudního dvora, nebrání směrnice 2006/24/ES tomu, aby bylo poskytovateli internetové služby nařízeno za účelem určení konkrétního účastníka sdělení nositeli autorského práva nebo jeho zástupci informace o účastníkovi, kterému poskytovatel internetové služby přidělil konkrétní IP adresu, o níž je tvrzeno, že byla použita při porušení práv autora. „Uvedená směrnice se na situaci, která je předmětem řízení, vůbec nevztahuje. Soudní dvůr dále doplnil s ohledem na rozsudek ve věci C – 275/06 Promusicae, že směrnice 2002/58 a 2004/48 nebrání takovéto vnitrostátní úpravě v rozsahu, v němž tato úprava umožňuje vnitrostátnímu soudu, jemuž byl předložen návrh na nařízení sdělení osobních údajů, podaný aktivně legitimovanou osobou, poměřit v závislosti na okolnostech každého případu a s ohledem na požadavky vyplývající ze zásady proporcionality dotčené protichůdné zájmy, a sice ochranu práva duševního vlastnictví, jíž požívají nositelé autorského práva a ochranu osobních údajů, jíž požívá uživatel internetu.“¹⁷² Rozhodnutí Soudního dvora je zcela v souladu s písemným vyjádřením ČR.

„První měsíce roku 2014 byly poměrně bohaté na rozsudky Soudního dvora, které se týkaly autorského práva, zejména směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním

¹⁷² Zdroj: <https://isap.vlada.cz>

souvisejících v informační společnosti. Každý z těchto rozsudků posouvá judikaturu v autorskoprávní oblasti v určitém směru zase o *kus dál*.¹⁷³

C – 466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman a Pia Gadd vs. Retriever Sverige AB (rozsudek ze dne 13. 2. 2014)

Žalobci jsou novináři, pišící své novinové články, jež byly zveřejněny v novinách Göteborgs - Posten a na internetové stránce Göteborgs – Posten. Žalovaná společnost je provozovatelem internetové stránky, na které jsou zákazníkům dle jejich potřeb poskytovány seznamy internetových hypertextových odkazů na články zveřejněné na jiných internetových stránkách. Žalobci proto podali proti žalované společnosti žalobu na náhradu škody, která byla dle jejich názoru způsobena vložením hypertextových odkazů na články, jejichž jsou autory. Na internetové stránce Göteborgs – Posten byly jejich články volně přístupné.

Předkládající soud položil mimo jiné Soudnímu dvoru otázky, zda poskytuje-li jiná osoba než majitel autorského práva k určitému dílu na své internetové stránce hypertextový odkaz na toto dílo, jedná se o sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES a zda může členský stát přiznat širší ochranu výlučnému právu autorů tím, že stanoví, že „sdělování veřejnosti“ zahrnuje rozsáhlejší škálu jednání než výše uvedená směrnice.

„Soudní dvůr rozhodl, že uvádění hypertextových odkazů na internetových stránkách, které odkazují na volně dostupná díla na jiné internetové stránce, nepředstavuje „sdělování veřejnosti“ ve smyslu směrnice 2001/29/ES.“¹⁷⁴ Článek 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát mohl poskytnout větší ochranu nositelům autorského práva tím, že stanoví, že pojem „sdělování veřejnosti“ zahrnuje více úkonů, než uvádí toto ustanovení.¹⁷⁵

¹⁷³ *Judikatura Evropského soudního dvora*, 11. ročník, číslo 2/2014, zpracováno při využití Eur-Lex, vydává Wolters Kluwer, s. 246.

¹⁷⁴ *Judikatura Evropského soudního dvora*, 11. ročník, číslo 2/2014, zpracováno při využití Eur-Lex, vydává Wolters Kluwer, s. 246.

¹⁷⁵ Tamtéž s. 258.

C-311/14 P Longevity Health Inc., vs. OHIM (Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu) Usnesení soudního dvora ze dne 20. ledna 2015 (věc pře Tribunálem T-473/11)

Podaným kasačním prostředkem se Longevity Health Producta Inc., domáhal zrušení rozsudku Evropské unie, který zamítl její žalobu na zrušení rozhodnutí čtvrtého odvolacího senátu Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu ze dne 6. července 2011 (věc R 2345/2010-4) týkající se námitkového řízení mezi vedlejším účastníkem Weleda Trademark AG a Longevity Health Inc.

Podanému kasačnímu prostředku předcházelo podání přihlášky žalobkyně k zápisu ochranné známky Společenství, slovního označení „MENOCHRON“ u OHIM. Jednalo se o výrobky, pro které byl zápis požadován, a zejména do tříd 3 a 5 ve smyslu Niceské dohody o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek dne 15. června 1957 ve znění změn a doplňků. Proti podání přihlášky o zápis ochranné známky podala v roce 2007 Weleda Trademark AG námitky na základě článku 42 Nařízení Rady (ES) č. 40/94¹⁷⁶ Námitky byly založeny na starším slovním označení ochranné známky „MENODORON“, včetně určení zboží spadajících do tříd 3 a 5 ve smyslu Niceské dohody. Důvody uváděné na podporu námitek byly s odkazem na článek 8 odst. 1 b) a 5 nařízení č. 40/94. Námitkové oddělení OHIM vyhovělo svým rozhodnutím námitkám, proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání. Čtvrtý senát toto odvolání zamítl a to s ohledem na průměrné rozlišovací způsobilosti starší ochranné známky, identitu výrobku a podobnosti mezi označeními, vysokou vizuální perspektivu a průměrnou foneticky, rizika záměny ve smyslu článku 8 odst. 1 b) nařízení č. 40/94 nelze vyloučit.

Žalobkyně podala žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí, kde své odůvodnění opřela o jediný bod vycházející z porušení článku 8 odst. 1 b) nařízení 40/94. Žalobkyně poukazovala na zjevné fonetické rozdíly

¹⁷⁶ Nařízení Rady (ES) č. 40/94, resp. nařízení č. 207/2009 (účinné od 13. 4. 2009) obsahují úpravu vztahu ochranné známky Společenství a dřívějšího nezapsaného označení, a to v čl. 8 odst. 4 a v článku 53 odst. 2, 3 nařízení č. 40/94, resp. v článku 54 odst. 2, 3 nařízení č. 207/2009. Pro zjištění, zda se jedná o chráněné nezapsané označení ve smyslu nařízení je nutné použít vnitrostátní předpisy a zkoumat, zda jsou podle nich splněny podmínky článku 8 odst. 4 písm. a) a b) nařízení.

mezi dotčenými ochrannými známkami, kdy není možná záměna mezi nimi. Výslovnost značky má zásadní význam, takže vizuální podobnost ochranných známek je pouze vedlejší nebo dokonce ztrácí význam. Soud žalobu zamítl v plném rozsahu. Proto byl podán kasační opravný prostředek, kde bylo navrhováno zrušení napadeného rozsudku a uložení náhrady nákladů řízení. Ve svém kasačním opravném prostředku žalobkyně tvrdila, že nebyly brány v úvahu všechny relevantní skutečnosti, které byly předloženy, včetně tvrzení, že výslovnost je zcela zásadní a vizuální podobnost ochranných známek je sekundární, dokonce bezvýznamná.

Soudní dvůr (šestý senát) uvedl ve svém usnesení, že kasační opravný prostředek musí přesným způsobem uvádět kritizované části rozsudku, jehož zrušení je žádáno a právní argumenty, které konkrétně podporují tuto žádát.¹⁷⁷ Tyto požadavky opravný prostředek nesplňoval a odvolával se pouze na opakování nebo doslovné převzetí důvodů a argumentů, které byly již předloženy v návrzích podaných před tribunálem. Dále uvedl, že dle ustálené judikatury existence nebezpečí záměny v mysli veřejnosti musí být posuzována celkově, s přihlédnutím ke všem relevantním faktorům projednávaného případu. Existence podobnosti mezi ochrannými známkami byla založena v myslích relevantní veřejnosti a produkty vztahující se k ochranným známkám byly totožné, což vedlo k tomu, že rozdíly mezi ochrannými stránkami byly potlačeny. Za těchto okolností byl kasační opravný prostředek zamítnut jako částečně zjevně nepřípustný a zčásti zjevně neopodstatněný, tudíž byl zamítnut v plném rozsahu.¹⁷⁸

Ochrana poskytovaná ochranným známkám musí být vždy v rovnováze s obecnými zájmy, základními svobodami projevy a mít záruku nenarušené hospodářské soutěže, jak je uvedeno v Lisabonské smlouvě, Listině základních práv a Evropské úmluvě o lidských právech. Otázka ochranných známek je zvláštního významu, a to s ohledem na technologický, ekonomický a sociální vývoj ve spojení s rozmanitostí

¹⁷⁷ Viz článek 256 Smlouvy o fungování EU, 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské Unie, 168 odstavec 1 c) a 169 odstavec 2.

¹⁷⁸ Zdroj: Usnesení dvora ze dne 20. ledna 2015, dostupný v angličtině nebo francouzštině.

legitimních zájmů majitelů ochranných známek, spotřebitelů, soutěžitelů.¹⁷⁹

T – 434/12 Steiff vs. OHIM (Rozsudek Tribunálu pátého senátu ze dne 16. 1. 2014)

Žalobkyně Margarete Steiff podala žalobu proti žalovanému Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu. Žaloba byla podaná proti rozhodnutí odvolacího senátu OHIM ze dne 19. července 2012 (věc R 1692/2011-1), týkající se přihlášky zápisu označení, tvořeného připevněním etikety ve střední části ucha plyšového zvířete knoflíkem. V roce 2010 požádala žalobkyně OHIM o registraci poziční ochranné známky¹⁸⁰ na své výrobky medvědy, kteří jsou označeni tlačítkem, malou kovovou značkou, jakož i žlutým praporkem ve středu levého ucha. Byla tedy požadována registrace dvou polohových značek, etikety tkaniny a kovového knoflíku připojeného k uchu plyšové hračky. OHIM v roce 2010 žádost zamítl s odůvodněním, že přihlašované ochranné známky postrádají rozlišovací způsobilost, neumožní spotřebitelům rozpoznat obchodní původ výrobků. Toto rozhodnutí bylo v roce 2014 potvrzeno Tribunálem v Lucembursku.¹⁸¹

C-12/12 Colloseum Holding AG vs. Levi Strauss & Co. (Rozsudek Soudního dvora pátého senátu ze dne 18. dubna 2013)

Společnost Levi Strauss je majitelkou ochranné známky, která má v levém okraji horní kapsy červený obdélník obsahující slovní prvek „LEVI’S“. Dále je majitelkou barevné, červenomodré, obrazové ochranné známky a sestává se z červené obdélníkové etikety z textilního materiálu, která je všita a vyčnívá z vrchního levého švu zadní kapsy kalhoty, šortek nebo sukni. Švýcarská společnost Colloseum začala prodávat džíny s obdobným červeným štítkem, ale se svou vlastní značkou k němu

¹⁷⁹ *Recommendation on Measures to Safeguard Freedom of Expression and Undistorted Competition in EU Trade Mark Law*, dostupné na <http://ssrn.com>

¹⁸⁰ Poziční značka je složena ze dvou prvků, samotného a jeho pozice na označení výrobku.

¹⁸¹ Zdroj: Rozsudek Tribunálu ze dne 16. ledna 2014, věc T-434/12, dostupný v němčině nebo francouzštině.

připojené. Poté co byla společnost obviněna z porušení práv k ochranné známce Levi, Colloseum tvrdila, že značka představuje svou vlastní značku, dostatečně se lišící od Leviho ochranné známky. Dále Colloseum tvrdila, že společnost Levi nikdy nevyužila červené značky jako vlastní a toto bylo v rozporu s evropskými požadavky skutečného užívání značky dle Nařízení rady (ES) č. 40/94, čl. 15 odst. 1 – skutečné užívání.¹⁸² Společnost Levi tedy ztratila svá práva k ochranné známce – červené obdélníkové etiketě z textilního materiálu, nicméně Evropský soudní dvůr konstatoval, že červená značka tvoří nedílnou součást Leviho značky, a to i za předpokladu, kdy není užívána samostatně.

Scholz¹⁸³ si klade otázku, co odlišuje případ Levi od případu Steiff, proč se společnosti Levi Strauss podařilo získat polohovou značku pro červené etikety i bez loga společnosti k němu připojené, zatímco u případu Steiff tomu tak nebylo? Lze předpokládat, že spotřebitelé, kteří jsou schopni rozlišit džíny Levi od jiného druhu džínů a to díky červené obdélníkové značce či kartičce, jsou také schopni identifikovat medvěda Steiff pomocí žlutého štítku na uchu hračky? Ochranné známky mají umožnit spotřebitelům, potažmo společnosti odlišit své výrobky nebo služby od těch, které nabízí konkurence. Jejich význam je zaměřen hlavně na pomoc spotřebitelům k identifikaci produktů a odlišení od nich podobných. Ochranné známky mohou jaksi povzbudit podniky, aby investovaly do své značky, do kvality výrobků a služeb.¹⁸⁴ V kontextu těchto dvou výše uvedených případů se lze ptát, zda jsou dodržovány veškeré směrnice a nařízení? Lze dosáhnout jejích cílů?

C – 117/13 Technische Universität Darmstadt vs. Eugen Ulmer KG (Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014)

Technická universita v Darmstadtu spravovala regionální a univerzitní knihovnu. Byla vytvořena místa pro četbu knih v elektronické podobě, které měla knihovna ve svém knihovním fondu. Mezi těmito

¹⁸² Zdroj: Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. dubna 2013 ve věci C -12/12 Colloseum Holding AG vs Levi Strauss & Co.

¹⁸³ Eva – Maria Scholz doktorandka na Univeristé de catholique v Lovani.

¹⁸⁴ Zdroj: Scholz, E., M. *Positional trademarks – what makes them distinctive?* IPdigIT, 2014

knihami byla také učebnice, jež byla vydaná společností Ulmer. Knihovna tuto učebnici převedla do digitální podoby, aby byla zpřístupněna uživatelům k četbě knih v elektronické podobě. Uživatelé těchto knih si mohli dílo nebo jeho část vytisknout nebo uložit na flash disk a odnést si je v této podobě z knihovny. Universita nepřijala od vydavatelství jejich nabídku k zakoupení učebnic, které vydávají a jejich užívání v elektronické formě. Vydavatelství Ulmer se tedy obrátilo se svou žalobou na německé soudy, na základě podaného opravného prostředku („Revision“) Technické univerzity se věc dostala ke Spolkovému soudnímu dvoru.¹⁸⁵

„Soudní dvůr ve svém rozsudku odmítl tvrzení, že k vyloučení uplatnění čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice 2001/29/ES postačuje, aby nositel autorského práva nabídl veřejně přístupné knihovně „přiměřený“ návrh na uzavření licenční smlouvy nebo smlouvy o užívání díla, jejímž předmětem je např. užívání elektronické formy dotčených knih.“¹⁸⁶ V případě, že by pouhá nabídka byla postačující k vyloučení použití příslušného článku směrnice, byla by tato výjimka zbavena své podstaty či užitečného účinku. Omezení práv nositelů autorských práv vyplývající z čl. 5 odst. 3 písm. n) slouží zejména veřejnému zájmu souvisejícímu s podporou výzkumu a soukromého studia šíření znalostí. Pojem prodejní nebo licenční podmínky uvedený ve výše uvedeném článku směrnice je zapotřebí vykládat tak, že nositel autorských práv musí mít s uvedenou institucí smlouvu, která upřesňuje, specifikuje podmínky užívání předmětného díla.

„Soudní dvůr odmítl, že by se čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice 2001/29/ES mohl vztáhnout i na situace, kdy si uživatelé knihy zpřístupněné v elektronické podobě prostřednictvím technických zařízení ve veřejných knihovnách dále tisknou na papír nebo ukládají na flash disk. Tyto úkony, při kterých dochází k dalšímu rozmnožování daného díla, nelze totiž nijak podřadit pod akcesorické právo plynoucí z čl. 5 odst. 3 písm. n) ve spojení s čl. 5 odst. 2 písm. c) směrnice 2001/29/ES, jelikož

¹⁸⁵ Zdroj: Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 ve věci C-117/13 Technische Universität Darmstadt vs Eugen Ulmer KG

¹⁸⁶ *Judikatura Evropského soudního dvora*. 11. ročník, č. 4/2014, vydává Wolters Kluwer. s. 572 – 573.

nejsou nezbytné pro zpřístupnění díla, a to zvláště nejsou-li uskutečňovány samotnou knihovnou, ale uživateli technických zařízení z řad veřejnosti.¹⁸⁷ Umožnění tisku knih, které zdigitalizovala knihovna, na papír nebo jejich ukládání na flash disk v mezích a za podmínek směrnice 2001/29/ES, zejména pokud se jedná o odměnu připadající nositelům autorských práv, je na samotných členských státech.¹⁸⁸

¹⁸⁷ *Judikatura Evropského soudního dvora*. 11. ročník, č. 4/2014, vydává Wolters Kluwer. s. 574.

¹⁸⁸ Zdroj: Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září ve věci C-117/2013 Technische Universität Darmstadt vs Eugen Ulmer KG.

9. VYBRANÁ JUDIKATURA V OBLASTI AUTORSKÉHO PRÁVA V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY

Český právní řád je řazen do kontinentálního právního systému, který je charakteristický psanou formou, a soudní rozhodnutí jsou aktem aplikace práva. Judikáty nemají na rozdíl od precedentů normotvornou povahu a neplatí, že jsou soudy nižších stupňů formálně vázány při svém rozhodování judikaturou vyšších soudů.

„Přestože je soudce podle ústavy ČR vázán pouze zákonem, s ohledem na požadavek právní jistoty, nepochybně platí, i vázanost požadavky plynoucí z ústavního pořádku, zejména maximy právního státu. Lze tedy důvodně tvrdit, že z postulátu vázanosti soudce zákonem nevyplývá bezvýhradně absence vázanosti soudní judikaturou.“¹⁸⁹

Vzhledem k výše uvedenému nutno zmínit ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o sodech a soudcích, kde je řečeno, že Nejvyšší soud sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu. Není vyloučena ani možnost soudu se od ustálených rozhodnutí odchýlit.

„Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak. Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.“¹⁹⁰ Nález, kterým dochází z rušení právního předpisu, je pramenem práva a má stejnou právní sílu jako zákon. Ostatní nálezy mohou ve svém rozhodnutí obsahovat závazný výklad ústavních zákonů a mezinárodních smluv zaručujících základní lidská práva a svobody. V zákoně o ústavním soudu je upravena taktéž procedura sjednocování rozhodovací praxe jednotlivých senátů Ústavního soudu. Pokud jeden senát dojde k odlišnému názoru od dřívějšího rozhodnutí jiného senátu, rozhodne ve věci plénum.

¹⁸⁹ Hanuš, L. *Právní argumentace nebo svévole. Úvahy o právu a právní etice*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 93.

¹⁹⁰ Čl. 89 odst. 1, 2 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavní zákon

„Má-li právní názor Ústavního soudu vyslovený v nálezu, který se nevyhlašuje ve Sbírce zákonů, všeobecný význam, může Ústavní soud rozhodnout, že tento právní názor bude uveřejněn ve Sbírce zákonů. Nálezy Ústavního soudu vyhlášené ve Sbírce zákonů předává redakci Sbírky zákonů neprodleně po jejich písemném vyhotovení předseda Ústavního soudu.“¹⁹¹

„Nejvyšší soud a Nejvyšší správní osud mají zákonné zmocnění k vydávání sbírek judikatury. Nejvyšší soud vydává sbírku soudních rozhodnutí, Nejvyšší správní soud Sbírku rozhodnutí nejvyššího správního soudu. O publikaci určitého rozhodnutí rozhodují kolektivní orgány soudů (u Nejvyššího soudu kolegia a u Nejvyššího správního soudu plénum) a před hlasováním jsou rozhodnutí předkládána k vyjádření připomínkovým místům (soudům, Nejvyššímu státnímu zastupitelství, právnickým fakultám, některým ministerstvům apod.)“¹⁹² Cílem publikování a vydávání těchto rozhodnutí je sjednocení praxe v soustavě soudů, takto publikovaná rozhodnutí jsou bezprostředně závazná pouze pro rozhodnutí v konkrétní věci. Publikace judikatury taktéž přispívá k předvídatelnosti soudního rozhodování a k právní jistotě.

„Zákony, které upravují činnost nejvyšších soudů, obsahují právní nástroje ke sjednocení vlastní rozhodovací praxe daných soudů. Pokud by jeden senát dospěl k právnímu názoru, který by se odchyloval od dřívějšího rozhodnutí jiného senátu soudu, předloží záležitost speciálnímu velkému senátu, který ve věci závazně rozhodne.“¹⁹³

V českém právním řádu není judikatura vyšších soudů pro soudy nižších stupňů formálně závazná, nicméně nelze judikaturu zcela opomíjet. V případě dovodí-li soud nižšího stupně aplikovatelnost judikatury vyššího soudu, musí se soud nižšího stupně řídit právním názorem vysloveným v této judikatuře. Má-li soud nižšího stupně názor odlišný v obdobné věci od dřívější judikatury Nejvyššího soudu, může se od takovéto judikatury odchýlit, ale jen za předpokladu, že své rozhodnutí pečlivě zdůvodní, proč se neztotožňuje s právním názorem Nejvyššího

¹⁹¹ Ustanovení § 57 odst. 3, 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

¹⁹² Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Judikát>

¹⁹³ Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Judikát>

soudu, a uvede, z jakého důvodu nahrazuje dřívější závěr novým právním názorem.

„Ústavní soud připomíná, že již dříve judikoval (nález III. ÚS 470/97 Sb.n.u. sv.16, str. 203), že bezdůvodné opomenutí rozhodnutí Nejvyššího soudu může mít rysy jurisdikční libovůle. Vydáním rozhodnutí, jímž by byla bez jakékoliv argumentace odmítnuta konsolidovaná judikatura, lze označit jako vybočení z rámce pravidel řádného a spravedlivého procesu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť by došlo k odepření soudní ochrany v rozsahu, v jakém ji podle rozhodovací praxe Nejvyššího soudu bylo lze očekávat.“¹⁹⁴

K opomenutí užití relevantní judikatury se vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který ve svém rozsudku ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 7 Afs 205/2006 zaznamenal právní názor, že jakkoliv není krajský soud formálně vázán judikaturou Nejvyššího správního soudu, měl by při řešení právní otázky vzít v úvahu i relevantní judikaturu, dále stanovil, že i v případě, kdy by účastník řízení v předmětném podání na judikaturu Nejvyššího správního soudu neupozornil, měl ji krajský soud při své rozhodovací činnosti reflektovat.¹⁹⁵ Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud mají za úkol sjednocování judikatury, ale někdy soudy neplní svoji funkci a daný spor přejde k řešení věci v rámci Evropského soudního dvora.

V následující části bude uvedeno několik judikátů a taktéž dva nálezy Ústavního soudu, které autorka považuje za velmi podstatné ve věci autorského práva.

¹⁹⁴ Zdroj: Nález Ústavního soudu IV. ÚS 451/05 ze dne 17. července 2007

¹⁹⁵ Zdroj: Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 Afs 205/2006

Rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 3076/13 ze dne 15. dubna 2014

Stěžovatelka VELO CZ s.r.o. se ve své ústavní stížnosti domáhá zrušení soudního rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, a to zejména z důvodu porušení ustanovení čl. 2 odst. 3 a čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod, jakož i čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky.

Dle stěžovatelky došlo ze strany Krajského soudu v Hradci Králové k pochybení při interpretaci a aplikaci zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Dle názoru soudu měla stěžovatelka při svém podnikání zpřístupňovat zákazníkům – veřejnosti rozhlasové vysílání prostřednictvím rozhlasového přijímače, který byl umístěný v její provozovně, a užívat tak chráněná autorská díla, jež jsou spravována vedlejším účastníkem, a to bez uzavřené licenční smlouvy. Stěžovatelka je naopak toho názoru, že ve své provozovně neprovozovala žádné zařízení, prostřednictvím kterého by sdělovala autorská díla veřejnosti. Předmětné zařízení vlastnila a provozovala její zaměstnankyně pro svou vlastní potřebu při práci, kterou vykonávala v této provozovně. Stěžovatelka nadále zdůraznila, že z provozu zařízení nedosahovala žádného přímého nebo nepřímého hospodářského či obchodního prospěchu, tak jak předpokládá ustanovení § 30 odst. 1 autorského zákona. S ohledem na předmět podnikání – prodej jízdních kol a náhradních dílů, neměl provoz rozhlasového přijímače v této prodejně na jednání a chování zákazníků jakýkoliv vliv a nepřinášel stěžovatelce jakýkoliv prospěch.¹⁹⁶

V této věci se vedlejší účastník domáhal svou žalobou podanou u Krajského soudu v Hradci Králové na stěžovatelce zaplacení částky 2.093,20 Kč s příslušenstvím s odůvodněním, že stěžovatelka zpřístupňovala rozhlasové vysílání prostřednictvím rozhlasového přijímače svým zákazníkům, a tím se bezdůvodně obohatila, jelikož užívala autorská díla bez uzavřené licenční smlouvy.

V této věci nejprve rozhodl Krajský soud v Hradci Králové elektronickým platebním rozkazem, proti kterému podala stěžovatelka včasný odpor. Ve svém písemném závěrečném návrhu stěžovatelka

¹⁹⁶ Zdroj: Rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 3076/13 ze dne 15. 4. 2014

odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2277/2007 ze dne 22. 10. 2008, podle něhož ke zpřístupnění díla vysílaného rozhlasem nebo televizí nedochází samotným umístěním technicky způsobilého přístroje do prostor určených k poskytování určitých služeb, jeho připojením k elektrické síti apod., a sice ve vazbě na rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 7. 12. 2006, SGAE, C-306/5, bod 45, a v něm citovaný bod 27 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. Stěžovatelka také opětovně zdůraznila, že s ohledem na předmět jejího podnikání nemá případné rozhlasové vysílání provozované prodavačkou pro vlastní účely dopad na jednání a chování jejích zákazníků.¹⁹⁷ Po jednání rozhodl Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem, kterým žalobě v celém rozsahu vyhověl. V odůvodnění rozsudku stručně charakterizoval autorská práva, poukázal, že dle § 23 autorského zákona se provozováním rozhlasového či televizního vysílání díla rozumí zpřístupnění díla vysílaného rozhlasem či televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového a televizního vysílání.

Ústavní soud rozhodl, tak, že Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č.j. 29 EC 28/2012-50 ze dne 18. 7. 2013 se ruší. Soud dospěl k závěru, že podmínky pro jeho kasační zásah byly splněny. Byť jde o bagatelní spor, nelze přehlédnout, že stěžovatelkou rozporované rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové v otázce posouzení důvodnosti nároku je po právní i skutkové stránce založeno na nadmíru formalistické interpretaci a aplikaci zákonných ustanovení, na extrémním nesouladu právních závěrů se skutkovými zjištěními, na nedostatečném odůvodnění co do rozsahu reakce na stěžování argumenty a obranu stěžovatelky. Rozhodnutí soudu zjevně postrádá oporu v provedeném dokazování, z listinných důkazů založených ve spise jednoznačně plyne, že vedlejší účastník dokonce nebyl schopen identifikovat, zda šlo o rozhlasové či televizní vysílání, natož jaký přístroj měl být provozován.¹⁹⁸

¹⁹⁷ Zdroj: Rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 3076/13 ze dne 15. 4. 2014

¹⁹⁸ Tamtéž

Nutno také poznamenat, že stěžovatelka v řízení před Ústavním soudem taktéž předložila rozsudek stejného soudu, avšak jiného senátu, pod č. j. 50 EC 2/2013-81 ze dne 6. 9. 2013, kterým byla žaloba jiného kolektivního správce podaná proti jiné právnické osobě, týkající se obdobné skutkové a právní otázky, zamítnuta.

Ústavní soud ve svém rozhodnutí věnoval pozornost i závěrům Soudního dvora a to zejména bodům 97 a 98 rozsudku SCF (viz výše), jako je situace ve věci původního řízení, kdy zubní lékař, který šíří jakožto hudební kulisu zvukové záznamy za přítomnosti svých pacientů, nemůže ani důvodně očekávat, že pouze díky tomu šíření dojde k nárůstu počtu pacientů. Toto šíření tudíž nemůže mít samo o sobě dopad na příjmy tohoto zubního lékaře. Pacienti totiž navštěvují zubního lékaře pouze s cílem, aby se jim dostalo péče, přičemž šíření zvukových záznamů k poskytnutí zubní péče inherentně nepatří. Jejich přístup k některým zvukovým záznamům je pouze nahodilý a nezávislý na jejich přání, závisí na okamžiku jejich příchodu, jakož i na povaze ošetření, které je jim poskytnuto. Ačkoliv v této posuzované věci nejde o ordinaci lékaře, mají tyto závěry k projednávané věci relaci, když prodejna stěžovatelky je specializovaným obchodem, a i proto je nutno zkoumat, zda šíření zvukových záznamů k prodeji jízdnic kol v případě stěžovatelky inherentně patří, *expressis verbis*, zda veřejnost byla tím či oním způsobem vnímavá vůči provozování rádia prodavačkou zaměstnanou v dané prodejně stěžovatelky, tj. zda vysílání sloužila jako zvuková kulisa k nárůstu počtu jejích zákazníků.¹⁹⁹

¹⁹⁹ Zdroj: Rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 3076/13 ze dne 15. 4. 2014

Rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 69/06 ze dne 12. 10. 2006

Svou ústavní stížností napadl stěžovatel T. M. rozsudek Okresního soudu v Kroměříži a rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně, kterými byl stěžovatel shledán vinným trestným činem porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, přičemž dle § 24 odst. 1 trestního zákona bylo upuštěno od potrestání.

Stěžovatel pracoval od února roku 2003 jako provozovatel sportovního baru, ve kterém pouštěl televizi (zejména sportovní přenosy) a jako kulisu též rádio. Dospěl k názoru, že nebude platit poplatky autorským svazům, neboť dle jeho názoru jsou poplatky neoprávněné a v rozporu s dobrými mravy. K tomuto přesvědčení jej vedlo znění § 18 odst. 3 autorského zákona a dále názor, že poplatky již odvedly televizní a rozhlasové stanice a k dalšímu placení kolektivním správcům proto není důvod. Rovněž uvážil, že již řádně platí Českému rozhlasu a České televizi a další stanice po něm žádný poplatek nechtějí. V srpnu 2003 se do předmětné provozovny dostavil inspektor OSA, kdy jednal s přítomným spolumajitelem baru, který mu umožnil kontrolu, ale placení poplatků odmítl s tím, že je považuje za neoprávněné. Inspektor společnosti OSA proto podal na stěžovatele trestní oznámení pro trestný čin dle § 152 odst. 1 trestního zákona. V trestním řízení byl stěžovatel nejprve odsouzen trestním příkazem k peněžitému trestu 5.000,- Kč, proti němuž ale podal odpor. Rozsudkem okresního soudu byl obžaloby zproštěn. Ve svém odůvodnění okresní soud uvedl, že se sice stěžovatel dopustil skutku, ze kterého byl obviněn, nicméně nebylo prokázáno, že jednal v úmyslu přímém či nepřímém. V odvolacím řízení krajský soud potvrdil rozhodnutí soudu první instance, ale s odlišnou argumentací, kdy soud došel k názoru, že vůbec nešlo o sdělování díla veřejnosti dle ustanovení § 18 odst. 1 autorského zákona a nedošlo tedy k porušení jeho ustanovení. Nejvyšší soud v řízení o dovolání obě rozhodnutí nižších soudů svým usnesením zrušil. Ve svém odůvodnění dospěl k závěru, že umožnění sdělování autorských děl prostřednictvím rozhlasu nebo televize ze strany provozovatele bez uzavřené licenční smlouvy je jednáním porušujícím autorské právo. Zároveň konstatoval, že stěžovatel naplnil po stránce

formální i materiální znaky trestného činu dle ustanovení § 152 odst. 1 trestního zákona. Následně byl stěžovatel rozsudkem okresního soudu shledán vinným a odsouzen k peněžitému trestu ve výši 15.000,- Kč. Krajský soud rozsudkem zrušil výrok o trestu a rozhodl o upuštění od potrestání.²⁰⁰

K tvrzení, jež uváděl stěžovatel během trestního řízení, že platí Českému rozhlasu a České televizi a tyto stanice již uhradily poplatky držitelům autorských práv, uvedl ústavní soud, že autorské právo je založeno na principu, že právo autora na sdělování díla veřejnosti se nevyčerpává. Nelze tudíž přisvědčit stěžovatelu názoru, že se jedná o vícenásobnou a tedy nemorální platbu. Každý uživatel musí platit za své užití díla, ze kterého má hospodářský zisk. Ústavní soud nadále zdůraznil, že dle § 3 odst. 4 trestního zákona je stupeň nebezpečnosti činu pro společnost určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou.²⁰¹

Dle názoru Ústavního soudu neplatil stěžovatel autorskoprávní poplatky nejen z důvodu neznalosti autorského práva, ale věc bral jako jakousi formu protestu proti placení poplatků, které mylně pokládal za protiprávní a nemorální. Tento postoj byl stěžejním rysem celého případu a svědčil o nízké výši společenské nebezpečnosti činu a mohlo tedy připadat v úvahu posouzení této věci jako nepatrné ve smyslu § 3 odst. 2 trestního zákona či její řešení formou přestupkového řízení. I přesto dospěl Nejvyšší soud bez bližšího odůvodnění ke kategorickému závěru o naplnění formální i materiálních znaků trestného činu, kterým byly poté soudy nižších stupňů vázány. Dále zdůraznil, že trestní právo je nutno chápat jako právo, jehož prostředky mají a musejí být užívány jen tehdy, pokud užití jiných prostředků právního řádu nepřichází v úvahu nebo je zjevně neúčelné. Jinak řečeno, předmětná věc měla být řešena spíše prostředky soukromoprávními a při jejich nedostatečnosti teprve uplatnit sankce správní a v poslední řadě sankce trestní.

²⁰⁰ Zdroj: Rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 69/06 ze dne 12. 10. 2006

²⁰¹ Zdroj: Rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 69/06 ze dne 12. 10. 2006

Vzhledem k výše uvedenému rozhodl Ústavní soud, že Rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži ze dne 6. 9. 2005 č. j. 1 T 37/2005-220 a rozsudkem Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 8. 11. 2005 č. j. 6 To 317/2005-243 bylo zasaženo do stěžovatelova práva na soudní ochranu a spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Rovněž jimi došlo k porušení čl. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky, garantující rovnost občanů před zákonem. Proto se tato rozhodnutí ruší.²⁰²

Závěrem soud uvedl, že k ochraně autorského práva byly vytvořeny specializované subjekty, tedy kolektivní ochránci práv, mezi jejichž povinnosti patří vymáhání nároků vzniklých z neoprávněného užití autorského díla a je tudíž nepřípustné, aby se kolektivní správci zbavovali této svojí úlohy hájit práva autorů jejím přenesením na orgány činné v trestním řízení. Podání trestního oznámení nezbavuje kolektivní správce autorských práv domáhat se svých nároků občanskoprávní cestou.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 5 Tdo 1191/2007 ze dne 24. 10. 2007

„Rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. 1 T 11/2007, byl obviněný H. V. H. uznán vinným trestným činem porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu podle § 150 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se dopustil tím, že dne 9. 9. 2006 přepravoval po dálnici v nákladovém prostoru dodávkového motorového vozidla tov. Zn. Mercedes Sprinter 316 za účelem uvádění do oběhu nejméně 2645 párů sportovní obuvi vyrobených z různých materiálů a v různých kombinacích barev s neoprávněně označenými označeními, které jsou identické či zaměnitelně podobné se zapsanými ochrannými známkami Puma, registrovanými u

²⁰² Tamtéž

Světové organizace duševního vlastnictví, přestože od majitele ochranné známky neměl souhlas k jejich užití.²⁰³

Za výše uvedený trestný čin byl obviněný odsouzen k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 400 hodin a k peněžitému trestu ve výměře 100.000,- Kč a pro případ nevykonání peněžitého trestu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců. Poškozená společnost byla odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Trestní rozsudek napadl obviněný odvoláním, o němž rozhodl Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 6. 2007, sp. zn. 11 To 251/2007 tak, že napadený rozsudek zrušil ve výroku, kterým byl obviněnému uložen peněžitý trest (společně s náhradním trestem odnětí svobody, pro případ nevykonání peněžitého trestu), a rozhodl znovu tak, že obviněnému uložil peněžitý trest ve výši 30.000,- Kč a pro případ nevykonání peněžitého trestu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 3 týdnů.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, kde v odůvodnění uvedl, že předmětné zboží nebylo dodavatele, z převozu neoprávněně označeného zboží mu neplynul žádný majetkový prospěch, nebyl subjektem, který by se účastnil vztahu, v jehož rámci došlo k prodeji předmětného zboží či jeho směně, které by bylo možno považovat za uvedení zboží do oběhu.²⁰⁴ Obviněný je toho názoru, že právní kvalifikace trestného činu porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu je nesprávná. V jeho případě se jednalo jen o řízení dodávkového motorového vozidla, měla výhradně technický charakter, který nemá s nezákonným jednáním nic společného. Uvádění do oběhu nelze vykládat, tak, že kdokoliv přijde do oběhu s určitým zbožím a ví o jeho existenci, se dopustí předmětného trestného činu.

Nejvyšší soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí zjistil, že dovolání je důvodné. "Ten, kdo doveze, vyveze nebo uvede do oběhu

²⁰³ Zdroj: Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 5 Tdo 1191/2007 ze dne 24. 10. 2007

²⁰⁴ Zdroj: Rozhodnutí Nejvyššího ČR soudu 5 Tdo 1191/2007 ze dne 24. 10. 2007

výrobky nebo služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou snadno s ní zaměnitelnou se dopustí trestného činu porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu. Po subjektivní stránce je vyžadován úmysl, který se musí vztahovat i na pachatelovo vědomí, že se jedná o výrobky neoprávněně označené ochrannou známkou.“²⁰⁵

Nejvyšší soud nadále konstatoval, že za uvádění do oběhu ve smyslu platné a ustálené judikatury považuje také převod zboží od výrobce na velkoobchodníka, doprava takových výrobků do prodejny, neboť již tímto obíhá výrobek na trhu, kterým se míní nejen trh maloobchodní, ale i velkoobchodní. Nelze ale přehlédnout, že obviněný předmětné zboží pouze převážel, ale skutečnost, že obviněný vezl boty a celníkům řekl, že ve všech krabicích jsou stejné boty, nic nevyovídá o tom, že obviněný věděl, že předmětné boty jsou značkou neoprávněně označeny a že zboží směřuje k maloobchodnímu prodeji.

Nejvyšší soud uvedl, že soudy obou stupňů pochybily, když se dále již zjišťováním úmyslu ve vztahu k neoprávněnosti označení zákonem požadovaného a k uvádění do oběhu nezabývaly a považovaly věc za uzavřenou. Pochybení spočívá v nedostatku subjektivní stránky stran úmyslu ohledně neoprávněného označení a nelze opomenout další pochybení, jež spočívá v tvrzení soudu prvního stupně, že by bylo nelogické, aby obviněný nevěděl, co veze, přičemž dále prakticky uvedený úmysl obviněného dovedl ze skutečnosti, že takováto činnost vietnamských obchodníků je zcela obvyklá.²⁰⁶

Nejvyšší soud zhodnotil výše uvedené odůvodnění jako nedostačující a zcela odporující základním zásadám hodnocení důkazů v trestním řízení. Není možné odsoudit obviněného na základě konstatování, že obhajoba obviněného je nelogická a navíc, že určitého trestného činu se dopouští většina určité komunity, do které potažmo obviněný patří, a proto tak musí obviněný činit také.

²⁰⁵ § 150 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákoník

²⁰⁶ Zdroj: Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 5 Tdo 1191/2007 ze dne 24. 10. 2007

Vzhledem k výše uvedenému rozhodl Nejvyšší soud ČR tak, že zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2007, sp. zn. 11 To 251/2007, a rozsudek Okresního soudu v Benešově ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. 1 T 11/2007, dále se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud dále přikázal Okresnímu soud v Benešově, aby věc obviněného H. V. H v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, a to v souladu s vysloveným právním názorem Nejvyššího soudu.²⁰⁷

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 30 Cdo 376/2007 ze dne 20. 11. 2008

Žalobce se svou žalobou domáhal na žalované zaplacení částky 60.929,- Kč s příslušenstvím, s tím, že vytvořil v roce 2000 internetovou prezentaci mobilních telefonů, kterou považuje za počítačový program, který je chráněn autorským zákonem. Tuto prezentaci umístila jeho manželka na internetových stránkách s označením g. Ty, a neoprávněně užila na svých internetových stránkách. Žalobce uplatnil dle ustanovení § 40 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon nárok na vydání bezdůvodného obohacení, vzniklého užitím díla žalovanou bez potřebné licence.

Krajský soud v Hradci Králové žalobu v plném rozsahu zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Ve svém odůvodnění konstatoval, že za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Dílo musí být vyjádřeno v jakékoliv vnímatelné podobě. Jinak zákon definici počítačového programu nepodává. Pojem počítačového programu je definován v české technické normě tak, že jde o technickou mimoprávní definici algoritmu, programem se rozumí zápis algoritmu ve tvaru, který je schopen zpracovávat systém na zpracování údajů. Z hlediska autorskoprávního jde o literární ztvárnění postupu řešení problému. Od toho je zapotřebí odlišovat obrazová nebo zvukově obrazová ztvárnění vyjádřená ve

²⁰⁷ Tamtéž

vnímatelné podobě na obrazovce počítače. Dle soudu žalobce zaměňuje tyto dva pojmy, za počítačový program považuje zobrazení mobilních telefonů na internetových stránkách s doplněním technických údajů.²⁰⁸

Vrchní soud v Praze svým rozsudkem ze dne 11. 4. 2006 rozsudek krajského soudu v Hradci Králové potvrdil dle § 219 občanského soudního řádu a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Proti rozsudku Vrchního soud v Praze podal žalobce 22. 8. 2006 včasné dovolání, jeho přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Nejvyšší soud České republiky svým rozhodnutím ze dne 20. 11. 2008 rozhodl tak, že dovolání žalobce se odmítá, a žalobce má povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů dovolacího řízení.

Ve svém odůvodnění se ztotožnil s názorem Krajského soudu v Hradci Králové o definici díla, potažmo počítačového programu a databáze a zdůraznil, že jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně autorským zákonem se neuplatňují. Dále konstatuje, že napadené rozhodnutí a ustanovení autorského zákona vysvětlují důvody, proč byla žaloba shledána jako nedůvodná, když především nebylo zjištěno, že by žalobce byl autorem díla, které je chráněné autorským zákonem, přičemž obsah dovolání nepřinesl argumentaci, která by byla způsobilá tento závěr zpochybnit.

²⁰⁸ Zdroj: Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 30 Cdo 376/2007 ze dne 20. 11. 2008

10. DE LEGE FERENDA

Pojem *de lege ferenda*, tedy podle budoucího zákona, označuje námět pro přípravu nové právní úpravy, představy o právu, jaké by mělo do budoucna být, diskusi o její potřebnosti a smyslu, případně kritiku navrhovaných zákonů či jejich osnov.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů nabyt účinnosti dne 1. prosince 2000 a do současnosti prošel mnoha novelami, z nichž nejobsáhlejší byla novela č. 216/2006 Sb., s účinností od 22. května 2006, jež dokončila transpozici dvou směrnic ES (2001/29/ES, 2001/84/ES) a byla transponována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví. Další novelou byla novela č. 81/2005 Sb., která zavedla výjimku z výlučného práva autorů a nositelů práv souvisejících s právem autorským na provozování rozhlasového a televizního vysílání v hotelových pokojích. Taktéž zavedla výjimku z téhož práva při poskytování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních. Důležitou novelou byla novela č. 168/2008 Sb., kterou došlo k odstranění výše zmíněné výjimky z výlučného práva autorů a nositelů práv souvisejících s právem autorským na provozování rozhlasového a televizního vysílání v hotelových pokojích, což bylo v souvislosti s rozhodnutím Soudního dvora EU ve věci C-305/06 Rafael Hotels. Tato novela taktéž odstranila povinnost žadatele o oprávnění k výkonu kolektivní správy práv mít sídlo v České republice.

Poslední novela autorského zákona byla zveřejněna dne 23. 10. 2014 ve Sbírce zákonů pod č. 228/2014 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). K této poslední novelě se autorka vrátí na konci kapitoly.

V následující části budou nastíněné oblasti problematiky autorského práva v ČR a jejich možná úprava v budoucnu, v závěru kapitoly se bude autorka zabývat problematikou *de lege ferenda* v evropském autorském právu.

První oblastí je zajisté **nedostatky při kontrolní a sankční činnosti státní správy**. V první řadě dochází k jisté bagatelizaci zásahů do práva duševního vlastnictví a jeho podceňování např. oproti jiným protiprávním zásahům. Při vyšetřování trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví často dochází k odkládání věci ze strany orgánů trestných v činném řízení. V rámci přestupkového či správního řízení jsou ukládány či hrozí velmi nízké pokuty ve srovnání se zásahem do práv duševního vlastnictví či do průmyslových práv. V této oblasti by bylo zajisté významné uvažovat o zvýšení sankcí v přestupkovém a správním řízení, aby uložená sankce sloužila jako sankce odstrašující a také by mělo dojít k větší spolupráci mezi úřady a orgány činnými v trestním řízení, tak jak je tomu v ustanovení §§ 14, 15 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

„Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníckými a fyzickými osobami. V rámci spolupráce policie zejména upozorňuje orgány uvedené v § 14 na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak.“²⁰⁹ Mělo by v budoucnu docházet k sankcionováním všech porušení práv z duševního vlastnictví, a to formou pokut, pozastavení či dokonce zrušení podnikatelského oprávnění a zauvažovat nad vytvořením informačního systému pro evidenci protiprávní činnosti v oblasti duševního vlastnictví, umožňující rychlou a efektivní výměnu informací mezi kontrolními orgány.

Druhou oblastí je **stánkový prodej**, což je jaksi specifický problém současné společnosti. V první řadě chybí zákonná regulace, jež by byla zaměřená na stánkový prodej, jako tomu je např. ve Slovenské republice, která má od 1. 7. 1998 účinný zákon č. 178/1998 Z. z., o *podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach*. Tento zákon reguluje prodej produktů na tržnicích, stanoví odpovědnost správce pozemků, upravuje práva a povinnosti prodejců. V ČR v praxi dochází k mnohým problémům se samotnou identifikací prodávajících osob na

²⁰⁹ Ustanovení §§ 14, 15 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

tržištích, s jejich fyzickým dohledáním a se znalostí českého jazyka. Dochází sice k častým kontrolám ze strany ČOI na tržnicích, ovšem potrestání samotných prodejců je zásadním problémem. Obvyklým postupem kontrolního orgánu je zabavení samotného zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, ale často chybí činnost, která by směřovala k vypátrání samotného prodejce či dokonce organizátorů či spolupachatelů trestné činnosti. Takovýto postup nemůže ve svém důsledku vést k minimalizaci trestné činnosti. V této oblasti je dle mého názoru v první řadě zapotřebí zákonodárci přijmout zákon, který by upravoval stánkový prodej, došlo by k řádné registraci obchodníků, zjištění jejich sídla či bydliště, podmínkou by měla být taktéž znalost českého jazyka a taktéž by byl vyřešen problém místní příslušnosti daňového orgánu při vybírání daně. Dále by bylo na zvážení přijetí legislativního opatření, které by mělo za následek snížení počtu nelegálních rozmnoženin autorských děl (DVD, CD) a to zejména ve stánkových prodejkách či úplný zákaz prodeje disků DVD a CD jako jeho tomu např. u tabákových a alkoholických nápojů dle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

Třetím zásadním problémem jsou **nedostatky při soudním vymáhání práv** duševního vlastnictví. Problémem, který ale obecně platí pro soudní řízení v ČR je trvání soudního řízení. Např. při soudní ochraně práv z průmyslového vlastnictví je dána výlučná pravomoc Městskému soudu v Praze, což může jednotlivé vlastníky práva finančně zatěžovat, když jsou povinni svá práva uplatňovat v Praze, bez ohledu na jejich sídlo. V rámci soudního řízení chybí znalecký obor, popř. znalci, zaměřeni přímo na problematiku licencování práv z duševního vlastnictví pro účely náhrady škody. V současné době jsou při soudním sporu o výši náhrady škody a přiměřeného zadostiučinění (které se odvíjí od licenčních poplatků) oslovováni znalci z oboru ekonomika, popř. znalci oboru ceny a odhady nebo patenty a vynálezy. Dle mého názoru není takováto odbornost dostačující a má za následek snížení kvality znaleckých posudků.

Výše uvedená novela autorského zákona č. 228/2014 Sb., je zaměřena na řešení problémů A.) transpozice směrnice Evropského

parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících **a prodlužuje tak dobu trvání majetkových práv výkonných umělců k jejich uměleckým výkonům zaznamenaným na zvukové záznamy a majetkových práv výrobců zvukových záznamů k jejich záznamům z původních 50 let na 70 let.** Jako důvod tohoto posunu je uvedena tíživá situace čtených výkonných umělců, zvláště studiových hudebníků, kteří ve svém pozdním, postproduktivním věku přicházejí uplynutím stávající doby ochrany o významné příjmy z dosud populárních nahrávek, na jejichž vzniku se v mládí podíleli. K této situaci dochází vlivem prodlužující se průměrné délky života a zároveň stále častějšímu ožívání zájmu o starší nahrávky.²¹⁰ Z posunu z původních 50 let na 70 let budou profitovat zejména výkonní umělci, výrobci zvukových nahrávek, stát, ale také nositelé práv k dílům, zejména dědicové majetkových autorských práv po dříve zemřelém z autorů spojených děl (ochrana u hudebních děl s textem). V důsledku prodloužení ochrany autorského práva získají zejména umělci, kterým by již doba ochrany zanikla, pro aktivní mladé umělce platí tato změna spíše do budoucna. Další pozitivně dotčenou skupinou jsou tedy výrobci zvukových záznamů, tuzemské i zahraniční nahrávací společnosti a též stát, respektive „Státní fond kultury, jemuž případnou ty roční doplňkové odměny, náležející tzv. studiovým hudebníkům, které nebude možno po uplynutí promlčecí doby vyplatit příslušným nositelům práv, protože tito budou neznámí nebo nedohledatelní.“²¹¹

Naopak negativně dotčeni touto změnou budou uživatelé zvukových záznamů (restaurace, obchody, kina), vysílatelé (rozhlasové a televizní stanice), vydavatelé notových záznamů a kolektivní správci práv a dále všichni uživatelé, kteří užívají hudební díla s textem, ať již v rámci živého provozování (divadlo, koncerty), tak ti, kteří užívají zvukové záznamy s těmito díly. Tyto subjekty budou povinny platit licenční odměny i za dobu, kdy by dané nahrávky byly ve vztahu k právům výkonných

²¹⁰ Zdroj: Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 228/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

²¹¹ Tamtéž

umělců a výrobců již autorsky volné. Prodloužením doby trvání majetkových práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů k jejich zvukovým záznamům dojde nadále k dalšímu navýšení nákladů pro provozovatele restaurací, obchodů, kin, divadel a toto bude mít dopad na ceny v restauracích, obchodech, na ceny vstupenek do kina či na divadelní představení hudebně dramatických děl. Tedy negativní dopad má novela i na samotného spotřebitele.

Dle názoru autorky je doba trvání majetkových práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů k jejich zvukovým záznamům příliš dlouhá. Na jednu stranu plyne z doby trvání majetkových práv mnoho kladů pro samotné výkonné umělce či výrobce zvukových nahrávek, potažmo stát, ale v této situaci je zejména zapotřebí zohlednit subjekty, jež jsou prodloužením doby ochrany nejvíce postiženy a zaměřit se i na samotný koncový subjekt, který je takovouto změnou dotčen. Doba ochrany majetkových práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů k jejich zvukovým záznamům byla až do této novely stanovena zcela přiměřeně, dostatečně. Touto novelou dochází zejména k ekonomickému zatížení samotných uživatelů zvukových záznamů a dalších produktů, které z toho plynou.

Otázkou optimální délky ochrany autorského práva se zabýval ve svém článku i Paul Belleflame.²¹² Parlament EU v dubnu 2009 schválil prodloužení období délky autorskoprávní ochrany pro hudební nahrávky z 50 let na 70 let. Po tomto rozhodnutí následovala horlivá debata mezi hudebním průmyslem, který byl příznivcem tohoto rozšíření, neboť toto rozhodnutí rozšíří jeho tok příjmů z hudebního průmyslu a mezi oponenty této změny. Hlas oponentů byl částečně vyslyšen ještě před samotným schválením změny, kdy původní návrh Evropské komise byl zvýšit autorskoprávní ochranu z 50 let na 95 let.²¹³ Jako konečná verze byla schválena hranice autorskoprávní ochrany 70 let. Rozšíření doby autorskoprávní ochrany díla je motivováno záměrem uznat tvůrčí a umělecké příspěvky účinkujících poskytnutím ochrany po celý život. Je

²¹² Profesor ekonomie na Université catholique de Louvain v Belgii.

²¹³ Navrhované rozšíření na 95 let bylo navrženo tak, aby odpovídalo délce autorskoprávní ochrany v USA, jejíž platnost byla prodloužena v roce 1998 na základě zákona o autorských právech Copyright Term Extension Act.

zcela zřejmé, že za prodloužením autorských práv stojí dva velcí příznivci. Tím prvním jsou nahrávací společnosti, které budou i nadále mít příjmy z toho, že hrají písničky, druhým příznivcem jsou samotní umělci. Délka ochrany 50 let je naprosto optimální, ochrana nad tuto dobu je pouze v zájmu velkých firem či potenciálních dědiců autorského díla.²¹⁴

Většina propagátorů revize autorského práva se snaží prosadit zkrácení délky ochrany autorského práva, Rufus Pollock z University of Cambridge ovšem navrhuje dokonce zkrácení délky na dobu 15 – 25 let.²¹⁵

Dále výše uvedená novela autorského zákona č. 228/2014 Sb., je zaměřena na řešení problémů B.) transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl, jež ***zavádí společnou unijní definici osiřelého díla, pravidla pro vyhledávání nositelů práv, pravidla pro uznávání statusu osiřelého díla a zákonnou licenci pro užití osiřelých děl, pravidla pro ukončení statusu osiřelého díla.***²¹⁶

Platná právní úprava úpravu osiřelých děl výslovně neupravuje. Jedná se o chráněné dílo, u kterého není autor nebo nositel práva znám nebo se nedá dohledat (není známo jméno nebo kontaktní adresa apod.). Vzhledem k tomu, že pro užití díla je zapotřebí získat svolení autora nebo nositele práva udělené licenční smlouvou, v případě osiřelého díla nelze takovýto souhlas získat a dílo lze tedy užít jen způsoby, které umožňuje autorský zákon.

Tuto novelu naopak považuje autorka za přínosnou, neboť dojde k větší dostupnosti dosud nevyužitého kulturního i vědeckého díla. Budou užívána díla, která dosud mohla být využita pouze na základě tzv. zákonné licence, např. pro citace, pro užití knihovnamí, pro vystavování či pro zpravodajské účely apod. Novelou je odstraněna autorskoprávní překážka bránící institucím, jež spravují národní kulturní bohatství,

²¹⁴ Belleflamme P. *What is the optimal copyright length?* IPdigIT, 2010.

²¹⁵ Pollock, R. *Forever minus a day? Calculating optimal copyright term.* University of Cambridge, 2009.

²¹⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 228/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 121/200 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

digitalizovat osiřelá autorská díla a zvukové záznamy. Změny v případě osiřelého díla se dotknou zejména subjektů jako je DILIA či OOAS, které budou sloužit jako zdroj při dohledávání nositelů práv. Ministerstvo kultury bude mít novou povinnost při předávání informací o dohledávání nositelů práv, o osiřelých dílech a jejich dalšího užití. Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu (Office for Harmonization in the Internal Market) povede na základě čl. 3 odst. 6 směrnice 2012/28/EU jednotnou unijní on-line databázi osiřelých děl. Subjekty, jichž se dotkne zavedení zákonné licence pro užití osiřelých děl a záznamů jsou zejména knihovny, galerie, archivy, muzea a veřejnoprávní vysílatelé Česká televize a Český rozhlas. Tyto subjekty jsou povinny provádět vyhledávání a vedení záznamů a předávat informace v souvislosti s osiřelých dílem a osiřelým záznamem.

„Právo duševního vlastnictví je svou podstatou ve značném protikladu k základním zásadám ovládající společný trh v EU. Tento protiklad pak vede k přirozeným snahám o harmonizaci práv duševního vlastnictví za účelem zajištění fungování společného trhu.“²¹⁷ S harmonizací autorského práva v EU se taktéž pojí otázka střetu dvou výše zmíněných autorskoprávních koncepcí a vyvstává otázka, zda je harmonizace evropského práva vůbec reálná.

Autoři knihy *European Intellectual Property Law* hovoří o tom, že z historického pohledu byla autorským právem chráněna originální díla v oblasti literatury a umění, tento cíl ochrany byl později rozšířen na funkční a investiční předměty jako jsou počítačové programy a databáze. Toto se však změnilo se zavedením nového předmětu ochrany a příchodu nových komunikačních technologií jako je kabel, satelit a hlavně internet. Dle autorů je zcela jasné, že územní přístup k ochraně brání realizaci vnitřního trhu a požadovanému cíli harmonizační iniciativy. Autoři se zabývají otázkou sloučení harmonizačních iniciativ zahájených podle ESD, které sice byly omezeny na jednotlivé otázky, nicméně by mohly posloužit jako vzor pro jednotné autorské právo. Jako nejvýznamnější jsou opakovaně diskutovány předmět ochrany, podmínky ochrany, vlastnictví autorských práv, práva na sdělování veřejnosti, vyčerpání práva, doba

²¹⁷ Dobřichovský, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. ISBN 80-7201-467-6. s. 43

ochrany a technologická ochranná opatření. Dle autorů je zde možnost diskutovat o možnosti zavedení komunitárního autorského práva, které by mohlo vzniknout v důsledku nových pravomocí EU, stanovených v článku 118 Smlouvy o fungování EU.²¹⁸

Vzhledem k současným snahám o reformu autorského práva v Unii vyvstává řada otázek, které jsou dle názoru autorky zásadními v oblasti autorského práva EU.

V některých členských zemích EU je zapotřebí si autorské dílo zaregistrovat do centrálního registru, aby mohlo užívat ochrany dle autorského práva. Dle Bernské úmluvy tomu tak ve většině zemí není. Podobou k centrálnímu registru či databázi autorských děl by bylo např. širší využití existujících identifikátorů jako je ISBN nebo jiné alternativy jako např. britský <http://www.copyrighthub.co.uk/>, který zjednoduší proces získání svolení k použití díla autora. Umožňuje zjistit veškeré informace o autorských právech a poskytují informace o získání povolení k použití různých druhů médií. U takto zaregistrovaného díla je tedy vždy zcela jasný autor díla a také licence k nakládání s dílem. Ovšem v současnosti ve většině členských států EU je dílo chráněno i za předpokladu, že autor díla není dohledatelný, přičemž takováto ochrana může být proti veřejnému zájmu.

Dalším problémem je využití autorských práv cizině, tedy princip teritoriality. Princip teritoriality tedy znamená, že právo duševního vlastnictví je chráněno na území, kde je ochrana práva státem přiznána. Nositelé práv nemají v rámci celé EU jednotnou ochranu. Autorská práva jsou tedy získávána a vynucována v různých státech podle příslušné národní legislativy. V rámci dialogu „Licence pro Evropu“ jde o řešení otázky přeshraniční přenositelnosti. Poskytovatelé služeb mají zájem poskytovat své služby spotřebitelům po celé EU, nicméně distribuce obsahu je často omezena na jeden nebo několik členských států, a to z důvodu, že v jiném členském státě je z důvodu rozdílnosti ochrany autorského práva konkrétní služba blokována.²¹⁹ V této problematice sice

²¹⁸Zdroj: Kur, A., Dreier, T. *European Intellectual Property Law*. Published by Edward Elgar Publishing Limited, 2013. ISBN 9781848448797.

²¹⁹Zdroj: <http://ec.europa.eu/licences-for-europe-dialogue/>

došlo k jistému pokroku, ovšem problémy s přeshraničním poskytováním služeb nadále přetrvávají a je zde otázka, zda se nejedná o narušení svobodného unijního trhu.

Omezení a výjimky autorskoprávní ochrany dávají možnost užití děl a pro určité účely a v určitém rozsahu, a to bez svolení nositele práv. Výjimky jsou obsaženy v řadě směrnic, a to zejména ve směrnicích 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících, v informační společnosti dále směrnice 96/9/ES o právní ochraně databází, směrnice 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů a jiné. Výjimky obsažené v legislativě EU jsou kompletní a členské státy mají volbu převzít do svého práva jen některé z daných výjimek z autorskoprávní ochrany. Vzhledem k tomu může nastat situace, že je tak stejný druh využití autorského díla vykládán v různých zemích odlišně. Z výše uvedeného plyne, že i omezení a výjimky autorskoprávní ochrany se řídí principem teritoriality. V důsledku přeshraniční účinnosti omezení a výjimek souvisí i otázka náhrady újmy nositelů práv. Některé členské státy jsou povinny hradit újmu nositelům práv, která vznikla v důsledku omezení a výjimek autorskoprávní ochrany. Sjednocení regulace autorského práva na evropské úrovni by mohlo odstranit nejasnosti a dopomoci k právní jistotě.

V závěru této kapitoly si autorka pokládá otázku, zda by neměla být v rámci EU zavedena jednotná ochrana autorského práva a s tím související jednotný rámec pro vynucování autorských práv. I v této otázce proti sobě ovšem stojí dva znesvářené tábory, kdy jedni tvrdí, že by jednotná úprava zcela harmonizovala a nahradila tím příslušné národní legislativy, druhá skupina je toho názoru, že lze zajistit vyšší úroveň harmonizace s tím, že si jednotlivé členské státy ponechají jistou specifickou v národních úpravách.

11. ZÁVĚR

Duševním vlastnictvím se rozumí majetek nehmotné povahy, nehmotné statky, které jsou výsledkem tvůrčí činnosti lidí. Jedná se tedy o výsledky „originálních“ myšlenek námětů, návodů a řešení, výsledky tvorby, výzkumů a jiné činnosti, která jsou dostatečně originální, aby výsledky byly chráněny autorským zákonem.

Hodnota samotných práv k duševnímu vlastnictví je ve většině případů hůře určitelná, než je tomu u fyzického majetku. Závisí na míře jeho dalšího využití a přínosu pro jedince či pro společnost.

Základním problémem je, že porušování autorských práv není většinou společností vnímáno jako něco závažného, alarmujícího, ale spíše jako něco, co se prostě děje, je to běžné a pochopitelné. V rámci porušování autorského práva je ve většině případů medializováno zejména porušování ochranné známky. Jiné druhy porušování autorského práva a práv souvisejících nejsou společností příliš známé či povědomé.

Autorská práva jsou porušována třetími osobami, ale taktéž jinými autory, kteří si osobují či přivlastňují práva jiných autorů nebo do nich zasahují, buď vědomě, nebo nevědomě. K porušování autorských práv a práv souvisejících s právem autorským dochází zpravidla za účelem hospodářského či obchodního prospěchu a zisku. Poškozeným je nositel práva ke konkrétnímu díku, spotřebitel, ale i celá společnost, kdy je černým trhem snižován legální zisk, ze kterého jsou odváděny daně.

Hlavním pramenem autorského práva a práv souvisejících je zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Tento právní předpis prošel mnohými novelami, z nichž poslední byla zveřejněna dne 23. 10. 2014 ve Sbírce zákonů pod č. 228/2014 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Nicméně ani tato novela nepřinesla důsledné odstranění nedostatků, které je třeba učinit v rámci autorského práva a práv souvisejících. Zejména došlo k prodloužení doby trvání majetkových práv výkonných umělců

k jejich uměleckým výkonům zaznamenaným na zvukové záznamy a majetkových práv výrobců zvukových záznamů k jejich záznamům z původních 50 let na 70 let. Zaujetí stanoviska k této změně je zapotřebí chápat ze dvou rovin, a to z roviny pozitivně ovlivněných touto změnou a z roviny negativně ovlivněných touto změnou. Dle názoru autorky je doba trvání majetkových práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů k jejich zvukovým záznamům příliš dlouhá. Doba ochrany majetkových práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů k jejich zvukovým záznamům byla až do této novely stanovena zcela přiměřeně a dostatečně. Druhou změnou, kterou přinesla samotná novela, je problematika osiřelých děl. Je zavedena společná unijní definice osiřelého díla, pravidla pro vyhledávání nositelů práv, pravidla pro uznání statusu osiřelého díla a zákonnou licenci pro užití osiřelých děl a v neposlední řadě pravidla pro ukončení statusu osiřelého díla. Tuto novelu naopak považuje autorka za přínosnou, neboť dojde k větší dostupnosti dosud nevyužitého kulturního i vědeckého díla. Budou užívána díla, která dosud mohla být využita pouze na základě tzv. zákonné licence, např. pro citace, pro užití knihovnami, pro vystavování či pro zpravodajské účely apod.

V rámci kapitoly *de lege ferenda* jsou autorkou navrhovány možné úpravy práva duševního vlastnictví do budoucna, a to v prostředí České republiky, ale i v rámci práva Evropské unie.

SEZNAM ZKRATEK

Autorský zákon – zákon č. 121/200 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů

Lisabonská dohoda – Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958, revidovaná ve Stockholmu dne 14. července 1967, zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 67/1975 Sb., ve znění vyhlášky 79/1985 Sb.

NOZ – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

OSŘ – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

SŘS – Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

Přestupkový zákon – Zákon č. 2000/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Správní řád – Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Trestní zákoník – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Trestní řád – Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

ČR – Česká republika

ESD – Evropský soudní dvůr

EU – Evropská unie

OHIM – Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu

Dohoda TRIPS – Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

SEU – Smlouva o Evropské unii

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

Soudní dvůr – Evropský soudní dvůr, respektive Soudní dvůr Evropské unie

WCT – Smlouva o Světové organizaci duševního vlastnictví o právu autorském

WPPT – Smlouva o Světové organizaci duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech

WIPO – Světová organizace duševního vlastnictví

Nařízení 40/94 – Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. Prosince 1993 o ochranné známce Společenství ve znění pozdějších nařízení

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Knižní díla a odborné články

- Belleflamme, P. *What is the copyright leght?* IPdigIT, 2010.
- Bělohávek, A. J., Černý, F., Jungwirthová, M., Klíma, P., Profeldová, T., Šrotová, E. *Nový občanský zákoník, Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy, včetně předpisů souvisejících.* Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8.
- Bobek, M., Komárek, J., Passer, J., Gillis, M. *Předběžná otázka v komunitárním právu.* Praha: Linde, 2005.
- Čermák, J. *Internet a autorské právo.* Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-295-9.
- Dobřichovský, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví.* Praha: Linde, a. s., 2004. ISBN 80-7201-467-6.
- Graner, Marie – Pierre F. States as Successful Litigants before the European Court of Justice: *Lessons from the 'Repeat – Players' of European Litigation.* Croatin Yearbook of European Law and Policy, č. 2, 2006.
- Hanuš, L. *Právní argumentace nebo svévole. Úvahy o právu a právní etice.* Praha: C. H. Beck, 2008.
- Hofbauer, K. *Duševní vlastnictví. Práva k nehmotným statkům – patenty, ochranné známky, autorské právo.* Ústí nad Labem: vydala Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Fakulta sociálně ekonomická, 1198. ISBN 80-7044-208-5.
- Chaloupková, H., Holý, P. *Autorský zákon, komentář 4. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-432-2.
- *Judikatura Evropského soudního dvora*, 8. ročník, č. 6/2011, vydává Wolters Kluwer
- *Judikatura Evropského soudního dvora*, 9. ročník, č. 3/2012, vydává Wolters Kluwer
- *Judikatura Evropského soudního dvora*, 11. ročník, č. 2/2014, vydává Wolters Kluwer.
- *Judikatura Evropského soudního dvora*, 11. Ročník, č. 4/2014, vydává Wolters Kluwer.
- Jurmanová Volemanová, V. *Digitální knihovny z pohledu autorského práva.* Brno: Masarykova univerzita v Brně, Fakulta filosofická, 2005. ISBN 80-210-3646-X.
- Knap, K., *Autorský zákon a předpisy související, komentář.* Praha: nakladatelství Linde, 1996. ISBN 80-7201-049-2.
- Komárek, J. *Průběh řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora.* Bulletin advokacie, 2005, č. 1, 2.

- Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křest'ánová, V. *Autorský zákon – Komentář a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-546-X.
- Kříž, J. a kolektiv. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010. ISBN 978-80-87146-41-5.
- Kříž, J. a kolektiv. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. ISBN 978-80-87146-41-5.
- Kur, A., Dreier, T. *European Intellectual Property Law*. Published by Edward Elgar Publishing Limited, 2013. ISBN 9781848448797.
- Madar, Z. a kolektiv. *Slovník českého práva*. Praha: Linde, 1995. ISBN 80-85647-62-1.
- Pollock, R. *Forever minus a day? Calculating optimal copyright term*. University of Cambridge, 2009.
- Rosati, E. *Still on Pinckney: end of the story?* IPdidIT, 2013.
- Rosati, E. *Where to sue in a case of alleged online copyright infringement?* IPdigIT, 2013.
- Scholz, E., M. *Positional trademarks – what makes them distinctive?* IPdigIT, 2014.
- Srstka, J. *Autorské právo v divadle*. Praha: vydala Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, 2006. ISBN 80-7331-066-X.
- Šulc, P., Bartoš, A. *Autorské právo v otázkách a odpovědích*. Havlíčkův Brod: nakladatelství Pierot, 2012. ISBN 978-80-7353-223-9.
- Telc, I. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: C. H. Beck, 1996. ISBN 80-7179-100-8.
- Telc, I. *Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním slova smyslu*. Právní rozhledy, 2011, č. 12.
- Telc, I. *Některé základní a obecné otázky nového českého autorského zákona (prvá část)*. Bulletin advokacie, 2001, č. 2, s.34.
- Tronečková, M. *Diplomová práce – České případy před ESD/SDEU*. Plzeň, 2011.
- Týč, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-631-8.

Zákony, právní předpisy, smlouvy a jiné právní dokumenty

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zákon č. 2/1996 Sb., zákon české národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky
- Zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústavní zákon
- Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví
- Vládní návrh zákona, sněmovní tisk 70/0
- Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, vydán pod č. 121/2000 Sb. v částce 36/2000 Sb. dne 12. 5. 2000
- Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, Sněmovní tisk 267/0, část č. 1/6 ze dne 18. 4. 2014
- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 228/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon
- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 8. září 1886

- Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a televizních a rozhlasových organizací, uzavřená v Římě 26. října 1961
- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS) uzavřená v rámci Dohody o Světové obchodní organizaci (WTO)
- Smlouva WIPO o právu autorském, Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech
- Směrnice 91/250/EHS, o právní ochraně počítačových programů
- Směrnice 92/100/EHS, o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem
- Směrnice 93/83/EHS, o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu
- Směrnice 93/98/EHS, o harmonizaci ochrany autorských práv a určitých práv souvisejících
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 96/9/ES, o právní ochraně databází
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2001/29/ES, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2001/84/ES, o právu na opětovný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví
- Nález Ústavního soudu IV. ÚS 451/05 ze dne 17. července 2007
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 Afs 205/2006 ze dne 19. prosince 2007
- Rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 69/06 ze dne 12. října 2006
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 5 Tdo 1191/2007 ze dne 24. října 2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 30 Cdo 376/2007 ze dne 20. listopadu 2008
- Rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 3076/13 ze dne 15. dubna 2014
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. října 2013 ve věci C-117/12 Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG
- Usnesení soudního dvora ze dne 20. ledna 2015 ve věci C-311/14 P Longevity Health Inc., vs. OHIM
- Rozsudek Tribunálu pátého senátu ze dne 16. ledna 2014 ve věci T-434/12 Steiff vs. OHIM

- Rozsudek soudního dvora ze dne 18. dubna 2013 ve věci Colloseum Holding AG vs. Levi Straus & Co.
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 ve věci C-117/2013 Technische Universität Darmstadt vs. Eugen Ulmer KG.

Elektronické zdroje

- <http://www.cpufilm.cz>
- <http://www.dusevni vlastnictvi.cz>
- <http://isap.vlada.cz>
- <http://www.nssoud.cz>
- <http://curia.europa.eu>
- <http://www.mapakriminality.cz>
- <http://e-justice.europa.eu>
- <http://upv.cz>
- <http://pravniradce.ihned.cz/prirucka>
- <http://www.osa.cz>
- <http://www.celnisprava.cz>
- <http://www.mkcr.cz>
- <http://cs.wikipedia.cz>
- <http://psp.cz>
- <http://www.senat.cz>
- <http://justice.cz>
- <http://eur-lex.europa.eu>
- <http://oaza.eu>
- <http://www.dilia.cz>
- <http://ec.europa.eu/licences-for-europe-dialogue>
- <http://www.copyrights.co.uk/>
- <http://ssrn.com>
- www.coi.cz

RESUMÉ

Intellectual property refers to any property of an immaterial nature, also referred to as an intangible asset. Intangible assets are the result of the creative activity of people. This results in "original" ideas or set of instructions and solutions to a process which justify that the results of research and other activities are sufficiently original to be protected by copyright law.

The value itself of intellectual property rights is in most cases the worth of the patent. To determine the worth, the physical property is valued once and then will depend on the extent of further use and benefit to the individual or to society in the future.

The basic problem is that copyright infringement is not usually perceived as something serious or alarming by society. It is rather regarded as something that is normal, or common and understandable. Within copyright piracy, in most cases, the infringement of the trade mark is the most mediatised in particular. Other types of copyright infringement and related rights are not familiar to many in society.

Copyrights are being violated by third parties, but also by other authors, who claim or appropriated other authors' work, either consciously or unconsciously. The violation of copyright and rights related to copyright usually occur for economic or commercial benefit and profit. The copyright violation affects not only the patent holder, the consumer of the product or service, but also society where the black market affects revenue, leading to shortage on tax revenues.

The main source of copyright and related rights is the law no. 121/2000 Coll., on Copyright and Related Rights copyright and amendments (Copyright Act). This legislation has undergone many amendments, the latest of which was published on 23th October 2014 in the Collection of Laws under no. 228/2014 Coll., amending Act no. 121/2000 Coll., On copyright, rights related to copyright and amending some laws (Copyright

Act). However, even this amendment failed to consistently eliminate the gaps that need to be eliminated under copyright and rights related.

In particular, there has been an extension of property rights of performers to their recorded artwork and property rights of producers to their recordings from 50 to 70 years. Taking a stand to this change should be understood from two standpoints, the standpoint of positively influenced by this change and from the standpoint of those who are influenced negatively. In author's opinion the duration of property rights of performers and producers to their recordings is too long.

The duration of property rights of performers and producers to their recordings was set absolutely adequately and sufficiently until this novel has been published. The questions of orphan work represent the second change brought by this novel.

Common Union definition of the orphan work has been introduced together with rules for searching of property owners, rules for recognition of orphan work status and legal license for use of orphan work and last but not least the rules for termination of orphan work status. On the contrary the author regards this novel as beneficial because so far not used cultural or scientific works will be more easily available. The work that so far could have been used only upon so called legal permission, for instance for quotation, by libraries, for exhibition or intelligence purposes etc. , will be used by public. Within the chapter *de lege ferenda* the author suggests possible modifications of intangible rights for the future within The Czech Republic and European Union legislation as well.

ABSTRAKT

Tato rigorózní práce se zabývá dosti širokým tématem právní prostředky ochrany práva autorského a práv souvisejících. Cílem této práce je představit formy porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským a jednotlivé možnosti ochrany před takovým porušováním.

V práci je poukazováno na nedostatky v oblasti autorských práv a návrhy možného řešení takových nedostatků. Pozornost je také věnována předběžným otázkám položených v rámci sporů z autorského práva a práv souvisejících. Rozsáhlá část je věnována aktuální judikatuře, jak v rámci ČR, tak i v rámci EU, kdy je taktéž poukázáno na rozdílná rozhodnutí v obdobných případech. V práci je taktéž zpracována analýza porušování autorských práv a práv souvisejících, soulad rozhodnutí soudního dvora EU, soulad vyjádření ČR se stanovisky generálních advokátů. Poslední část práce je využita ke zmínce o nedávné novele autorského zákona, ale také otázce harmonizace práva EU a snahám o reformu práva v Unii, a s tím souvisejícím otázkám.

Práce představuje ucelený pohled na otázku ochrany autorského práva, právní prostředky sloužící k takové ochraně a přehled nejvýznamnější judikatury v rámci daného tématu, byť se jedná o téma velmi široké.

ABSTRACT

This doctoral thesis deals with a quite wide theme – legal means of copyright protection and related rights. The objective of this work is to present forms of violation of copyright and copyright related rights and particular possibilities of protection from such violations.

Shortages in copyright are pointed out in the thesis together with proposals of possible solutions. Attention is also paid to preliminary questions asked within the frame of disputes of copyright and related rights. Its extensive part is dedicated to present practice of courts in the Czech Republic and within EU as well, when different resolutions in similar cases are pointed to. In the thesis there is also an analysis of violation of copyright and related rights, accordance of EU Law Court resolutions, and accordance of Czech expressions with general lawyers' standpoints. Final part of the thesis is used for comments to the last amendment of copyright and also to EU Law harmonisation and efforts to reform EU Law and related questions.

The thesis represents a general view of protection of copyright, legal means serving to such protection and summary of the most important practice of courts within the given theme frame, though it is a very wide theme.

KLÍČOVÁ SLOVA

autorské právo

ochrana autorského práva

nehmotné statky

výlučná osobnostní a majetková práva

pirátství

padělky

plagiátorství

KEY WORDS

copyright

copyright protection

intangible goods

exclusive personal and property rights

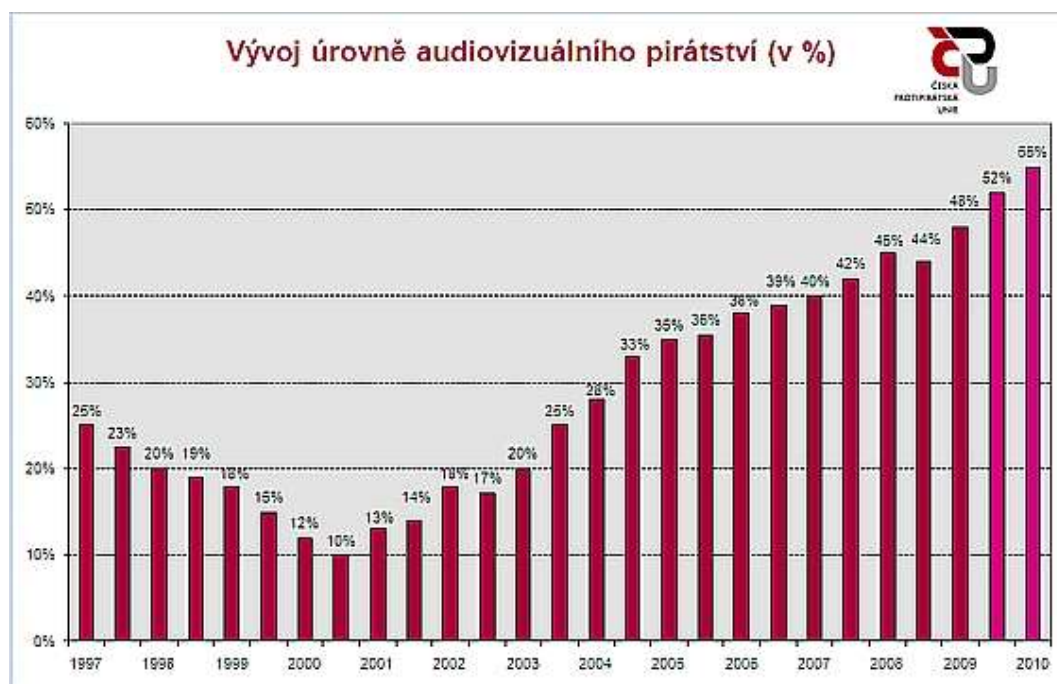
piracy

counterfeit

plagiarism

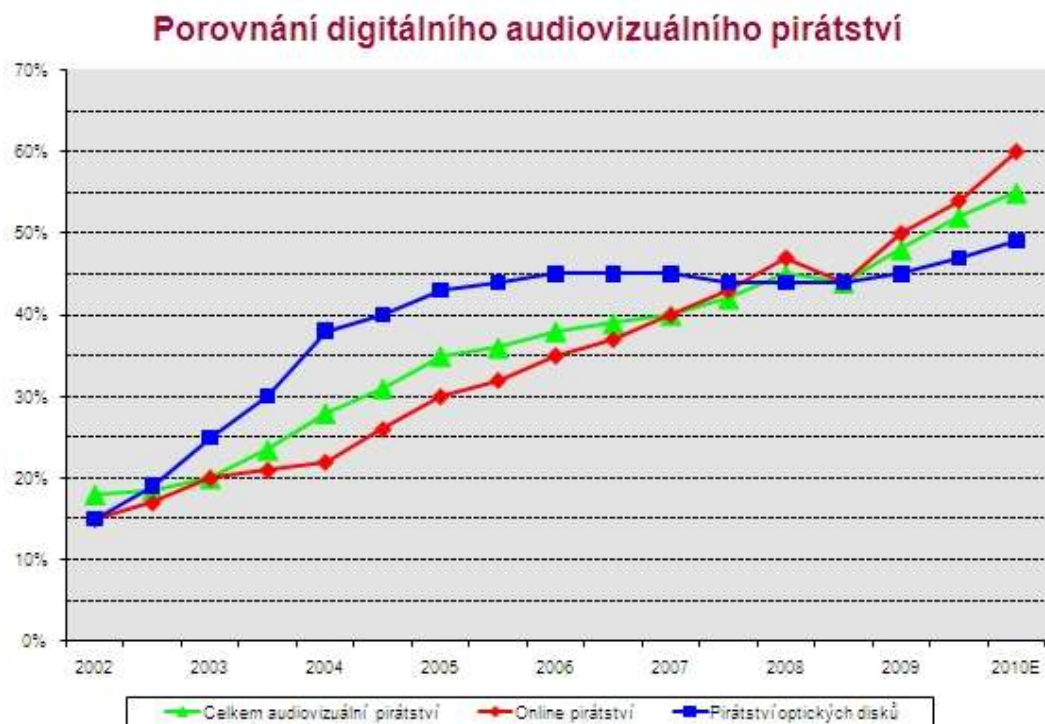
PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Zdroj: <http://www.cpufilm.cz/prehled.html>

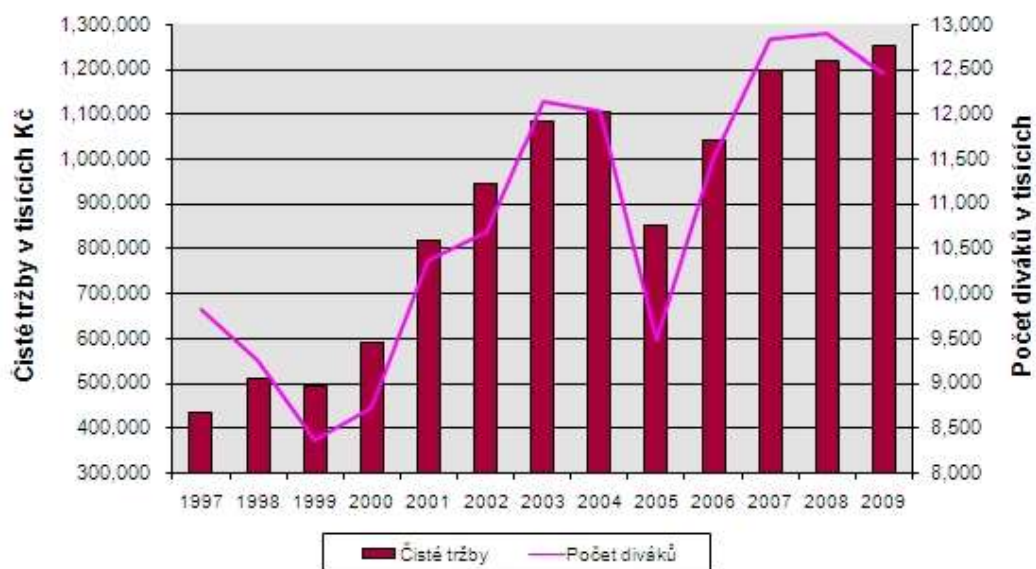
Příloha č. 2

Zdroj: <http://www.cpufilm.cz/prehled.html>

Příloha č. 3

Srovnání ročních výsledků tržeb a počtu diváků v českých kinech

Zdroj: <http://www.cpuofilm.cz/prehled.html>

Příloha č. 4

EVROPSKÁ KOMISE

TISKOVÁ ZPRÁVA

Brusel 5 AUGUST 2013

Ochrana práv duševního vlastnictví: v roce 2012 zadrželi celníci na hranicích EU padělané zboží v hodnotě 1 miliardy EUR

Podle výroční zprávy Komise o celních opatřeních k prosazování práv duševního vlastnictví zadržely celní orgány EU v roce 2012 téměř 40 milionů výrobků, u nichž panovalo podezření na porušení práv duševního vlastnictví. Ačkoli šlo o menší množství než v roce 2011, hodnota zajištěného zboží byla i tak vysoká – dosahovala téměř 1 miliardy EUR. Dnes zveřejněná zpráva obsahuje také statistické údaje o druhu, původu a způsobu dopravy padělaných výrobků zadržovaných na vnějších hranicích EU. Značné množství zajištěného zboží tvořily cigarety (31 %). Druhou největší skupinou (12 %) bylo ostatní zboží (např. láhve, svítilna, lepidla, baterie, prací prášky). Podíl obalových materiálů činil 10 %. Celkem 70 % celních zásahů se i v roce 2012 týkalo poštovních a kurýrních balíčků, přičemž 23 % zadržovaného zboží v poštovním styku činily léčivé přípravky.

Algirdas Šemeta, komisař pro daně, cla, boj proti podvodům a audit, uvedl: „Celní orgány tvoří první obrannou linii EU v boji proti padělkům, jež podřívají činnost podniků respektujících právo. Dnes zveřejněná zpráva

ukazuje náročnost a význam práce, kterou celní orgány v této oblasti vykonávají. Hodlám i nadále usilovat o další zvýšení ochrany práv duševního vlastnictví v Evropě, a to prostřednictvím spolupráce s mezinárodními partnery, průmyslem a členskými státy.”

Pokud jde o původ padělaného zboží, zůstává i nadále hlavním zdrojem Čína. Jako zdroj specifických kategorií výrobků se však na předních pozicích umísťují jiné země, jako například Maroko u potravin, Hongkong u nosičů CD/DVD a určitých tabákových výrobků (zejména elektronických cigaret a kapalných náplní do nich) a Bulharsko u obalových materiálů. Zhruba 90 % všech zadržených výrobků bylo zničeno nebo byl jejich případ předán soudu, aby určil porušení práva.

Souvislosti

Jak zdůrazňuje strategie EU 2020, ochrana práv duševního vlastnictví je základem hospodářství EU a hlavním hnacím motorem dalšího růstu v oblastech, jako je výzkum, inovace a zaměstnanost. Účinné prosazování práv duševního vlastnictví má rovněž zásadní význam pro zdraví a bezpečnost. Některé padělané výrobky (např. potraviny, kosmetické přípravky a hračky pro děti) vyráběné v neregulovaném prostředí totiž mohou být pro občany velmi nebezpečné.

V zabraňování vstupu výrobků porušujících práva duševního vlastnictví do Unie hrají celní orgány EU naprosto klíčovou roli. Od roku 2000 vydává Komise o činnosti celní správy v oblasti prosazování práv duševního vlastnictví výroční zprávy, které vycházejí z údajů, jež Komisi poskytují celní orgány jednotlivých zemí. Zprávy jsou cenným zdrojem informací pro analýzu porušování práv duševního vlastnictví v Unii, kterou provádějí jak orgány celní správy, tak instituce EU (např. Středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví).

V červnu 2013 bylo přijato nové nařízení o prosazování práv duševního vlastnictví celními orgány (viz [MEMO/11/332](#) a [MEMO/13/527](#)). Toto nařízení posiluje pravidla, jimiž se celní orgány při vymáhání práv duševního vlastnictví řídí.

Dne 10. prosince 2012 přijala Rada nový Akční plán pro celní orgány EU, podle něhož se má potírat porušování práv duševního vlastnictví v období 2013-2017 (viz MEMO/12/967). Mezi strategické cíle tohoto plánu patří:

- účinné provádění a monitorování nových právních předpisů EU o prosazování práv duševního vlastnictví celními orgány
- potírání obchodu se zbožím, jež porušuje práva duševního vlastnictví v rámci celého mezinárodního dodavatelského řetězce
- řešení hlavních trendů v oblasti obchodu zbožím, jež porušuje práva duševního vlastnictví
- posílení spolupráce s Evropským střediskem pro sledování porušování práv duševního vlastnictví
- a s donucovacími orgány.

Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-761_cs.htm

Příloha č. 5

EVROPSKÁ KOMISE – TISKOVÁ ZPRÁVA

Boj proti padělkům: zvýšená celní opatření posilují ochranu práv duševního vlastnictví

Brusel 14. července 2011 – V roce 2010 zadržely celní orgány EU na vnějších hranicích více než 103 milionů výrobků podezřelých z porušení práv duševního vlastnictví. Podle dnes zveřejněné výroční zprávy Komise o prosazování práv duševního vlastnictví celními orgány EU se počet zásilek zadržovaných celními orgány ve srovnání s loňským rokem téměř zdvojnásobil a to z 43 500 v roce 2009 na skoro 80 000 v roce 2010. Dnešní zpráva také obsahuje statistické údaje o druhu, původu a způsobu dopravy výrobků porušujících práva duševního vlastnictví zadržovaných na vnějších hranicích EU. Poprvé je ve zprávě rovněž uvedena hodnota zadržovaného zboží, která se odhaduje na víc než jednu miliardu eur. Na prvním místě v žebříčku zboží zadržovaného celními orgány byly cigarety (34 %), kancelářské potřeby (9 %), jiné tabákové výrobky (8 %), etikety, visačky a emblémy (8 %), oděvy (7 %) a hračky (7 %). 14,5 % všeho zadržovaného zboží tvoří domácí potřeby, jako jsou šampony, mýdla, léky, nebo zařízení pro domácnost (vysoušeče vlasů, holicí přístroje, součásti počítačů), které by mohly ovlivnit zdraví a bezpečnost spotřebitelů. Jedním z hlavních trendů tohoto roku je rostoucí počet zadržovaných poštovních zásilek.

Algirdas Šemeta, komisař pro daně, cla, boj proti podvodům a audit, uvedl: „Jsme svědky nebývalého nárůstu zadržovaných zásilek, k němuž od loňského roku došlo v poštovní přepravě: počet případů se ztrojnásobil, a zvýšil se tak z 15 000 na 48 000; velkou část tohoto zadržovaného zboží tvořily léky a kosmetické přípravky. Tento stoupající trend je odrazem rostoucího počtu nákupů on-line.“ A dodal: „V květnu jsem navrhl nová pravidla k posílení boje proti padělkům. Evropští spotřebitelé i držitelé práv

očekávají, že zboží je důkladně kontrolováno a je bezpečné. V našem úsilí budeme se zvýšenou intenzitou pokračovat v rámci EU i ve spolupráci s našimi mezinárodními partnery, aby byla zajištěna co nejvyšší míra ochrany práv duševního vlastnictví pro legální obchod a spotřebitele.“

Pokud jde o země původu, hlavním zdrojem porušování práv duševního vlastnictví zůstává Čína, odkud pocházelo 85 % veškerého zboží porušujícího tato práva. Z jiných zemí, např. Turecka, Thajska, Hongkongu nebo Indie, pochází většina zboží v jiných kategoriích výrobků (konkrétně potraviny, nealkoholické nápoje, paměťové karty a léky). 90 % všech zadržovaných výrobků bylo zničeno nebo bylo zahájeno soudní řízení, které by mělo určit, zda v jejich případě došlo k porušení práva.

Souvislosti

Jak zdůrazňuje strategie EU 2020, ochrana práv duševního vlastnictví je úhelným kamenem hospodářství EU a hlavním hnacím motorem dalšího růstu v oblastech, jako je výzkum, inovace a zaměstnanost. Účinné prosazování práv duševního vlastnictví má rovněž zásadní význam vzhledem k tomu, že některé padělané výrobky (např. potraviny, kosmetické přípravky a výrobky pro děti) vyráběné v neregulovaném prostředí mohou znamenat vážné nebezpečí pro zdraví a bezpečnost občanů EU.

Celní orgány EU hrají důležitou roli v úsilí zabránit vstupu výrobků porušujících práva duševního vlastnictví na evropský vnitřní trh. Komise provádí řadu opatření na posílení schopnosti celních orgánů bojovat s tímto druhem obchodování. 24. května 2011 Komise přijala návrh nového nařízení o prosazování práv duševního vlastnictví v oblasti celnictví jako součást uceleného balíčku opatření týkajících se práv duševního vlastnictví (viz [IP/11/630](#), [MEMO/11/327](#)).

Významně může při prevenci vývozu zboží porušujícího práva duševního vlastnictví do EU a odhalování těchto případů pomoci i dobrá spolupráce s mezinárodními obchodními partnery. V roce 2009 podepsala EU akční plán s Čínou, který se zaměřuje zejména na posílení spolupráce v oblasti prosazování práv duševního vlastnictví v celnictví ([IP/09/193](#)). V roce 2010 byl tento akční plán prodloužen do konce roku 2012 ([IP/10/1079](#)). Velmi

důležitá pro řádnou identifikaci zboží, které porušuje práva duševního vlastnictví, je rovněž spolupráce s výrobci. Jestliže podniky mají podezření, že jsou porušována jejich práva duševního vlastnictví, mohou požádat celní orgány o zvláštní opatření. Informace poskytnuté výrobci také pomáhají celním orgánům lépe zaměřit své kontroly. Komise vypracovala příručku pro držitele práv, aby jim pomohla s podáváním těchto žádostí, a zůstává v úzkém kontaktu se soukromým sektorem, aby zjistila, kde by bylo možno kontrolu dále zlepšit.

Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-882_cs.htm